

Sin Harfining Siyminbarlarining Savdosi "G'aroyib" din
223

Dahr sudidin tama' uzkim, ziyone besh emas,
Umrni tutqil g'animatkim, zamone besh emas.
Uy bino aylab ajabtur elni mehmon aylamak,
Ulki bu uy ichra besh kun mehmon besh emas.
Qo'y tavonolig' so'zin, yod et ajal xorinki, bil
Pashshalar nishi qoshinda notavone besh emas.
Kir fano dayridakim, har shayxu yuz savdo anga,
Ulki otin xonaqah qo'ymish, do'kone besh emas.
Eyki, bo'lmish xil'ating zarbaft bori bilkim, ul
Ma'no ahlin kuldururga za'farone besh emas.
Mehr toju charx taxting bo'lsa g'ofil bo'lmakim,
Mehr bemehru falak nomehribone besh emas.
Shahg'a ish el fikrini qilmoqdur ulkim, zeb kim?
Bir surug qo'ydur ruoyo, ul sho'bone besh emas.
Gar Navoiy istadi avvorlig', ey ahli hush,
G'am yemang devonayi behonumone besh emas.
Avji davlat uzra bo'lsun doimo Bilqisi ahd
Kim, Zuhal qasrida har tun posbone besh emas.
224

Ne ajab gar nuql tuxmi g'am qushin rom aylamas,
Mast chun bir dam ovuch qoqmoqdin orom aylamas.
Tun quyoshqa yovuy olmasdekdur ulkim, may sari
Tiyralik shaxsi azimat bir-iki gom aylamas.
Fikru g'am qochmoqqa maydin istasang ravshan dalil,
Shayx yo zohid nedurkim boda oshom aylamas.

Ayni nozu shevadin kofir ko'zung, ey mug'bacha,
Tarfat-ul-ayne emaskim, qasdi islom aylamas.
Jism aro paykonlaring su qildi ko'nglum oh ila,
Bodai shavqin ajabkim, ichkali jom aylamas.
Voizo, aylab tama' qon yutmag'ilkim, piri dayr
Bodadin o'zga suvol ahlig'a in'om aylamas.
Dema ishq o'ynab Navoiy oqibat ne bo'lg'usi
Kim, bu ish og'oz qilg'an fikri anjom aylamas.
225

Kiyik charmi zaif egnimga majnunlug' nishoni bas,
Junun toshi sinuq boshim uza qush oshyoni bas
Damingni asra, ey Isoki, ranjim da'fig'a har kun
G'izo ul oy qilichi zaxmining bir qatra qoni bas.
Senu hayvon suyi, ey Xizr, tutqil tarki jonimkim,
Manga yor ollida o'lmak hayoti jovidoniy bas.
Shahu izzat saririkim, agar budur jahon johi,
Manga idbor ko'yida mazallat xokdoni bas.
G'aniyu ko'nglida pinhon diram fikriyu ishq o'ti
Mening ko'nglumda kuydurgan necha dog'i nihoniy bas
Sanga kavsar suyiya lahni Dovudiyki, dayr ichra
Mug'anniy nag'masi birla manga jomi mug'oniy bas.
Havodis da'fig'a shah ko'k hisori uzra gar chiqsun
Ki, faqr ahli uchun dayri fano dor-ul-amoni bas
Fig'onkim, lutfu qahrig'a tafovut yo'qni ham anglab,
Fano ahlig'a javrin qilmadi bu dayri foniy bas.
Navoiydek o'lar holimda demang huru jannatdin,
Sezing barchaki, bu ovorag'a bir ko'rmak ani bas.
226

Nafis kiyguluk o'lsa yalang tanimg'a havas,
Hasir naqshi hasiriy libos o'rnig'a bas.
Sirishk yo'lini xas birla tuttilar, yoxud
Ko'zumni yo'lig'a surtarda muncha to'lmish xas.
Bir o't dimog'ima hajr urdikim, nafas andin
Chiqar samum o'lub, ar xud bo'lay Masihnafas.
Azim aningdek erur ishq mahmilikim, anga

Qazo falakni ikki bo'lsa bo'lg'ay ikki jaras.
Tanimg'a choklar ochti, ne ayb agar o'lsam
Ki, ruh bulbulining loyihi emas bu qafas.
Ko'ngulki, kofiri ishq o'ldi or erur zunnor,
Nedinki mug'bacha zulfin beliga qildi maras.
Fano havas qilu faqr et havo Navoiydek,
Vale havovu havas, qilmag'il havovu havas.
227

Dame ermaski, la'lingdin ko'ngul yuz laxt qon ermas,
Dag'i har laxt qon yoshim bila ko'zdin ravon ermas.
Yuzung mehri ichinda ko'z solib og'zingni ko'rmasmen,
Agarchi zarra xurshid ollida ko'zdin nihon ermas.
Ushalg'an har so'ngak jismimda go'yo ka'bataynedur,
Nihoniy dag'i zoid nuqtasidurkim ayon ermas.
Erur dardim'g'a taskin bu kecha lekin to'shuk ko'ksum,
Ajab gar novaki ko'nglumga kirgandin nishon ermas.
Meni o'lturgali g'amzang o'qi umredurur, lekin
Tirig la'ling xayoli birlamen, jismimda jon ermas.
Lahad kunjin vatan aylab tiniptur umridin Majnun,
Ne bo'lsa, men kebi ovorayi bexonumon ermas.
Bu davr ichra qachon jomi farog'e yetgay, ey soqiy,
Chu bir dam dardu mehnat zahri chekmakdin amon ermas,
Agarchi qon yutar bulbul, vale ne g'am anga chunkim
Navola g'unchadin ayruyu guldin o'zga xon ermas.
Navoiy o'ldi, gar parvona kuydi, bulbul un chekti,
Bular gar yaxshidurlar, ishq aro ul ham yomon ermas.
228

Sunbulin Laylo ochiptur, yel abiroso emas,
Dog'ini Majnun qonatmish, lolayi hamro emas.
Nastaran ko'z'gusida bir sari men, bir sari yor
Chehra aksin ko'rguzupturbiz guli ra'no emas.
Gulni o'xshatqan uchun yorimg'a go'yo bog' aro,
Muztarib ko'nglum qushidur, bulbuli shaydo emas.
Sunbul ustidin nasim eskach, nigorim turrasin
Yod qildimkim, dimog' oshuftadur, savdo emas.
Nargis oltun jomining ollida kofuriy harir
Pardayi jonimdurur marhun, qadahpolo emas.
Dema, afg'onimda bulbul nolasidek yo'q nishot,
Bu ham anduhzo emas, gar ul nishotafzo emas.
Gulni sarv uzra xayol ettim ko'ngul bo'stonida,
Rost aytay: sarvi gulro'yum kebi zebo emas.
Bo'lmangiz mag'ruri husn, ey sho'xlarkim, bog' aro
Siz kebi bilturg'i gullardin biri paydo emas
Manga gulrux soqiyu bulbulg'a gul tutti qadah,
Mast erur ul ham Navoiydek, vale rasvo emas.
229

Demakim, no'shi labidin quti jon qildim havas,
Obi hayvondin hayoti jovidon qildim havas.
La'li no'shidin gar o'lsam ham emastur aybkim,
Hazm eta olmas g'izo men notavon qildim havas.
Tosh yebon atfol komi birla jon bersam ne tong
Kim, pariy vaslig'a jonni komron qildim havas
Ostoning istadim bosh qo'ysam ermas aybkim,
Saltanat taxtin meni bexonumon qildim havas.
Har fatila zaxm arokim, erdi chektim jon aro,
Ko'ngluma qo'ymoq necha dog'i nihon qildim havas.
Zuhd ila yo'l topmadim maqsadg'a may tut, piri dayr
Kim, o'zumni emdi rasvoyi jahon qildim havas.
Ey Navoiy, tog'u vodiy tutmog'im ayb etmakim,
Yashurun dardim demak tortib fig'on qildim havas.
230

Bas nedur ko'z gar xayoling xaylig'a manzil emas,
Har qora bir o't yeri davrinda kirpik xoru xas.
Jannat ahlig'a erur har lahza ko'yung orzu,

Do'zax ahli uylakim jannatni qilg'aylar havas.
Novaking paykonini to chektilar nolon ko'ngul,
Aylamas afg'on ko'ngulsizlikdin andoqkim jaras.
Dema men majnung'a, ey nosihki, bas qil ohni
Kim, manga ish ul pariy ishqida bo'lmish ohu bas.
Za'fdin bexud ko'rub, og'zimga ul yuz ko'zgin
Qo'ysang ul dam urmag'aymen, billah ar o'lsam, nafas
Dayr piri xidmatig'a chekmayinmu belni chust,
Kim, necha zunnordin tongmish belimga bir maras.
Soqiyo, davron agar budur, Navoiy har zamon,
Jomig'a behush doru qotmog' aylar multamas.
231

Oh o'qin jon ichra asrab, ko'nglum izhor aylamas,
Yo'qsa bir dam bormukim, yuz jonni afgor aylamas.
Vah, ne yuzdur ulki taqlidin qilib naqqoshi Chin
Cheksa yuz suvrat, birin yuzdin namudor aylamas.
Ishqdin chun munkir o'lmish ko'nglum o'lturmak ne sud,
Hajrdin to ani qo'rqutmassen iqror aylamas.
Qo'ydung, ey aql, ochqali yuz pora ko'nglum zulfini,
Har biri bir rishtasin qandinki zunnor aylamas.
Jon fido qilg'umdurur, la'ling qabul etsun desam
Derki: Ruhullah bu nav' ishlarga begor aylamas.
Ne osig' har zarrag'a ohim quyoshdek solsa o't,
Ul quyosh ko'ngliga chunkim zarraye kor aylamas.
Soqiyo, davr ichra ul yuz aksi ko'rguzgan qadah,
Fitna aylarkim, sipehru mehri sayyor aylamas.
Foniy o'l, gar istar ersang mehrkim qilmas nasib
Kimni bir davlatqakim tengri sazovor aylamas.
Demangizkim, barxabar bo'l telba ko'nglumdin, chu ul
Qaydakim borsa Navoiyni xabardor aylamas.
232

Zulfidin ayru jununung'a desam tadbir emas,
Telba itka chora derkim, qatl erur zanjir emas.
Orazin ko'rsam nedur deb so'rma ko'nglum holatin,
Chehra tag'yiridin angla hojati taqdir emas.
Har tun anjumdin mening holimg'a gardun ashki bil,
Charx uza ohim buxori tafidin ta'sir emas.
Zulfi pechu tobig'a borib kelur shaydo ko'ngul,
Bovujudi tiyralik, ko'rgilki ko'p dilgir emas.
Istasang qatlim chiqarg'il tiyg'u ihmol etmakim,
Ne desang mendin bo'yunsunmoqda xud taqsir emas.
Dayr aro usruk ko'rub, zohid meni ayb aylamish,
Bilmamish miskinki, hech ish xoriji taqdir emas.
Ul pariy qilmish meni majnunu rasvo shahr aro,
Ey Navoiy, go'sha tutkim, hojati tashhir emas.
233

Dam-badam la'ling xayolidin ichim qonmu emas,
Qatra-qatra ko'z yo'lidin yuzga g'altonmu emas?!
Gah o'lub, gohe tirilsam, tong emas, vah, g'amzasi
Qotil ermasturmu yo no'shi labi jonmu emas?!
Ne ajab, ishq ofatidin chiqsa jon tan mulkidin,
Shah na zolimmu emas, yo mulk vayronmu emas?!
Novaki zulm urmog'ingdin tonmag'il, ey qoshi yo,
Tanda zaxm ermasmu, yo ko'nglumda paykonmu emas?!
Telba ko'nglumni dema ko'p vola ermas ishq aro,
Shuhrayi ofoq, yo rasvoyi davronmu emas?!
Dahr sho'xig'a ko'ngul gar bermadim, ayb etmangiz,
Ishvasi chinmu emas, yo ahdi yolg'onmu emas?!
Dasht aro ko'rsang Navoiyni emas majnun dema
Toshmu urmas ko'ksiga, yo jismi uryonmu emas?!
234

Chok bo'lg'an ko'ngluma qilmoq iloj oson emas,
G'unchakim, ochildi, butkarmak ani imkon emas.
Ko'nglum ichra gulbuni dard uzra har yon g'unchadur,

Ey muolij, daf'ig'a sa'y etmakim, paykon emas.
Mehrimg'a o'tin hushu sabru aqlu his yoshurmadi,
Mehri lomi' to'rt burqa' keynidin pinhon emas.
Otashin la'ling g'amidin ko'nglum erur pistaye
Kim, kuyubon chok o'luptur g'unchayi xandon emas.
Zohido, man' aylading ko'nglumni maydin, bilmading
Kim, samandarg'a yolindin sud erur, nuqson emas.
Yengsa dayr ichra meni hayrat ne tong, ey mug'bacha,
Kimdurur bu korgah vaz'ig'akim hayron emas.
Dardi hajringdin Navoiy ko'ksi uzra dog'u na'l,
Tan harimig'a ajab gar shamsavu ayvon emas.
235

Xasta ko'yungda yotmisham bekas,
Tutquchim, qopquchim itingdur bas.
Ashk aro o'rtadi tanimni g'aming,
Garchi kuymas su ichra tushkan xas.
Jonu nolon ko'ngul bila ne ajab
Posboning kecha yurutsa jaras.
O'qlaringdin ichimda istasa ishq
Yasay olur ko'ngul qushig'a qafas.
Xoni husn ichra xolingu og'zing
Keldi xashxoshning yonida adas.
Tori ummid aro harisni bil,
Rishtai ankabut ichinda magas.
Iting o'ldi Navoiy, ey chobuk,
Bo'ynig'a muhkam ayla halqa maras.
236

Bizga olam bog'idin ul sarvi gulruksor bas,
Goh andin jilva, gohe davlati diydor bas.
Yog'lig'in zaxmimg'a bog'larg'a ne haddim istamak,
Qilsa lutf andin muni tikmak uchun bir tor bas.
Men kimu zulfung tamannosi, agar kufr istasam,
Itlaring bo'yni tanobidin manga zunnor bas.
Hajr o'tidin sindi ko'nglum istaman qasring panoh,
Soya bir ko'ngli buzulg'ang'a buzug' devor bas.
Ko'zda bir uyquni ko'rsam, uyquda ko'rsam seni,
To ajal uyqusi ushbu davlati diydor bas.
Voizo, men osiy erman huru jannat loyiqi
Mug'bacha soqiy, maqomim kulbayi xammor bas.
O'zlugungdin o'zni salb etsang g'araz bir gomdur,
Ey Navoiy, qilmag'il bu shevani zinhor bas.
237

Manzilekim, ul pariypaykarni ko'rdum bir nafas.
Gar ani topman hamul manzilni qilsam tavf, bas.
Rangsiz xoli yuzining zebidur, vahkim, degay:
Husni xonig'a keraklik muncha bo'lg'ay bir adas.
Bandi zulfung bo'ynuma tushkach halok etti meni,
Itka, jono, hech kim o'lturgali taqmas maras.
Ishqing ichra bulhavas gar desalar, yo'qtur g'amim,
Bok yo'q bu ta'ndin bo'lsa manga vasling havas.
Ashk bahrinda agar jismim g'ariq ermas, ne tong,
Yo'q anga ul vaznkim cho'mg'ay tengizga tushsa xas.
Bu chamanning gullariga yo'qtur, ey bulbul, vafo,
Avlo ulkim, aylasang gulbong chekmaklikni bas.
Chora ne bo'lg'ay Navoiyg'a firoqing shomida,
Gar xayoling bo'lmasa bechoralarg'a choraras.
238

Fig'onkim, ko'nglum olg'an dilbarim dildorlig' bilmas,
Bilur oshiqni g'amgin qilmoqu g'amxorlig' bilmas.
Nechuk dey yor emas, dushman demak bo'lmas, xud aytaykim,
Erur xud yor ul, ammo tariqi yorlig' bilmas.
Ko'ngulda zorlig' birla fig'on ko'yungda ayb etma,
Gadoyi xastayedur juz fig'onu zorlig' bilmas.
Og'irroqdur firoqim tog'idin baxtimning uyqusi

Ki, nolam bo'ldi rustoxezu ul bedorlig' bilmas.
Bo'lub majnun pariydek itmisham, nevchunki yorim ham
Pariypaykardur, ammo g'ayri majnunvorlig' bilmas.
Ketur, ey soqiyi mahvash, manga bir sog'ari dilkash,
Ki, davron yorlig', aflok juz g'addorlig' bilmas.
Qazo ilgi tilarmen yer bila hamvor qilg'aykim,
Zamon ahli zamondek g'ayri nohamvorlig' bilmas.
Mening yorimda anedurki, andin o'rtanur jonim,
Ki, ani har quyosh yuzlug shakarguftorlig' bilmas.
Navoiy ko'zlarining mardumidin javri qon to'kti,
Darig' ul sho'xi mardumkushki, mardumdorlig' bilmas.
239

Chok etib ko'nglumni ochilsun demak imkon emas,
G'unchani amdon ochib, gul aylamak oson emas.
Dema zohidkim, nedin hayronsen ul ruxsorg'a,
Olam ichra bir kishi topkim anga hayron emas.
Qatra sulardur ko'ngul o'tig'a taskin bergali
Kim, ul oy yog'durdi qoshi qavsidin paykon emas.
Hajr dashtida quyundekmen, vale ul men kebi
Xoksuru bodapaymo dag'i sargardon emas.
Garchi husnung ko'zgudin kirdi temur qo'rg'on aro,
Mehrdek oyinagun, aflokkin pinhon emas.
Gul vafosizlig'larini sharh etar ming daston,
El gumon qilg'an kebi bulbulda ming daston emas.
Ey Navoiy, ul pariydin odamiylik' ko'rmasang,
Ayb emas, ul hurdur yoxud malak, inson emas.
240

Xo'blarg'a meng ul oying toza qulluq dog'i bas,
Ko'zlariga surma ko'yining qaro tufrog'i bas.
Besutun sayrini naylaykim, manga egnimdagi
Ko'k ravoqig'a sutun bo'lg'an malomat tog'i bas.
Chun tanim zog'u zag'ang'a tu'ma bo'ldi, ey sipehr,
Yuz balo qullobin olg'ilkim, alar tirnog'i bas.
Shohu toju xil'atikim, men tamosho qilg'ali
O'zbagim boshida qalpoq, egnida shirdog'i bas.
Go'shayi mayxonadin gulshang'a bormankim, manga
Gul uza nasrin - mayi gulrang uza kup yog'i, bas.
Yoshing ellik bo'ldi, yuz qo'yg'il fano tufrog'ig'a
Kim, shabob ayyomi ayshu beadablig' chog'i bas.
Gar Navoiy holig'a ul sho'x boqmas rahm ila,
Goh ibrat birla ham ul yon nazar solmog'i bas.
241

Sendegu kiygan shabandarro'z hullangdek emas,
Kechavu kunduz libosin kiysalar oyu kunas.
Ishq sargardonlari boshimg'a evrulmak ne tong
Kim, bu vodiya quyunmen, ul jamoat xoru xas.
Ishq eli ko'nglum fig'onidin topar maqsadg'a yo'l,
Dasht aro har yon oziqqanlarni charlar bu jaras.
Zulf aro xoling ko'ngullar xaylini toroj etar
Qalb shabravlar libosin kecha olg'andek asas.
Oq uyidin hech jonib ul pariy qilmas havo,
Ne ajoyib, qushqa, ko'rkim, ne munosibdur qafas.
Siddiq ahli ohidin, ey husn sham'i, vahm qil
Kim, kavokib sham'in etti tiyra subh urg'ach nafas.
Dayr piri mast etib, ko'nglumni oldi mug'bacha,
Qilmang, ey ahbob, mug' dayri tamoshosin havas.
Bosh oqarib yuz qoralig'dur yana tarki adab,
Do'st g'ayrat aylamasdin burna qil isyonni bas.
Taq Navoiy bo'ynig'a desam tanobi zulf, der:
Ko'y iti bo'ynig'a kim taqqandurur mushkin maras.
Shin Harfining Sho'xlarining Shamoyili "G'aroyib"din
242

Zihe kamol ila kavnayn naqshig'a naqqosh,
Mukavvanot vujudin vujudung aylab fosh.

Vujudung ayladi mavjud ulusnikim, bo'lmas
Vujud zarrag'a mavjud bo'lmag'uncha quyosh.
Sanga yetishmasa tong yo'q bu aqli zulmoniy
Ki, mehr sham'ig'a parvona bo'lmadi xuffosh.
Qayu pariyyg'aki qilding yuzin quyosh, berding
Ko'ngul jununi uchun anbarin hilol ila qosh.
Angaki, bo'ldi junun ishq ichinda yog'durdung
Xirad qushini uchurmoqqa tifllardin tosh,
Aningki, ko'nglida ishq ahgarini yoshurdung,
Nihoniy o'tin ulug' tinmog'idin etting fosh.
Muvasviseki, maoshini aql ila tuzdung,
Fano yo'lida ayading berurga aqli maosh.
Hakimi qudrating ollinda charx ila anjum,
Muhaqqar uylaki xashxoshu donayi xashxosh.
Yo'lungda o'ldi Navoiyu bo'ldi tufrog' ham,
Yopushsa erdi bu ko'y itlari ayog'ig'a kosh.
243

Meni sargashta jismin dog' ila qon lolazor etmish,
Quyun yoxud to'kulgan lolazor ichra gulzor etmish.
Tanimdin qon chiqorg'an har taraf paykonlaring go'yo
Erur yomg'urki, tufrog'din chechaklar oshkor etmish.
Ko'ngul birla so'ngak manqal aro o'tu o'tundekdur,
Malomat toshlarin to ishq tegramda hisor etmish.
Yuzin may gul-gul etkandin xarosh ermas unum, balkim
Ko'ngulda xorxori nolam andomin figor etmish.
Labing jonimg'a solg'an shu'lalar ichra qazo go'yo
Ulug'roq la'ldin axgar, kichikrakdin sharor etmish.
Bo'la olsam ulusqa ul quyoshni ko'rgali moni',
Ne g'amdur gar yo'lida charx jismimni g'ubor etmish.
Halokim bilgay ulkim, bordur ul yanglig' jafokore
Ki, tavrin husn beparvolig'i oluftavor etmish.
Kabutar qasr burjida emas shah shastidin emin,
Xusho, ul chug'z kim vayrona kunjin ixtiyor etmish.
Maof ermish qayon gom ursa rahrav noqayi jismi,
Nafas torin qazo chun burnig'a aning mihor etmish.
Mug'anniy nag'masi jon bersa bazm ahlig'a tong yo'qkim,
Navoiy rishtayi jonin eshib changiga tor etmish.
244

Ko'ngulkim zarnishon paykonlaringdin notavon bo'lmish,
Magar bu bog' aro ul barglar birla xazon bo'lmish.
Guli ra'no kebi kog'az uza nomingni yozmay men
Sarig' erdi yuzi, xunobi ashkim birla qon bo'lmish.
Yuzumni ashkmu yo'llar qiliptur yo nazar payki
Seni istarga ko'p har yon yugurmakdin nishon bo'lmish.
Qurug' shoxedurur jismimki, ko'z davrida kirpikdin
Xayoling qushlarig'a anda ikki oshyon bo'lmish.
Ko'zum xunob aro bo'lmish biaynih uylakim ko'nglum
Qorasi qon aro ko'nglumdagi dog'i nihon bo'lmish.
Sirishk ollida mujgon shoxi sanchib bog'layin dermen,
Yo'lin bu selningkim, elga andin ko'p ziyon bo'lmish.
Yuzung hajrida bilkim, qon yoshim oq mish chaman ichra,
Qachon ko'rsangki, har bir shox uza gul arg'uvon bo'lmish.
Murassa' qilma chatring lojuvardiy atlasin, ey shah,
Gado ollidakim, bu nav' chatri osmon bo'lmish.
Navoiyg'a demang ul tifi ishqin asrag'il maxfiy,
Bu damkim holi shahr atfoli ichra doston bo'lmish.
245

Chiqti yorim kecha yo'l azmin qilib ul bag'ri tosh,
Bas, ajoyibdur qorong'u kecha chiqmog'lig' quyosh.
Gar quyoshqa el nazar qilsa ko'ziga yosh to'lar,
Ul quyosh borg'ach nazardin, ko'zlarimga to'ldi yosh.
Zaxmidin ko'p qon borurdin qoldi chok o'lg'an ko'ngul
Zangdek afg'on chekib, xaylida bo'lg'ay erdi kosh.
Furqatingdin yig'labon haqdin visoling istaram,
Gah socharmen boshqa tufrog', gah qo'yarmen yerga bosh.

Qatra qonlarkim tomar ko'ksumga urg'an toshdin,
Zaxmdindur demakim, qon yig'lar ahvolimg'a tosh.
Chun to'sharlar oqibat ustungga xoro birla farsh,
Ne osig' ostingda gar charx atlasidindur firos.
Fosh etar mehrin Navoiyning sarig' ruxsorasi,
Subhdekkim sarg'arib ruxsori aylar mehr fosh.
246

Qatiq dardim zuloli ashk etar fosh,
Suzuk su ichra qolmas yashurun tosh.
Halokim vasl aro mingdin bir etting
Ki, bergay tengri bir yoshingga ming yosh.
Demakka fitna ta'limin bo'lub xam,
Qulog'ing sari bosh eltiptur ul qosh.
Magar sochingni tiyding fitnadinkim,
Parishonhol ayog'ingga qo'yar bosh.
Yasar chog'da labing rangini go'yo
Eziptur obi hayvon birla naqqosh.
Qadah, ey mug'ki, jon aylay nisoring,
Necha bo'lsam xarobot ichra qallosh.
Navoiy joni sensiz dardisardur,
Borurda ani ham olg'ay eding kosh.
247

Chu bildi sham'kim, g'am shomi ko'nglumni halok etmish,
Tanin ashk etmadi yo'lkim, yoqa holimg'a chok etmish.
Chamanda yo'qki bulbul, zog' ham un cheksa za'f aylar
Hazin ko'nglumni ko'rkim, furqating ne dardnok etmish.
Ko'nguldin g'ayr yodi chiqti yetkach tiyri boroning,
Kudurat naqshidin yomg'ur suyi bu uyni pok etmish.
Quyuni yanglig' guzar ko'yiga qilmog' gar erur mumkin,
G'am ermas, vodiya hijroni gar jismimni xok etmish.
Su ichmay ko'ngli zuhdumdin agar ketmish edi soqiy,
Vuzu ibriqida maydur to'la, keldeg ne pok etmish.
Falak paykoni zulmi, vahki, teshmish xasta ko'nglumni
Nechukkim, tomchi bir yer uzra ko'p tomib mag'ok etmish.
Qadah tutkim, qizartay chehra, ey soqiyki, hijroning
Yuzumni asfar andog'kim, xazoniy bargi tok etmish.
Balodur nafs shirki faqr yo'lida, xush ul foni
Ki, bir rahrag'ga jismi tufrog'in gardi shirok etmish.
Navoiyni dedingkim, bir jafo birla halok aylay,
Vafo qil emdikim, bu orzu ani halok etmish.
248

Ko'z ko'tarman ul quyoshdin gar ko'zum qilmoqqa resh.
Pashshalar yanglig' havo uzra chekar har zarra nish.
Telbalik bog'i gulu nilufari erkin bukim,
Ham ko'kardi xalq toshidin tanim, ham bo'ldi resh.
Xushturur ko'nglumda zulfu qaddidin na'lu alif
Kim, bu qurbondek topilmas andoq o'qu yog'a kesh.
Beli tori, hajridin jismim bo'luptur tordek,
Ey falak! Rahm et, bu ikki rishtani bir-birga esh.
Turfa ko'rkim, ko'nglumda ishqing kirarga yo'l bo'lur,
Nechakim, ishqimni tark etqil, debon ko'ksumni tesh.
Istasang dayri fano tavfin belingdin, ey faqih,
Qayd zunnorin uzub, zunnor qaydin dag'i yesh.
Ta'n qilmangkim, Navoiy bekasu beyor emish
Kim, anga olamda oshiqlik ish o'lmish, ishq esh.
249

Orazin yopqach ko'zumdin sochilur har lahza yosh,
Uylakim paydo bo'lur yulduz, nihon bo'lg'ach quyosh.
Qut bir bodomu yerim go'shayi mehrob edi,
G'orati din etti nogah bir balolig' ko'zu qosh.
Bu damodam ohim ifsho aylar ul oy ishqini,
Subhning bot-bot dami andoqki aylar mehr fosh.
Bo'saye qilmas muruvvat asru qattiqdur labing
Desam, og'zi ichra ayur la'l ham bor nav'i tosh.

Novaking ko'nglumga kirgach jon talashmoq bu ekin
Kim, qilur paykonini ko'nglum bila jonim talosh.
Umri jovid istasang fard o'lki, bo'ston Xizridur,
Sarvkim, da'b ayladi ozodalig' birla maosh.
Qoshi ollinda Navoiy bersa jon ayb etmangiz,
Gar budur mehrob, bir-bir qayg'usidur barcha bosh.
250

Sarig' gul demakim, chun sarvinozim bog' aro bormish,
Yuzin ko'rgach qizil gul za'f etib, ul nav' sarg'armish.
Ko'ngul atrofida ochqan uchun hijron o'qi yo'llar,
Balo xaylini ishqing shahnasi ul sari boshqarmish.
G'aming minnat qo'yub jonoldi, vah, jonimg'a yuzminnat
Ki, xud bori tiriglik minnatidin jonni qutqarmish.
Kalomining gavharidek topmamish, garchi sabo ilgi
Yoqasin g'unchaning yirtib nechakim qo'ynin axtarmish.
Ko'ngulni chok-chok etkach, yetishti o'qi har yondin,
O'tun qo'ymoqqa go'yokim bu o'tning tush-tushin yormish.
Nechakim qad chekar, sarkashlik aylar anbarin zulfi,
Agarchi kun biyik chiqqanda doim soya qisqarmish.
Ilig bo'g'zig'a eltib, shisha to'kmish qon yoshin mendek,
Magar soqiy ayog'in o'pkali ul dag'i yolbormish.
Yugurma rizq uchun ne yetsa haqdin anglakim, komil
Ne kelturgil demish, ne g'aybdin kelganni qaytarmish.
Firoqu zuhd daf'ig'a Navoiy ishq sahbosin
Magar to'qquz tutub, to'qquz falak jomini sipqarmish.
251

Porsovash dilsitonim bo'lg'an ermish bodano'sh,
To boshim bo'lg'ay ayog'ing bo'lg'usi, ey mayfurush.
Ichganin ko'rgan zamon-o'q mast bo'lg'ungdur, demang
Kim, eshitgan lahza mendin zoyil o'lmish aqlu xush.
Bazmi vaslidin yiroq og'zimda xumdek muhr erur,
Tong emas qonimg'a maydek shavq o'tidin tushsa jo'sh.
Jonu ko'nglum qon yutub afg'on chekarlar hajridin,
Ishrat ahli may ichib bazmida qilg'ondek xurush.
Chok ko'nglak birla to usruk chiqibsen, ohkim,
Kisvatin mayxona rahni aylamish yuz xirqapo'sh.
Subhidam ul but sabuhi bazmin ettim orzu,
Chiqmag'il dayfi fanodin deb nido qildi surush.
Ey Navoiy, qoru ermas bo'lsa yuz ming jon fido,
Gar qadahno'shum iki la'li mayidin tutsa qo'sh.
252

Seni ko'rgach der edim, bir mehribonim bor emish,
Olloh-Olloh, ne balo botil gumonim bor emish.
Orazing mohiyyatu og'zing so'zin sharh aylaram,
Vah, ne tab'i poku zehni xurdadonim bor emish.
Chok qil ko'ksumni, ey badmehr, tokim bilgasen,
Tiyg'i hajringdin ne nav' ozurda jonim bor emish.
Ne hayot erdi, o'lar holimdakim, ko'rgach meni,
Noz ila dedi hanuz ul notavonim bor emish.
Javhari ishqin olurg'a xalq maxfiy naqdidek
Jon ichinda bir necha dog'i nihonim bor emish.
Yuz g'amim bor erdi, mug' ko'yiga kirgach bo'ldi daf',
Vahki, men g'ofil ajab dor-ul-amonim bor emish.
Derki, yolqibmen Navoiy unidin, vah, yaxshidur
Kim, tiriglikdin nishondek bir fig'onim bor emish.
253

Vusma birla qoshin ul mahvashki rangin aylamish,
Ko'zi jallodi qilichig'a yashil qin aylamish.
Ko'nglum o'tin demakim, tortar zabona zulfidin
Kim, ul af'i til chiqarmog'lig'ni oyin aylamish.
Sunbulung af'isidin zaxme yemish go'yo tarog',
Yo'qsa nevcun orazin boshtin-oyoq chin aylamish.
Titraguchdin qilmish ul kirpik yasolig'a alam,
Vah, yana to ne ko'ngul yag'mosig'a kin aylamish.

Uyladurkim, ilgini hinno uza qilmish nigor,
Ulki gulgun ko'nglak uzra to'nin epkin aylamish.
Raz qizidin, soqiyo, birdam meni shod aylakim,
Charx zoli g'ussasi ko'nglumni g'amgin aylamish.
Gar Navoiyg'a Sulaymon mulkicha bordur ne tong,
Buki Bilqisi zamon nazmini tahsin aylamish.
254

Ne abrashdurki, sekretmish yana maydong'a ul mahvash,
Qizil, oq gul bila yeldin magar xalq o'ldi ul abrash.
Jahon maydonida to sho'x chobuklar qilur javlon,
Kishi ko'rmaydur andoq abrash uzra ul sifat mahvash.
Emas abrash, sipehredur shafaqdin ko'rguzub anjum,
Quyoshurki anga rokib, tong ermas gar erur sarkash.
Nechuk o'lmay ul abrash uzra ul mahvashni ko'rgachkim,
Hamul abrash erur sarkash, hamul mahvash erur sarxush.
Meni majnun yiqilsam ko'rgach-o'q, hayrat yeri ermas
Ki, aqli kulga har soat erur nazzorasidin g'ash.
Pariyash raxsh uza sarxush pariy javlon qilur, netsun
Junun jomig'a qilmay bodapolo ahli taqvo fash.
Quyun yanglig' egarsa abrashin ul sho'x, dam urman
Navoiydek, nedinkim ushbu so'z bor asru ko'p chirmash.
255

Ul sarv uzori guli serobdek ermish,
La'li labi gul uzra mayi nobdek ermish.
Ko'rdum qoshi aksini ko'ngul ko'zgusi ichra,
Bu qiblanamo, ul munga mehrobdek ermish.
Ko'rdum ko'ngul ahvolini ko'ksun to'shugidin,
La'ling g'amidin qatrayi xunobdek ermish.
Husn anjumani ichra yuzin ko'rmamish erdim,
Anjum aro xurshidi jahontobdek ermish.
Devona ko'ngul qaydi junundin ne qutulsun
Kim, har xami zulfung anga qulloobdek ermish.
Tut faqr etagin, atlas zarbaft so'zin qo'y
Kim, ul dag'i tan hizida moshobdek ermish.
Bir yo'li Navoiyni yiroq solma nazardin
Kim, ul dag'i bir kun sanga ahbobdek ermish.
256

Ne ajab gar bor esam devonavashlig' birla xush
Kim, ko'ngul olg'an pariyo'yum erur devonavash.
Man' etarsiz hushi yo'q ko'nglumga la'li bodasin,
Ayting, ey hush ahli, kelgaymu bu so'z usrukka xush.
Sofi vasli bo'lmasa gar barcha zahri hajridur,
Soqiyo, bir jur'a tutkim, oldi jonimni atash.
Soldi ko'nglumni g'ami hijron gudozi ichra yor,
Go'yiyokim ishq aro ul qallda bor erdi g'ash.
Vah, ne yanglig' sog' o'lay men telba bu holatdakim,
Ul pariy ham bordurur devonavash, ham jur'akash.
Shayx boshig'a balo erkandurur dastorkim,
Ishq asrorin eshitmaklikka moni' bo'ldi fash.
Demakim, bir yaxshi so'z birla Navoiy jonini
Olsam, ul bo'lg'aymu roziy yaxshi so'zga ne kengash.
257

To ko'z bila ko'nglumni ul g'amza maqom etmish,
Qonimni halol anglab, uyqumni harom etmish.
Sarv o'lmadi bog' ichra ohim yeli birlan xam,
Boq ko'z uchi birlankim, qaddingg'a salom etmish.
Hayvon suyidur shudrun, Iso damidur salqin,
Bo'ston sari jononim go'yoki xirom etmish.
Hajr o'qlari zaxmidin jismim bila ashkimni
Tutmoqqa balo saydin, g'am donavu dom etmish.
To oshiqu shaydomen qatlim qilur ul ko'zlar,
Majnung'a kiyiklarni ishq ulfati rom etmish.
Ma'shuq qilur jilva, har kimki aning ko'nglin
Dard o'ti kuli birla ishq oynafoam etmish.

Iskandaru jamliqdur ishqingda Navoiyg'a
Kim, raxshing izu na'lin ko'zgu bila jom etmish.
258

Borg'oningdin jon talashmoq erdi men mahzung'a ish,
Keldingu jonimni olding, ul borishqa bu kelish.
Vasl oshiq jonidur men jon talashim hajr aro
Hajr borib vasl yetkach, o'lmak erur turfa ish.
Tiyg'i to ko'ksumni yordi nola qilman za'fdin
Rost andoqkim, qo'yar afg'onni chok o'lg'an qamish.
Kiymamish ul sarv gulgun to'nki, tong ermas bu rang,
Naxlkim, ko'z bog'ida qon birla topti parvarish.
E'tidoledur havoyiy ishq arokim, xush kechar
Sovug' ohim birla yozu ko'nglum o'ti birla qish.
Jismim uzra bor yangi butgan ko'kumtul dog'dek
So'zi hajringdinki urdum g'ussadin har yerga nesh.
Kishu sinjobin ne tong gar kiya muziy bozgun
Kim, chiqarmishtur kishilikdin ani sinjobu kish.
Tuz bul o'qtek gar tilarsen avj, yokim, egridur,
Davr har bir go'shadin bo'g'zig'a soliptur kerish.
Ey Navoiy, har dam ul oy mehri ortar ko'ngluma,
Garchi yillardurkim, ul tarki muhabbat aylamish.
259

Orazin ko'rdum, nihon ashk ayladi sirrimni fosh,
Yashurun qolmas o'g'urloq uy arokim bo'lsa yosh.
Zulfi sarkashlik qilur har necha ul oy cheksa qad,
Soya garchi qisqarur doyim biyik bo'lg'ach quyosh.
Har sari mo' ul pariy hijronida bir yoradur,
Baski atfoli junun boshim uza yog'durdi tosh.
Aylagil nolam xaroshidin hazar, ey siymbar
Kim, bu suhon birla nogah topmag'ay siyming xarosh.
Ka'badur ko'nglum uyi aylang tavof, ey dardu shavq,
Anda mehrob o'rnig'a yer tutqali ul egma qosh.
Dahr bog'i ichra chun bir gulga yo'q bo'yi vafo,
Qilmag'ay erdi havo ko'nglum qushi ul gulga kosh.
Ey Navoiy, dayr aro tutsa ayog' ul mug'bacha,
No'sh etib olma ayog'idin aning o'lguncha bosh.
260

Har kun oqshomg'acha hajringda manga zorlig' ish,
Kecha tong otqucha anduh ila bedorlig' ish.
Ish vafo qilmoq erur, gar qila olsangki amas,
Ey vafosiz, bu jahon ichra jafokorlig' ish.
Ishq aro qochma ko'ngul xoru zabunlug'dinkim,
Oshiq o'lg'ang'a zabunluq bo'luru xorlig' ish.
Lutfu diljo'lug' erur xo'b pariyvashlarg'a,
Ey pariy, bilki, emas javru dilozorlig' ish,
Taqvo ahlig'a bilinsa edi charx avzo'i,
Aylagaylar edi bu dayrda xammorlig' ish.
Olam ahli bilingizkim, ish emas dushmanlig',
Yor o'lung bir-biringizgaki, erur yorlig' ish.
Xasta ko'nglini Navoiyning olib asraki, bor
Sanga dildorlig' ish, bizga dilafgorlig' ish.
261

Yorkim yog'lig' bila ko'ksum yarasin bog'lamish,
Anda o't tushmush ko'nguldin qon tarashshuh qilmamish,
Buki pora-poradur kuygan bag'ir birla ko'ngul,
Itlari ollida ul kofir hamono to'g'ramish.
Rishtayi zulfungdakim, tushmish girihlar behisob,
Go'yiyo qatl aylagan elning hisobin asramish.
Bir kishi savdoyiy o'lmay qolmag'ay bu nav'kim,
Olam ichra sunbuli zulfung nasimi butramish.
Boshima tig' urdi, ko'ksum choku bag'rim qildi zaxm,
Masti bebokim dedim qahr etmish, ul xud o'ynamish.
Har sari bir zaxmliq uzvum uzulg'an topmish el
Notavon jismimnikim, ko'yida itlar sudramish.

Olam ahli ichra bildeg mug'tanam har kimsakim,
Har vafog'a ming jafo aylar kishiga uchramish.
Qo'zg'ama bulbulnn ko'p, ey gulki, davron bog'ida
Qolmamish qo'zg'almayin ulkim, birovni qo'zg'amish.
Iztirobidin Navoiy ko'ngli bir dam to'qtamas,
Sensizin, sog'inmakim, g'urbatda ko'ngli to'qtamish.
262

Ko'ngluma kelmas xazoniy bog' aro noranj xush
Kim, xazoni hajr aro bo'ldi yuzum noranjvash.
Chehra noranjiyu men noranj yanglig' talxkom,
Qayda kelgay kimsaga bul hol aro noranj xash.
Sho'xi noranjiylibose hajri ko'nglum o'rtadi,
Sharbati noranj eta olmas manga dafi atash.
Bo'lmasa oltun piyola, bo'lmasun, kel, ey rafiq,
Jom etib noranj nisfidin bo'lali jur'akash.
Ul pariy ishqida otim bo'ldi majnunluqqa fosh,
Andin ortuq kim burun mundin manga erdi adash.
Shayx dastorin chu may vajhi yo'q erdi sirmadim,
Mayg'a marhun qilg'ali ul yaxshi, may suzmaqka fash.
Ey Navoiy, naylay el tarxon bila barlosini
Kim, berur ko'nglumga holo molish ul sho'xi malash.
263

Sendin ayru tanda ko'nglum yo'qturu ko'nglumda hush,
Bedilu behushlardek ne ajab qilsam xurush.
Bodayi vaslim olur hushungni deb qo'rqutmakim,
Vahm bu so'zdin birov qilg'ayki, bo'lg'ay anga hush.
Hajrdin maxlas tilab no'sh aylaram zahr ul sifat
Kim, yetishsa zahrdin achchig'durur og'zimda no'sh.
Ishqda g'ayrat tilimni lol etibdur, ey rafiq,
Hajr zulmidin, emasturmen so'zum yo'qtin xamush.
Barcha jismim hajr o'tidin reshu marhamliq momuq
Ittisolidin meni uryonni derlar xirqapo'sh.
Hajrdin jon yetti og'zimg'a olib jon naqdini,
Quyki, ko'p og'zini og'zimga qo'yay, ey mayfurush.
Ey Navoiy, har ne olam ichra bo'lg'ay sahl tut,
Lek matlubung tamannosida bo'lg'il saxtko'sh.
264

Surma bilanmu ul oy ko'zni qora aylamish,
Yo'qsa Xo'tan jayrani mushk ichida ag'namish.
Ko'yida men za'fdin uylaki, har yon meni
It demayin, balki mo'r tu'ma uchun sudramish.
G'amzang o'qi kasrati ko'nglum aromu ekin,
Yo'qsa bu qush parlarin hajring o'ti churkamish.
Hullayi zarbaftdin qildimu ul oy sepech,
Yo'qsa shuoiy xatin boshqa quyosh chirmamish.
Olam aro bir kishi telbaramay qolmag'ay,
Buylaki yetkach nasim zulfung aro butramish.
Vodiyi hajr ichrakim bo'ldi so'ngak ahli ishq,
Budur o'tunkim, ani g'am sipahi o'rtamish.
Lam'ayi ruxsor ila o'rtadi ushshoqini,
G'ayrati husni magar zorlarin tergamish.
Tegmasa bazmingda may, basdurur ul su manga
Kim, sen ichar jomni suchi olib yoyqamish.
Naylagamen bog'lamay mug'bacha zunnorini
Kim, bu kuhan dayr aro Iso ani bog'lamish.
Mehru vafo aybidin pokdur abnoyi dahr,
Pok nazardurkim ul sari nazar solmamish.
Tutti Navoiy aziz ko'yida ul toshnikim,
Goh ani boshig'a, goh boshin anga yastamish.
265

La'li ishq ahlidin oncha g'orati jon aylamish
Kim, o'lukka jon berur oyinin oson aylamish.
Ko'yida atfol ushshoq o'lturur bedod ila,
Shah magar shahr ichra it qatlig'a farmon aylamish.

Subhi ayshim istamish g'am shomig'a bo'lmoq badal,
Yo'qsa nevcun yuz o'za zulfin parishon aylamish.
Yo rab, ul tunni yorutma mehr birla to abad
Kim, g'aribe mehribon yorini mehmon aylamish.
Ahli davron ko'nglum oshubin netib man' aylagay
Kim, ani oshufta bir oshubi davron aylamish.
Gul kebi soch xurdakim, yel yirtibon toroj etar
G'unchakim, o'z naqdini og'zida pinhon aylamish.
Ey Navoiy, demakim bag'rim eritmish ishq o'ti
Kim, ani hijron kunining anduhi qon aylamish.
266

Ul gulekim, bazmida zog'u zag'an qilg'ay xurush,
Avlo ulkim, bulbul uchqay, uchmasa bo'lg'ay xamush.
Gar Sulaymon majmuida bo'lmag'ay juz Ahraman,
Kimga ul majma' aro, yo rab, nido qilg'ay surush
Yorg'a ag'yor xayli bo'ldi matbu', ey ko'ngul,
Emdi g'am xumxonasida ya's jomin ayla no'sh.
Shoh bazmidur dag'i mahkumlug', vah, dayr aro
Hokim aylar bir qadah birla gadoni mayfurush.
Hushmand el sari bu dayr ichra boqmas mug'bacha,
Bir qadah lutf etsa piri dayr etarmen tarki hush,
Saxtko'sh elga dema oxir falakdur saxtgir,
Arzimas olamda hech ish xud bo'lurg'a saxtko'sh.
Ikki dunyodin agar kechsa Navoiy ayb emas,
Har qachonkim ul buti hammor elidin ichsa qo'sh.
267

Qilg'ali kiygan libosin ul buti zebo binafsh,
Vahki, yoqmas xotirimg'a hech rang illo binafsh.
Sarvi ra'no hullamu kiymish binafsha bargidin,
Yo libosin aylamish ul chobuki ra'no binafsh.
Hushturur gar xil'atin qilsa qora yo savsaniy
Kim, quyosh mushkin bulutdin xush ko'runur yo binafsh.
Ezdi jannat gullaridin rang naqqoshi qazo,
Sen kiyardek chunki bo'lmas dahr aro paydo binafsh.
To binafsh etmish to'nin ul gul borurmen hushdin,
Bog' aro har gulnikim ko'rsam meni shaydo binafsh.
Gul binafshazor aro tushgan kebi ul sho'xning
Ko'nglaki volo binafshu to'ni ham kimxo binafsh.
Sabzada savsan yarashqandek muloyimdur, base,
Sho'xi sabzoranglarning rangiga debo binafsh.
Juz binafsha bog' aro gul ekmagil, ey bog'bon
Kim, libosi rangini istar bizing mirzo binafsh.
Bo'ylakim, soqiy to'nin qilmish binafsh ermas ajab!
Aksidin bo'lsa bilurin sog'ari sahbo binafsh.
Charx rangomiz erur, ko'rma tafovut zinhor
Ranglarkim, ko'rguzur ko'ku yashildin to binafsh.
Ey Navoiy, ul binafshapo'sh gulning vasfida
Bo'lmasun har ne yozarsen kog'aze illo binafsh.
268

Tuzmagay erdi qazo bu jismi vayronimni kosh,
Chunki tuzdi, solmag'ay erdi anga jonimni kosh.
Tan uyiga jonni solg'ach qilmag'ay erdi muqim,
Ul uy ichra ko'ngul otlig' zori hayronimni kosh.
Bo'ldi chun jonu ko'ngul bori, nazar sham'i bila
Qilmag'ay erdi munavvar chashmi giryonimni kosh.
Chun adam sahrosidin keldim vujud ayvonig'a,
Buzg'ay erdi marg saylobi ul ayvonimni kosh.
Chun tuzaldi tan uyi, qovg'ay edi andin ravon,
Yo'q ko'ngul devonayi rasvoyi nodonimni kosh.
Chun ani ham qovmadi, ko'r etsa erdi tig' ila
Ko'z degan qon yosh ila oludadomonimni kosh.
Chun bu dag'i bo'lmadi qilmasa erdi jonima,
Muncha zebovu malihu sho'x jononimni kosh.
Chun bu yanglig' bo'ldi jonon qo'ysa erdi marhame,
Gah-gahe ko'rgach ko'ngulda dog'i hijronimni kosh.

Ishq ichinda chora o'lmakdin Navoiy dema, haq
Ro'ziy etkay la'li jonbaxsh obi hayvonimni kosh.
269

Dedim, ul paykonni la'l etkan yurak qoni emish,
G'unchang armonida ul xud la'li paykoniy emish.
Pardayi jon ichra tim-tim qon sarosar loladek,
Furqatingdin toza-toza dog'i pinhoni emish.
Lablarin tuzluq takallum birla fahm ettim so'rub,
La'ldin xoni jamolining namakdoni emish.
Bir jaza' solmish maloyik xayli ichra rustaxez,
Emdikim fahm aylamishlar ko'nglum afg'oni emish.
G'am tuni dedim bulutning pardasidin chiqti oy,
Zulfdin chiqqan jamoling mehri raxshoni emish.
Davr ayog'in, soqiyo, qo'yma yigit joning uchun
Kim, yigitlik ro'zgori aysh davroni emish.
Ey Navoiy, chok bo'lg'an ko'nglungga qildim nazar,
Yor boqiy anda, boqiy o'zgalar foniy emish.
270

Ilgiga moviy katon ul sho'x nevcun chirmamish,
Go'yiyo ko'p tiyg'i zulm urmoqtin og'rib bog'lamish.
O'ttururda kosh ul yog'lig' bilan-o'q bog'lasa
Ko'zlarimnikim, ani ilgiga holo chirmamish.
Ko'rguzur erdi yadi bayzo urarda tiyg'i qatl,
Bog'lamish chun ilgin, el ko'zin qorong'u aylamish.
Anglag'uncha ko'ngluma yuz dog'i anduh o'rtadi,
Ulki ko'rgach panjasin bog'lig', dedim dog' o'rtamish.
Kosh jonim rishtasidin bo'lsa erdi yog'lig'i
Kim, ul oyning dastbo'si davlatig'a uchramish.
Soqiyo, maykim, aning ilgida yog'lig' toridek
Dardu g'am xayli buzulg'an xotirimni qopsamish.
O'tturur ilgida gar tiyg' o'lsa aning gar harir,
Hech bilmonkim, Navoiy ne balog'a uchramish.
Sod Harfining Sanamlarining Siyti "G'aroyib" din
271

Dema, ne sud erur o'lmoq fano harimig'a xos,
Yana ne sud kerak o'zlugungdin etsa xalos.
Avomdin, demakim, o'zni qutqaray, er esang
O'zungdin o'zni qutulmoqqa jahd qilg'il xos.
Ko'ngul alil esa forig' emas xavotirdin,
Jarohat uzra yig'ilmoq durur chibinga xos.
Ajab emastur agar topti gavhari maqsud
Birovki, bo'ldi fano ashki bahrida g'avvos.
Ovuch qoqarmen o'z ahvolima tahayyurdin,
Ramida ko'nglum erur bu usul ila raqqos.
Desang, bu yo'lda o'lay, nafsni burun o'ttur
Ki, ishq shar'ida go'yo bu nav' keldi qisos.
Rizo yo'lida Navoiy borur qayon cheksang,
Chu ishq bog'ladi bo'ynig'a rishtayi ixlos.
272

Gulruxum yodi bila ko'nglum erur gulga haris
Kim, berur Yusuf isi qon aro yuz pora qamis.
Lutf vaqtida ul oy ollida eldur maxsus,
Vahki, bedod qilurda meni aylar taxsis.
Ey ajal, kelmak emish boshima ul umr manga
Rahm qil joning uchun berma zamone tanqis.
Boda ko'nglumni xalos ayladi davron g'amidin,
Go'yiy ul o't bila bu qalbg'a bo'ldi taxlis.
Ishqim aylar seni qon to'kkali har dam targ'ib,
Husnung aylar meni jon bergali har dam tahrish.
Band etiptur jadal ahli ishin ashkol andoq
Kim, ne "Miftoh" anga sud qilur, ne "Talxis".
Vasl hirmoni Navoiyg'a emas hech ajab,
Chunki mahrum bo'lur har kishikim, bo'lsa haris.
273

Jon yetib og'zimg'a topmon dardi hijrondin xalos,
Jonni hijrondin xalos et yo meni jondin xalos.
Andoq ochti sunbulin gul uzra yelkim, bo'lmag'ay
Bir ko'ngul olamda ul zulfi parishondin xalos.
Dema, nolangdin o'char har shom eldin uyqukim,
Tunning ul boshida el ermas bu afg'ondin xalos.
Garchi yer topting ko'ngulda vahm et ohu ashkkin
Kim, kirib vayrong'a bo'lmas kimsa to'fondin xalos.
Yog'sa majnun ko'nglum uzra sho'xlar dardi ne tong,
Telba atfol ichra bo'lmas sangborondin xalos.
Istamas bir-birni sensiz jonu tan, tengri uchun
Kim ani mundin xalos etgil, muni andin xalos.
Hajr uyi ichra qobolmish yor hajridin ko'ngul,
Vah, qachon bo'lg'ay bizing tutqun bu zindondin xalos.
Jom davridin xalos o'lmoqni zinhor istama,
Eyki, bo'lmoq istading anduhi davrondin xalos.
Bandi zulfungdin Navoiyni xalos etqil desam,
Derki, bo'lmas, bo'lmag'uncha hukm sultondin, xalos.
274

Boda meni ayladi zuhdu riyodin xalos,
Zuhdu riyo yo'qki, ming ranju anodin xalos.
O'zluguma o't solib berdi manga ishq dame
Zuhdu vara'din farog', dardu balodin xalos.
Jonni xalos ayladi jomi fano zuhddin,
Yo rab, ani aylama jomi fanodin xalos.
Yor ila ag'yordin bir nafas ayrilmasun,
Kimki tilar bo'lmag'ay nozu jafodin xalos.
Ko'nglum yog'durdi o'q charx firoqing tuni,
Mumkin emas bo'lmoq'i muncha yarodin xalos.
Husnungga tokim nazar bo'lg'usi nazzora gar
Bo'lmag'ung aylab jafo ahli vafodnn xalos.
O'zni Navoiy xalos istamas o'z yoridin,
Yo rab, ani qilma ul mohliqodin xalos.
275

Ey, sening xanjari hajring yarasi jonima xos,
Har junun toshiki otsang tani uryonima xos.
Shoh qasrida tilang ayshu tarab xoslarin
Kim, erur xayli balo kulbayi vayronima xos.
Uyqu xos o'ldi mening baxti garon xobimg'a,
Uyqusizliq nechakim diydayi giryonima xos.
Tortmoq zulmu sitam jonima xos o'lg'andek,
Qilmoq ul ikkini haq ayladi jononimda xos.
Ey ajal, hajr tuni jonima qasd aylama ko'p
Kim, halok etmak erur mehnati hijronima xos.
Xo'blar nozidin o'lmish mutanaffir ko'nglum,
Negakim bo'ldi bu oyin ko'ngul olg'ashsha xos.
Istama bog'da bulbul unidin ishq asari,
Ey Navoiy, kim erur bu sifat afg'onima xos.
Zod Harfining Zamyuron Bo'ylarining Ziyosi "G'aroyib" din
276

Birovki amr xilofidin aylagay i'roz,
Agar ulus shahidur yo'q aning kebi murtoz.
Riyovu ujbu hasad daf'in et fano bilakim,
Ketar bu doru ila muncha muxtalif amroz.
Amalg'a boqmaki bebahri fazl erur yakson,
Fuzayli Barmakiy o'lsun, vagar Fuzayli Ayozi.
Zamona ahlini bu korgoh aro bilgil,
Zurufkim to'ladur anda muxtalif ag'roz.
Haloki nafs valiy nutqi bilki, rishtayi kufr
Kesar ishiga Ali zulfiqoridur miqroz.
Zamona mushkungga kofur qotti, ko'z ochqil
Ki, chun ko'z ollidadur bo'lmas aylamak ig'moz.
Savod jahlini yub, vaqt erurki uyg'ansang
Ki, umr shomig'a subhi ajal keturdi bayoz.

Faqir yashurun ohig'a boqmakim, o'rtar
Jahonni garchi erur bu choqin ishi iymoz.
Bo'lur o'lukka Navoiy hadisi jon bersa,
Nedinki fayz eshigin bog'lamaydurur fayyoz.
277

Ichib ul sho'x gul-gul qildi la'li nob ila oraz,
Meni mahzun nechukkim dam-badam xunob ila oraz.
Magar siymobi ashkim qilg'ali shingarfgun ul sho'x
Qilur shingarfdin gulguna yub siymob ila oraz.
Ham ul kun mehri iqbolimni shomi g'am nihon qildi
Kim, ul gul qildi pinhon sunbuli serob ila oraz.
Quyoshning partavi birla agar ul yuzni teng tutsa,
Erur andoqki teng tutqay quyosh mahtob ila oraz.
Magar zanjiri zulfung shomida motam nasibimdur
Ki, har soat xarosh aylarmen ul qullob ila oraz.
Qoshi birla ishorat sajdaga aylar xush ul davlat
Ki, aylab sajda ravshan qilsam ul mehrob ila oraz.
Dema qish sovug', ohimdin dururkim, chekti ul chobuk
Qoshi ustida kish burkin yopib sinjob ila oraz.
Talab yo'linda yuz qo'y har eshik tufrog'ig'a, ya'ni
Bir ahli din oyog'ig'a yetur har bob ila oraz.
Navoiy orazi sarg'ardi g'am yeb bexud o'lmog'din,
Nechuk sarg'armag'ay bu nav' xo'rdu xob ila oraz.
275

Jong'a zulfung tobidin ul la'li xandondur g'araz,
Xizrg'a zulmat tilardin obi hayvondur g'araz.
Shavq o'tig'a urmasam su kuydurur ko'nglumni pok,
Istagandin o'qlaring ko'nglumga paykondur g'araz.
Nevchun, ey hijron, azob aylarsen onsiz jonima,
Istagilkim, topshuray gar xud sanga jondur g'araz.
Yuz tugan qo'y dum, emas qoni' keting jonu ko'ngul,
Go'yiyo ul bevafo'g'a dog'i hijrondir g'araz.
Ol etar bo'lsang kafingni dahshat etma, tiyg' sur,
Men bihilmen gar sanga bu bir ovuch qondur g'araz.
Olamu odam fidong o'lsunki borsen, ey habib,
Sen g'araz insondin ar, olamdin insondur g'araz.
Ey Navoiy, voqif o'l holingg'akim yor ollida
Bas farovondur g'arazgo' asru parrondur g'araz.
279

Ey sabo, jonim halokin ayla jononimg'a arz,
Yo'qki jismi notavon ahvolin et jonimg'a arz.
Oh dudin, ashk qonin, nola maddin aylagil
Zulfi sunbul, yuzi gul, sarvi xirononimg'a arz.
Kufri zulfi, dinu imonimni barbod aylabon,
Qilg'anin jon qasdi etqil nomusulmonimg'a arz.
Va'dayi vaslig'a yetmay o'lganimni, ey rafiq,
Qilg'asen har yerda ko'rsang ahdi yolg'onimg'a arz.
Oshiq o'lturmakka chiqmish mast, vah, ishqim so'zin,
Ey raqib, etsang ne ul beboki nodonimg'a arz.
Vasl shavqi g'olibu men gungmenkim, aylamak
Hojat ermas koshifi asrori pinhonimg'a arz.
Ey Navoiy, hajr zindonida jonning xavfi bor,
Qilg'asen topsang mahal, albatta sultonimg'a arz.
Te Harfining Tanno'zlarining Tarovati "G'aroyib" din
280

Nafs qutto'-ut-tariqi manzilidur bu rabot,
Naqdi din hizfig'a qil o'tkuncha andin ehtiyot.
Manzil etsang bu rabot ichra iqomat qilmakim
Har kun o'zga korvon oromgohidur rabot.
Ne to'sharsen taxti johing farshin oltun xisht ila
Kim, seningdek shohni ko'p o'tkriptur bu bisot.
Tavqi la'nat desalar bo'yninda tasbihin ne tong,
Makru hiylat birla shayx el birla qilsa ixtilot.
Shayxi johil bo'lmoq o'z asrori birla munbasit,

G'aflat ahli bang ila qilg'an kebidur inbisot.
Zarq jomi birla vajd etgan erur ul tiflkim,
May debon rangin suni qilg'ay ichib omdan nishot.
Faqr ko'yi itlaridin kimki kam ko'rdi o'zin,
Topsang ani, itlari silkida topqil inxirot.
Vaslg'a yo'l hajrdin faqr o'ldi ko'rgil turfakim,
Birdin uchmog'dur xijil, birdin tomug', birdin sirot.
Ey Navoiy, ishq aro berabt agar sursam hadis,
Anda mazmun bil g'araz maqsud ko'rma irtibot.
281

Yuzda xolingdurmu yo tahrir etar holatda xat,
Tomdi qudrat kilkidin kun safhasig'a bir nuqat.
Sabzayi hatting ko'zumni yorutur boqqan soyi,
Ko'p nazar qilsa, agarchi tiyra aylar ko'zni xat.
Oyni ruxsoring dedim go'yo qorong'u erdi tun
Kim, manga asru yiroqtin voqi' o'lmish bu g'alat.
Jon arosig'a kirar har dam xiromon qomating,
Garchi sokindur alifkim, jong'a bo'lmishdur vasat.
Turki anjum shomi hajrimni yorutmas, go'yiyo
Novaki ohimdin o'lmish tavsani gardun saqat.
Maskaning may o'tidin, ey mug', erur otashkada,
Anda bir o'tlug' samandar may to'la har sari bat.
Zohid o'ldum deb, Navoiy ishqni tark etmakim,
Bo'lmasa ul sho'r tuzsiz luqmadur zuhdi faqat.
282

Qilsa bo'lmas ohu afg'ondin meni shaydoni zabt
Uylakim, javru jafodin ul buti tarsoni zabt.
Har dam el qonin to'kar usruk chiqib bedod etib,
Kimdururkim, qilg'ay ul sho'xi qadahpaymoni zabt.
Sho'xliqdin zulm qilmoqqa erur beixtiyor,
Mumkin ermas qilmoq ul huri malaksiymoni zabt.
Zulfi zanjirig'a ahli ishq ko'nglin tortibon,
Yaxshi qildi bir suruk devonayi rasvoni zabt.
Telba ko'nglum dashtni qilsa masohat aybi yo'q,
Omil ar majnundurur qilg'ay magar sahroni zabt.
G'unchalar ochilsa, o'lganlar tirilsa ne ajab,
Aylay olmas kulgudin chun la'li ruhafzoni zabt.
Zabt aylay olmas ahli ishq ko'ngli kishvarin.
Xusravekim aylay olg'ay sarbasar dunyoni zabt.
Ashk mavjin man' etarsiz menda ham yo'q ixtiyor
Kim, qiliptur xosa chayqalg'an zamon daryoni zabt.
Davr eli zulmin xayol etmak bila bo'ldum halok,
Tindi ulkim, qildi bir vasvos ila savdoni zabt.
Dayr piri bandasidurmenki nofiz hukm ila
Aylamish yuz ming juhudu gabr ila tarsoni zabt.
Ey Navoiy, sen dag'i devonasen, ko'nglung dag'i,
Gar seni zabt etsalar kim aylay olg'ay ani zabt.
283

Ruxsor ila labingdin etar ko'nglum inbisot
Kim, gul chog'ida boda erur mujibi nishot.
Ey oy, sipehr arsasida o'zni sotma ko'p,
Shohim ruxin unutmaki, xoliy emas bisot.
Qilmang nazora og'zig'a ko'pkim, topilmag'ay
Xurshid ichinda zarrani ko'p aylab ehtiyot.
Ul sho'x necha g'ayr bila bo'lsa muxtalit,
Men g'ayri birla mumkin emas qilmoq ixtilot.
Shahlar, demanki, qullug'uma bo'ldi munxarit,
Gar qullaringning o'rtasida topsam inxirot.
Qo'yma ko'ngulni dahrning eski rabotig'a,
Soyirg'a chun mahalli iqomat emas rabot.
Oshufta bo'lsa nazm Navoiyg'a, ey pariy,
Devonalar so'zida tama' qilma irtibot.
Ze Harfining Zariflarining Zuhuri "G'aroyib" din
284

Tariqi ishqdin bo'lmish manga balo malhuz,
Nechukki faqr tilardin erur fano malhuz.
Agarchi dardsiz o'lmas davo valek mening
Bu dard istaganimdin emas davo malhuz.
Oyoqqa kirs ne bushqay balo mug'iyioni,
Gar o'lsa bodiyadin ka'bayi safo malhuz.
Erur mulohazam ul oy rizosi ishq ichra,
Agarchi elga visol o'ldi ishq aro malhuz.
Fireb berma manga intihodin, ey zohid
Ki, bordur ahli haqiqatqa ibtido malhuz.
Niyozing o'lsa, yetar dayr piridin qadahe,
Yo'q ersa bazmida ermas shahu gado malhuz.
May ichki, xalq gunohin yumoqqa abri karam
Yog'ar mahalda emas rindu porso malhuz.
Ajabki, fayz charog'i ishiga solg'ay nur,
Birovki, bo'lg'ay aning zuhdidin riyo malhuz.
Navoiy, emdi qadah sham'ini yorutqilkim,
Yorug'lug' o'lmadi taqvo bila manga malhuz.
285

Rishta diqqatdur kalomingda duri shahvor lafz,
Rishtag'a durlar chekarsen chun topar takror lafz.
La'li jonbaxshing erur go'yoki Ruhullohkim,
Sochilur jon har taraf qilg'an soyi izhor lafz.
Go'yiyo hayvon suyidin qatra sekrir har sari,
Chun takallum vaqti la'lingdin chiqar durbor lafz.
Gar o'lugni tirgizur, vahkim, tirigni o'lturur
La'lidin qilg'ach ayon ul sho'xi shirinkor lafz.
Dema lafzinkim tili evrulmagondindur sinuq
Kim, topar tor og'zidin chiqquncha ko'p ozor lafz.
Sirri ishqimni tilarmen sharh qilmay anglasang
Kim, emas ishq oyatig'a mahrami asror lafz.
Ey Navoiy, chun guhar beqadr erur shoh ollida,
Ne ajab gar bo'lsa nazmingdin qoshida xor lafz.
286

Masihoyin agar minbarda zohir qilsa dam voiz,
Nabiy o'rnig'a urmoq behayolig'dur qadam voiz.
Aning bu jur'atig'a bo'lmag'an bo'lsa junun bois,
Nedin solib oyog' ilgin chekar un dam-badam voiz.
Oyog' minbarg'a qoqib aylamak dastorin oshufta,
Nedur gar zarqi mahz ermasdurur sar to qadam voiz.
Agar jomi g'urur ichmakka majlis tutmamish, nevcun
Nazoyirxon ila o'z lahnin aylar zeru bam voiz.
Maloda qichqirib may man'in elga aylamak ne sud,
Erur chun xilvat ichra may icharga muttahaam voiz.
Karam targ'ibi aylar majlis ahlig'a fig'on aylab
Ribo vajhini eldin olmasa, aylar karam voiz.
Magarkim osmonning zinasi bo'ldi anga minbar
Ki, anda chiqqan o'z g'ayri gumon aylar adam voiz.
Qadah ol dayr piridinki, bu dayri fano ichra
Qilurlar zarq yaxshi anglasang ham shayxu ham voiz.
Navoiy tong emas bu va'zdin mayxonag'a borsa
Ki, shod etkay o'zinkim, ko'p anga yetkurdi g'am voiz.
287

Bu nag'ma erdimu yo'q ersa ofat, ey hofiz
Ki, bazm ahlig'a solding qiyomat, ey hofiz.
Ulustin oldi unung hush, sen salomat bo'l,
Gar itti elga tariqi salomat, ey hofiz.
Nechaki nag'mang erur mustaqimu lahning tuz,
Valek eldin olur istiqomat, ey hofiz.
Ne hush mulkida topqay iqomat ulki dame,
O'qurda topsa yoningda iqomat, ey hofiz.
Magar Masih ila Dovudsen nafas bilakim
Hayotu mavt erur ul alomat, ey hofiz.
Qilib tilovat islom eliga qasd etma
Ki, tengri ollida topqung nadomat, ey hofiz.

Magarki Hofizi Sheroz senki, bir sog'ar
Tutub Navoiyg'a qilding karomat, ey hofiz.
Ayn Harfining Iyorlarining Alomati "G'aroyib"din
288

Istasangkim urg'asen davrong'a tiyg'i inqito',
Ul vido' etkuncha sen qilg'il burunrog' alvido'.
Jon berib shirinu muhlik joh uchun ilgingda tiyg',
Naz' vaqti sharbati marg istab aylaysen nizo'.
Asrading katton kafan qilmoq uchun, ne sudkim
Hashr bozorida beqiyatdurur mundoq mato'.
Maskaning oxir chu tufrog'dur, ne o'tkarmakdurur
Madfaning ayvonig'a ko'k gunbazidin irtifo'.
Sandaloyin ev yasab, eldin ko'arsen sarzanish
Kim, bu yanglig' ko'rdi sandalniki, yetkurgay sudo'.
Yer o'parsen rizq uchun minnat yukidin xam bo'lub,
Tengri yoringkim, qilibsen xush namoze ixtiro'.
Dur qulog'ingda momuqdin bir chigitdur, el so'zin
Bu momuq birla chigitdin aylamassen istimo'.
Besha sherin gar zabun qilsang shijoatdin emas,
Nafs itin qilsang zabun olamda yo'q sendek shujo'.
Ey Navoiy, tengri asrorig'a til mahram emas,
Chok ko'nglung ichra tutkim "jovaz-al-isnayni sho".
289

Jismi vaslin qildim ul zulfi sumansodin tama',
Ul kishi yanglig'ki, qilg'ay siym savdodin tama'.
La'lidin tirguzmak etsam orzu ayb etmangiz
Kim, kishi o'lturmak etmaydur Masihodin tama'.
Zarrani xurshidcha ravshan tama' qilg'ancha bor,
Zarracha mehr etmak ul xurshidsiymodin tama'.
Ne ajab qilsam tama' ovora ko'nglumdin junun,
Qilsa bo'lmas aql xud Majnuni shaydodin tama'.
Dog' etib ko'nglum tavaquq' qildi sabrim naqdini,
Ahli zulm andoqki qilg'ay naqd tamg'odin tama'.
Gulxaniydin gulxan olotin tama' qilmoqdurur,
Har kishi dunyolik etsa ahli dunyodin tama'.
Sarvi guldin ko'p demang so'z kim, Navoiy aylamish,
Bargi guldin xil'at etgan sarvi ozodin tama'.
290

Ko'zumni toki qilmish ul saodat axtari matla',
Qarog' ermaski, shabgun hulladin qildim anga burqa'.
Labing hajrinda qon yoshim kelur bag'rim shikofidin,
Ajab ermas bu yanglig' sug'a bo'lsa o'l sifat manba'.
Qilurlar qasdi jonim kelturub bir-birga bosh, go'yo
Bukim paykonlaring ko'nglum harimin qildilar majma'.
Bu ne rokibduru markabki, javlon vaqti bordurlar
Quyoshdin poyada a'lo, falakdin po'yada asra'.
Tushar ko'nglumga ul yuz partavi ko'ksun shikofidin,
Bu ravzanni ne bo'lg'ay qilsang, ey tiyg'i qazo, avsa'.
Ne tong har kun agar bar bersa yuz ofatki, anjumdin
Sochiptur yuz muxolif xosiyatlig' tuxm bu mazra'.
Navoiy voqif o'l gardun arusidinki, qasdingg'a
Ochar gah shomdin gesu, kiyar gah subhdin miqna'.
291

Uchuq ermaski chun bo'ldi suhayli orazing toli',
Aqiqing rang olurda bo'ldi xoling soyasi moni'.
Guliston demakim, chehrang ocharda sun' naqqoshi
Qilurg'a imtihon ul ranglarni ayladi zoyi',
Chu har yon tig' solding ul hasaddin yig'ladim, lekin
Netaykim, barq o'tig'a bo'lmadi yomg'ur suyi dofi'.
Ko'ngul qasdig'a yolg'uz tiyrboron qilmadi g'amzang,
Balovu fitna xayli kelgali ham ayladi shori'.
Halokim qasdi voqi' bo'lmadi ul g'amzadin, lekin
Labingdin elni tirguzmak meni o'lturdi filvoqi'.
Chu tiyg'ing kirdi qonimg'a farah bo'ldi manga afzun,

Nechukkim mayg'a su mamzuj o'lur ko'prak bo'lur nofi'.
Labingg'a jon bo'lur moyil, tanim xoki rahing bo'lsa,
Ajab ermas bo'lur chun barcha ashyo aslig'a roji'.
Nechuk zunnor bog'lab boda ichmay, ey musulmonlar
Ki, piri dayr har ishkim qilur bormen anga tobi'.
Navoiy faqr ko'yida taalluq kufri mahz ermish,
Bir Olloh do'stdin nekim, nasibing bo'lsa, bo'l qoni'.
292

Dog' uza dog'din ovora ko'nguldur zoyi',
Ne qora kunlar anga voqi' erur filvoqi'.
Tiyrboroni g'aming qildi zirih jismimni,
Gar zirih bu esa ko'p bo'lg'usi o'qdin moni'.
Hajr o'ti dudi ko'zumdin ne ajab to'ksa sirishk,
Chunki, tun xaylig'a anjum sipahidur tobi'.
La'li shavqida sarig' yuzni yashurdi qon yosh,
Garchi safrog'a chuchuk sharbat emastur dofi'.
O'rtanur ishqida parvona, chekar un bulbul,
Ul guli sham'jabin ishqida menmen jomi'.
El nasibi chu azal qismatida topti raqam,
Senki sa'y ortuq etarsen nechuk o'lg'ay nofi'.
Ul quyosh har kishiga toli' erur, vah netayin
Kim, Navoiyg'a bu nav' o'lmadi bir kun toli'.
293

Vasl shomi xilvatimda yoqsalar nogoh sham',
Rashkkin jonimni gohe soya o'rtar, gohe sham'.
Ravshan etsa uyni dilxohim, yorutmang sham'kim,
Sham'i bazmim bo'ldi chun dilxoh, emas, dilxoh sham'.
Urmasun ko'p lof kuymakdinki, hijron tunlari
To'zmas erdi ollida tortay desam bir oh sham'.
Rishtayi joni kuyar ashki oqib, jismi erib,
Tiyra shomim zulmidin bo'lmish magar ogoh sham'.
Ohim andoq tiyra qildi ko'knikim, topmas o'zin,
Gar quyoshdin yoqmasa Isoyi Ruhulloh sham'.
Topsa hirmon zulmati ichra ne tong hayvon suyin
Kimgakim, bo'lsa hidoyat nuridin hamroh sham'.
Hajr aro istar jamoling ham Navoiy, ham ko'ngul
Kim, tilarlar tiyra tunlarda gadovu shoh sham'.
294

Yuziga ko'zguni har dam qilur ul siymbar moni',
Aningdekkim quyosh ruxsorig'a bo'lg'ay qamar moni'.
Jahonni ul quyoshning barqi husni o'rtagay erdi,
Garonsiz bahri ashkim bo'lmasa erdi agar moni'.
Quruq jismimni g'am tiyg'idin asrar dard ila shavqung
Yig'ochqa kesmagidin uylakim bo'lg'ay samar moni'.
Qabul etman qanot egnim uza chiqsa og'ir debkim,
Yo'lungda barqdek po'yamg'a bo'lg'ay bolu par moni'.
Ko'zum uzra hubobi ashk ul yuz moni' ermas,
Biaynih shishadekkim, bo'lmas aylarga nazar moni'.
Dema zohidki, taqvog'a ne moni'durki, bordurlar
Shabobu bodavu ishqun jununum sarbasar moni'.
Og'iz birla qadu qoshu ko'zung zuhdumg'a qo'yomaslar,
Nechuk qilg'ay kishi bir ishki, bo'lg'ay bu qadar moni'.
Ko'ngul baytulharomi tavfig'a moni' xavotirdur,
Safarg'a Ka'ba sari uylakim bo'lg'ay xatar moni'.
Navoiy jonig'a tan garde ermish moni'i maqsud,
Nasimi vasl eskach fayz bog'idin ketar moni'.
G'ayn Harfining G'izolalarining G'avg'osi "G'aroyib" din
295

Mehrsizlikdin falak el qatlin aylar bedarig',
Yo'qsa nevcun dafn etar har kun quyoshtin yerga tiyg'.
Tiyg'i zulmi zaxmidin har shom andoqkim shafaq
Qonu tufrog' ichradur xurshidorazlar darig'.
Kun emas, olam ko'ziga muntashir aylar bayoz,
Tun emas, balkim chekar xurshid ruxsorig'a mig'.

Kimgakim, do'lobi charxidek solur sargashtalik,
Bo'g'zin ip birla bo'g'ar qilg'an soyi faryodu jig'.
Nechakim yig'sa o'zin, shahlar boshi uzra chekar
Chatrdek kimni sarafroz aylamaklik qilsa big'.
Go'yiyo ani sabab qildi musabbib ne uchun
Kim, anga bu qilmog'idin ne ziyondur, ne osig'.
Ey Navoiy, bil nekim bo'lg'anni haq taqdiridin,
Mundin o'zga amrdin ko'ngulni uz, ilgingni yig'.
296

Zaif tanda g'amingdin yuz eski bo'lg'an dog',
Har eski dog' bu shox uzra bir quruq yafrog'.
Yuzungga husn fuzun bo'ldi nil ziynatidin,
Magarki yorudi gugird o'tidin bu charog'.
Qading chu ayladi gulgasht, sarvu gul demakim,
Bo'yaldi qong'a aliflar kesib g'amingdin bog'.
Sochi asirimen o'pmay hanuz xolin, vah
Ki, donag'a og'iz urmay nasibim o'ldi tuzog'.
Iloj silsilayi zulfidur jununumg'a,
Agarchi mushk isidin emganur zaif dimog'.
Chu bo'lsa g'ayr hujumi visol mumkin emas,
Shuhud o'lurmu xavotirdin o'lmag'uncha farog'.
Agar Navoiy iki nargising xayoli bila
Marizu mast jahondin o'tar, sen o'lg'il sog'.
297

Soqiyo, hajr ilgidin ko'p tortadurmen zorlig',
May keturkim, maslahat ermas manga hushyorlig'.
Qasdim etmish hajru bexudlug' ilojimdur dame,
Mayg'a afyun yor qil gar aylar ersang yorlig'.
Mast qil andoqki, bosh qo'ysam magar bo'lg'ay manga
Mahshar ahli yo rabu g'avg'osidin bedorlig'.
Chorasi yo bodadur, yo vasl, yo marg, ey tabib,
Har kishikim topsa hijron dardidin bemorlig'.
Bar yegil, yo rab, hayoting bog'idin, ey mug'bacha
Kim, mayli la'lingdin o'ldi bizga barxurdorlig'.
Zuhd, ey soqiy, balo ermish, xush ul manxorakim,
Ichkali jomi balo bo'lmish ishi xammorlig'.
En Navoiy, zuhddin yuz qatla ortuq darbadar
Bir safol ilgimda mug' ko'yida qilsam zorlig'.
298

Ul sumanbar qaddining sarvig'a ko'nglum bo'ldi bog',
Otashin gullar anga har yangg'i qonlig' toza dog'.
Hajr aro ul sho'x ko'nglum sayd etar ruxsor ochib,
Tifl oqshom qush tutarg'a ravshan etkandek charog'.
Mujibi ko'p yig'lamoq ermish nazar pok o'lmog'i,
Uylakim aylar suyini afzun oritmog'din bulog'.
Ey hakim, olg'il surohiy lo'lasidin paxtakim,
Sud erur qonin necha daf' etsa mahrur dimog'.
G'unchadin to'chiqti gul, mast o'ldi bulbul, soqiyo,
May surohiydinki chiqmas dahrdin topman farog'.
Xattu xoli nuqtasi yuz choklik ko'nglumdadur,
Bir qafasda turfadur, vah-vah, ko'rung to'tiyu zog'.
Necha rangin ashk to'ksam ko'zda ul yuz naqshidur,
Loladin o'zga ne gul bergay, suyi qon bo'lsa, bog'.
Yog'mag'uncha ashk daf' o'lmas ko'nguldin tiyralik,
Bu yog'inni go'yiyo deptur qazo ul o'tqa yog'.
Faqr yo'linda Navoiy aylagil boshtin qadam
Kim, bu yo'l qat'ida bosh qo'ymoqdurur qo'ymoq ayog'.
299

O'rtanurmen kechalar hajringda andoqkim charog',
Ravshan ayla rishta jismimdur, ko'ngul o't, ashk yog'.
Sarvu sunbul loladek qad, zulfu yuzung hajridin,
Ham alif, ham na'l kestim kuydurub yuz yerda dog'.
Bir ko'zumga sarv o'qdur, bir ko'zumga gul tikan,
Sensizin, ey sarvi gulrux, nogah etsam gashti bog'.

Jonim ichra o'tdurur bir la'li maygun hajridin,
Soqiyo, navbat manga yetkach labolab tut ayog'.
Sog' bo'l, devona etsang meni bir may birlakim,
Hajrdin devonamen bo'ldum esa bir lahza sog'.
Istaram og'zin qilib la'lu xatu xolini vasf,
Xalq g'oyibdin nishonlar aytib etkandek so'rog'.
Ul farog'u bu taraddud itti maqsud o'rtada,
Gum bo'lub maqsud, o'tti ham taraddud, ham farog'.
Ro'zgori tiyra, nutqi lol bulbuldur magar
Kim, xazon faslida aylarlar tasavvur ani zog'.
Telba deb qilma Navoiyning ilojin, ey hakim
Kim, mushavvashdur anga bir o'zga savdodin dimog'.
300

Garchi men hajringdin o'ldum tortibon ko'p zorlig'
Sen hayotingdin top, ey badmehr, barxo'rdorlig'.
Xasta erdim ko'zidin yetkurdi la'lin og'zima,
Tengri jon berdi, vale chektim base bemorlig'.
Kechayekim tushka kirgay ul saodat axtari,
Bermagil, yo rab, manga ul uyqudin bedorlig'.
Bodayi la'ling bila mundoqki usrukmen mudom,
Kofiri ishq o'lg'amen, gar istasam hushyorlig'.
Bu ko'ngul ozoridin bezormen bor muddate
Bo'lg'ali bizlar aro ozorlig', bezorlig'.
Ne bino erkin bukim, bir pora koshi tushmadi,
Qilg'ali bu toqni sun' ilgi miynokorlig'.
Ey Navoiy, suhbatingdin qilsa or ul ko'rkaboy,
Yo'q ajab ne chunki sensen bir gado, ul borlig'.
301

Necha, ey oromi jon, hajringda beoromlig',
Do'stlug' ko'rguzki, haddin oshti dushmankomlig'.
Shukr sham'in yoqmadim vaslingda, yetti dog'i hajr,
Bizni bu o'tlarg'a kuydurgan erur ul xomlig'.
Ermas o'tlug' ko'nglum og'zing naqshidur ko'ksun aro,
Qatrayi qon otashin gul g'unchasi andomlig'.
Deb emishsen tark etib ishq muhabbat shevasin,
Ot chiqarmishsen saloh ichra, zihe badnomlig'.
La'lidin za'f etti qon bo'lg'an ko'ngul, vah, bodadin
Naf' topmas ermish ulkim, qilsa xunoshomlig'.
Ko'z yoshimdin nam topibdur, garchi me'mori qazo,
Bog'ladi ko'k gunbadi toqini istehkomlig'.
Zulfida dardu balo istar Navoiy ishqidin,
Ul gadodekkim, tilar ahli karamdin shomlig'.
302

Lolagun bo'lmish surarda qatlima dildor tiyg',
Yo balo tog'idin etmish lolazor izhor tiyg'.
Gul tani yuz chok o'lub bukim bo'yalmish qon aro,
Tegdi g'amzang xaylidin go'yo anga bisyor tiyg'.
Tiyg' tortib yetkach-o'q qildim fidosi jonnikim,
Bo'lmag'ay ozurda qotil, ko'rmagay ozor tiyg'.
Jism paykoning bila to'ldiyu jondur g'amdakim,
Aylasang qatlim'ga rag'bat bo'lmag'ay nokor tiyg'.
Ishq dashti sabzasidin lola har yon sochilur,
Ya'ni ul sahro giyohi bor emish xunbor tiyg'.
Olam ahli qatlini bir damda qilsang orzu,
Yuzdin ol burqa'ni, qindin chekmagil zinhor tiyg'.
Nazm mulkin til chekib olmish Navoiy uylakim,
Cheksa olamni olur shohi falak miqdor tiyg'.
Fe Harfining Fitnalarining Fusuni "G'aroyib" din
303

Kechti umrum naqdi g'aflat birla nodonlig'da hayf,
Qolg'ani sarf o'ldi anduhu pushaymonlig'da hayf.
Jong'a bir dushvorlig' qo'ymay riyozat ranjiddin,
Sarf bo'ldi naqdi avqotim tan osonlig'da hayf.
Bog'ladin paymonadin paymon, fig'onkim, aqlu din

Bo'ldi bu paymonavu ul sustpaymonlig'da hayf.
Ey musulmonlar, bilingkim, bo'ldi umrum hosili
Nafsi kofir fitnasidin nomusulmonlig'da hayf.
Hayfkim, naf' aylamas har nechakim tortib ilik,
Desam o'z ahvolima bu nav' hayronlig'da hayf.
Andoq ish qilkim, pushaymon bo'lmag'aysenkim, emas
Hech osig' chun ish xato bo'ldi pushaymonlig'da hayf.
Har ne o'tkan so'zlarim chindur desam yolg'on erur,
Chin budurkim, degamen umr o'tti yolg'onlig'da hayf.
Chun yengilrakdur hisob o'lg'anda sultondin gado,
Hayfkim, bo'lg'ay gado avqoti sultonlig'da hayf.
Ey Navoiy, voqif erman xalqdin, bori mening
Kechti umrum naqdi g'aflat birla nodonlig'da hayf.
304

Zor jismimda qiliching zaxmi har yon muxtalif,
Har biridur sarf qadding hasratidan bir alif.
Tol niholida emas yafrog'ki tillar tortibon,
Sarvi ozodim uchun quluqqa bo'lmish mu'tarif.
Qoshu ko'zin ko'rgali, ey shayx, bildim, makri bor
Har siyahpo'sheki mehrob ichra bo'lg'ay mu'takif.
Anbarin xat birla ul yuz bo'ldi olam ofati,
Olam ofatsiz emas xurshid bo'lg'ach munkasif.
Soqiyo, ul kavsaroso bodadin bir jur'a tut
Kim, meni hayrong'a bo'lg'ay kashf sirri lav kushif.
Bodayi maqsud jomi zavqidin tab'im yuzin,
Vah, necha doyim xumori jahl tutqay munxasif.
Jon berib olsang, Navoiy, bok emas ul bodadin
Kim, erur yuhiyl-izom avsofi birla muttasif.
305

Yashurun g'amzang qilichikim qilur ko'ksun shikof,
Buki, maxfiydur, anga go'yo qoshing bo'lmish g'ilof.
Qoshlaring ne saf chekib bo'lmish qorovul kirpiking
Kim, ko'ngul sultoni xaylig'a emas hojat masof.
Mehr anglab oshiq o'ldum so'ngra yetsa ko'hi g'am,
Ne ajab ishq ibtidosi "ayn" erur, poyoni "qof".
Qoshi ko'nglum o'g'risidur roki' o'lmog'lig' ne sud,
O'g'ri bosh solg'ach quyi bordur dalili e'tirof.
Ishq aro Majnunni der ba'zi fuzun, ba'zi meni,
Lek holim anglag'an topmas mahalli ixtilof.
Bo'l safo ahlig'a hamdam, yor vaslin istasang,
Aksini solg'aymu soqiy bo'lmag'uncha boda sof.
Ey Navoiy, gar qilur ko'nglung haram tavfini qasd,
Qat' etib dashti fano maqsad harimin qil tavof.
306

Ko'rguzur hijron hurufi nuqtasin jon har taraf,
Sensizin ya'niki qo'ymish dag'i hijron har taraf.
Uyla shiddat birla charx aylar meni sargashtakim
Zaxm ko'p tandin yog'ar shudrun kebi qon har taraf.
Ko'nglum ahvolin ne deykim, sharhig'a bir tildurur
Ko'kragimdin bosh chiqarg'an no'gi paykon har taraf.
Tashladim yetkach junun xayli tunganlar taxtasin,
Ya'ni ochtim mehmonlar ollida xon har taraf.
Ashk qonlig' ko'zni eltur uylakim, su lolani,
Bo'lmasa yo'linda moni' xori mujgon har taraf.
Rashkdin ko'p muztaribroqdur ko'ngul ul go'ydin
Kim, kesib boshimni ul sho'x ursa chavgon har taraf.
Qo'y basharni, gar maloyik domi ermas yaxshidur,
Ul pariy mundoqki, zulf etmish parishon har taraf.
Netib o'lmaykim, yana ul sho'x usruk o'tlanib,
Ter sui markab yelidin soldi to'fon har taraf.
Ko'r, ne hayratdur mangakim, bordurur bu dayr aro
Donishi yuz menchalar, yuz mencha hayron har taraf.
Shishadek ko'nglumni paydo o'rtadi soqiy valek
Dog'in etti may hubob ostida pinhon har taraf.

Ey Navoiy, navhayi hijron tuzub un chekma ko'p
Kim, kishi qolmas tirig yetkach bu afg'on har taraf.
307

Boda xushtur gar harifim bo'lsa bir yori zarif,
May harifi gar zarif ermas, anga erman harif.
Ul sifat zoting latofat aynidin jonbaxshdur
Kim, hamono ani mazhar qildi ism-ul-latif.
Za'fdin gar dardi ishqingdin shikoyat ayladim,
Ishq shar'i ichra ermas mu'tabar qavli zaif.
Xoki poningni maloyik qildilar toji sharaf,
Olloh-Olloh, kim ko'ruptur bu sifat zoti sharif.
Za'fim andoqdurki dam ursam erur biymi halok,
Ne uchunkim ul taharrukdur anga behad anif.
Davv ranjidan tilarman mayg'a tushmak uylakim,
Mayg'a tushgan qil kebi g'arq o'lsa bu jismi nahif.
Ey Navoiy, qilg'ali tab' ahli jinsi she'r nazm,
Nazming o'ldi barchasig'a qofiya, balkim radif.
308

Bazm aro gar yo'q may bila daf,
Ham yomon ermas un bila kaf.
Soqiyi gulrux, boda ketur
Kim, manga haddin oshti shaaf,
Davv ila dayr aro may chekkali,
Chekmak necha masjid aro saf.
Bodag'a bersam jon naqdi,
Bo'lmoq uchundur naqd talaf.
Kel berikim, yo'q sanga vubol
Lekin erur ko'p bizga sharaf.
Shayxi riyoyiy foni ermas,
Ul taraf o'lsun, yo bu taraf.
O'qung uchun xasta Navoiy,
Ko'zi qorasin qildi hadaf.
Qof Harfining Qiyomatlarining Qironi "G'aroyib" din
309

Zihe azalda karam aylabon sanga xalloq,
Karim xilqat ichinda makorimi axloq.
Sipehr gunbadini ravshan etkali zoting,
Charog' o'lub, anga qandil arsai ofoq.
Nujum ko'zlarini gardi markabing yorutub,
Gaheki sekretibon charx sohatida Buroq.
Rikobing o'pmagining orzusida oyu kun
Berib Buroqing uchun o'zlariga shakli chanoq.
Hilolu mehru shihob o'ldi na'lu dog'u alif,
Falakka bo'lg'ali sendin nasib dardi firoq.
Sipehr har kecha yuz ming ko'zin nedin yummas,
Visolingga yana bir kecha gar emas mushtoq.
Maqominga yetayin deb Navoiy aylar sayr,
Gahe Ajam bila Nerez, gahe Hijozu Iroq.
310

Yordin ayru ko'ngul mulkedurur sultoni yo'q,
Mulkkim sultoni yo'q, jismedururkim, joni yo'q.
Jismdin jonsiz ne hosil, ey musulmonlarkim, ul
Bir qora tufrog'dekdurkim, gulu rayhoni yo'q.
Bir qora tufrog'kim, yo'qtur gulu rayhon anga,
Ul qorong'u kechadekdurkim, mahi toboni yo'q.
Ul qorong'u kechakim yo'qtur mahi tobon anga,
Zulmatedurkim, aning sarchashmai hayvoni yo'q.
Zulmatekim, chashmayi hayvoni aning bo'lmag'ay
Do'zaxedurkim, yonida ravzai rizvoni yo'q.
Do'zaxekim ravzayi rizvondin o'lg'ay noumid,
Bir xumoredurki, anda mastlig' imkoni yo'q.
Ey Navoiy, bor anga mundoq uqubatlarki, bor
Hajrdin dardiyu lekin vasldin darmoni yo'q.

311

Bo'lmas ermish dilrabolar ahdi mahkam, ey rafiq,
Gar kishi derkim, bo'lur, tutma musallam, ey rafiq!
Har pariyzodeki o'z majnunig'a qilmish vafo,
Bilki, andindurki, ermas nasli odam, ey rafiq!
Mohvashlar shomi zulfi ne uchun oshuftadur,
Tutmamish bo'lsa vafo ahlig'a motam, ey rafiq!
Dard muhlik umrning ta'jili ko'p, joning uchun
Kim, Masihimni ketur boshimg'a bir dam, ey rafiq!
Qo'ydi bir o'tlug' fatila dog' uchun har g'unchadin,
Charx to gulshanni ko'rdi sabzu xurram, ey rafiq!
Gul emas gulbunda qonlig' dog' erurkim, nastaran
Tevruk aylaptur momuq qo'ymoqg'a marham, ey rafiq!
Bu munaqqash saqf tarixi yozig'liq chun emas,
Ko'p mashaqqat chektim, ammo qoldi mubham, ey rafiq!
Men xud ettim azm mug' ko'yida rasvo bo'lg'ali,
So'z eshit, albatta, mendin qolma sen ham, ey rafiq!
Ich dag'i tutqil Navoiyg'a qadahkim, arzimas
Bir nafas hushyor bo'lmog'lig'qa olam, ey rafiq!

312

Sanga ish javlon qilib maydonda chavgon o'ynamoq,
Manga o'lingda boshimni go'y etib jon o'ynamoq.
Bosh ovuchlab egma qomat birla qolman raxshidin,
To tilar chobuksuvorim ko'ngli chavgon o'ynamoq.
Ko'z qarosin o'ynatur har lahza ul mardumni ko'r,
Hinduyedekkim erur oyini qolqon o'ynamoq.
O'ynay-o'ynay aylading kufr ila dinimni badal,
Olloh-Olloh, bumudur, ey nomusulmon, o'ynamoq.
Javr toshin ul pariy o'ynab otay der el sari,
Vahki, bu devonag'a yetkach ne imkon o'ynamoq.
Har sari ashkim yugurmoq ne ajabkim, ayb emas,
Tiyra uydin chiqqach-o'q yoshlarg'a har yon o'ynamoq.
Charx o'yun birla olur din naqdin eldin, voqif o'l,
Bu musha'bid birla bo'lmas ahli irfon o'ynamoq.
Va'da ko'p qilding Navoiyg'a va lekin o'ynabon,
Muncha bo'lg'ay el bila, ey ahdi yolg'on, o'ynamoq.

313

Ohkim, g'am tiyg'idin ko'ksumni qildi chok ishq,
Dudi ohimdin ko'zumni ayladi namnok ishq.
Dard kirmak birla jon chiqmoqqa gar yo'l qilmadi,
Ne uchun g'am tiyg'idin ko'ksumni qildi chok ishq.
Ul pari ko'yidakim har lahza yuz ming bosh borug
Sudrabon eltur meni devonani bebok ishq.
Ko'zuma har dam yorug'roqdur yuzungnung ko'zgusi,
Xosiyat mundoq emish har kimda bo'lsa pok ishq.
Oshiq o'ldi xasta jon ko'rgach ul otashporani,
Olloh-Olloh, barq ila o'ynaydurur xoshok ishq.
Ishq vodiysig'a kirgan, yonki andin har qyun
Kim, chiqar sargashtayedurkim qilibdur xok ishq.
Ey Navoiy, oshiqekim, sen kebi istar farog',
Gar erur majnunki, ul qilmaydurur idrok ishq.

314

Vah, necha jismimni g'amdin notavon etkay firoq,
Notavon jismimg'a har dam qasdi jon etkay firoq.
Jismim aylab notavon jonimg'a qasd aylab nihon
Qasd qilg'an jonni rasvoyi jahon etkay firoq.
Jonni rasvo aylagandin so'ng qanoat qilmayin
Yuz g'amu anduh xadangiga nishon etkay firoq.
Emdikim anduhu mehnat o'qig'a qildi nishon,
Har jarohat uzra yuz dog'i nihon etkay firoq.
Ey ko'ngul, solma o'zungni dard ila mardona bo'l,
Bizni, shoyadkim, bu yanglig' imtihon etkay firoq.
Vaslidin dam urmayin qilsaq firoq ichra basar,
Shoyad o'zin bizga bir kun mehribon etkay firoq.

Kuydi jonim vaslida el rashkidin to yetti hajr,
Vasl munglug' jonima o't soldi to netkay firoq.
Do'stdin istar rizo zinhor ani ko'rmakim,
Vasl qilg'ay komron yo notavon etkay firoq.
Ich, Navoiy, may bag'ir qonidegu bexud yiqil,
Necha vasl ummididin bag'ringni qon etkay firoq.
315

Qon yoshim sarig' yuz uzra oshkor etti firoq,
Za'faronzorimni g'amdin lolazor etti firoq.
To firoq uyiga kirdim, vahki, ashkimdin edi,
Garchi yuz gavhar, ayog'img'a nisor etti firoq.
Dam-badam ohim chekarga sabr ila toqatni aql
Ixtiyor etti, vale beixiyor etti firoq.
Jon talashur elni marg andoqki aylar muztarib
Lablaring istar ko'ngulni beqaror etti firoq.
Deb eduk ishq anduhidin har dam afg'on qilmali,
Vahki, bu da'voda bizni sharmsor etti firoq.
Ket farahkim, g'amni, mehnat toshin olib, ko'ngluma
Yuz tuman mismor birla ustuvor etti firoq.
Ey Navoiy, vasl aro bo'lg'ayki, boqib kulgamen
Dog'larnikim ko'ngulga yodgor etti firoq.
Demangiz netti firoq oxirki bo'ldung dushmani,
Man'i vasli xusravi Jam iqtidor etti firoq.
316

Junun toshi xarobot ichra har dam ko'ksuma urmoq,
Erur taqvoyu donish butlarin tosh birla sindurmoq.
Quyeshkim zarra qo'zg'ab kirsayayronimg'a hajringda,
Ko'zugma kul sovrurmoq, bil ani, ko'nglumga o't urmoq.
Chu piri dayr taqvo xirqasin kuydur dedi gar xud,
Aning har toridur jon rishtasi bo'lmas boqib turmoq.
Labing hajrinda xokiy tan aro ko'nglumni habs ettim,
Nechukkim jonsiz elni rasm erur tufroqqa topshurmoq.
Dema, ul dilrabog'a ne uchun ko'nglungni oldurdung,
Uz erki birla ne mumkin kishi o'z ko'nglin oldurmoq.
Agar ohimdin aylab jilva yog'durdi jafotoshin,
Ne tong gulbun sabo tahrikidin gul bargi yog'durmoq,
Binafsha solxurd eldekki bosh soldi quyi, go'yo
Yaqin anglab jazoni umr anga da'b o'ldi qayg'urmoq.
Qadah ichmak yozuq deb asru mardud etmagil, ey shayx,
Bu qism ersa azaldin, bejihatur bizni yozg'urmoq.
Qarog'lardin pulak jon rishtasidin chillavor etqil,
Qoshing yosin Navoiy qasdig'a gar istasang qurmoq.
317

Yor chun istarki, bo'lg'aymen mudom andin yiroq,
Ul jihatdin barcha vasl istar, meni mahzun firoq.
Yaxshilarg'a bas yomondur holkim, yor ollida
Tengdurur yaxshi-yomon, balkim yomonroq yaxshiroq.
Shah yonin farzin kebi kajlar maqom etmish, ne tong,
Rostravlar arsadin gar tutsalar ruhdek qiroq.
Toza har yon dog' emas jismimda ul yuz ishqidin
Kim, bu kavkablarg'a bo'lmish ul quyoshdin ehtiroq.
Bu yiroqliqdin yaqindur o'lgamen, vah, yorning
Istabon royin bo'lupturmen qinliqdin yiroq.
Mahjabinlardin siyahdillik ne tong, oykim aning
Botinin ko'rsang qoradur, gar ko'runur zohir oq.
Ko'p Hijoz ohangi tuzma yor ila bo'l barcha vaqt,
Ey Navoiy, gar Ajam bo'lsun maqoming, gar Iroq.
318

Chiqsa jonim, ayb qilma, jismi bemoring'a boq,
Kuysa jonim, hayrat etma, nolayi zoring'a boq.
Hajr dashtining guli gar lola bo'lsa, sayli qon,
Qilmag'il, ey gul, taajjub chashmi xunborimg'a boq.
Eyki, ko'rmaysen quruq shoxe bezalغان gul bila,
Hajr toshidin sarosar jismi afgoring'a boq.

Zulfin ochti ul sanam, ey shayx, bovar qilmasang
Kim, asiri kufrmen but birla zunnoring'a boq.
Yer bila teng qildi xoki tan uyin ashkim suyi,
Ishq saylidin yiqilg'an eski devoring'a boq.
Qilmasang tavbamni sindurg'anni bovar, ey faqih,
Xirqayi chokimni ko'r, oshufta dastoring'a boq.
Bosh ko'tarmay maydin ektim jurm tuxmi barcha umr,
Ey Navoiy, umr etib zoyi' saru korimg'a boq.
319

G'amim ko'p ayta olmasmen ne tong ko'nglum halok o'lmoq,
Ichimda yuz qilich, ne ayb ko'ksun chok-chok o'lmoq.
Ular deb shod o'lur, ko'p ko'rsa dardim muddaiy bilmas
Ki, ishq ichra hayotim boisidur dardnok o'lmoq.
Agarchi husn ichinda sencha pok o'lmoq emas mumkin,
Ani ham ko'rki ishq ichra bo'lurmu mencha pok o'lmoq.
Agar zahr ichsam ilgingdin taajjub qilma, ey soqiy
Ki, bo'lmish mastu oshiq shevasi bevahmu bok o'lmoq.
Chu men bir jom uchun dehqon asirimen, ajab ermas
Libosim tok bargi, rishta bel bog'larga tok o'lmoq.
Jahondin silkinib chiqqan etak topib yopishmog'liq
Muyassar bo'lsa, ne ishdur talab yo'linda xok o'lmoq.
Navoiy ko'ksida ishq etmas o'lsa dafn g'am naqdin,
O'yulub toza dog'i har taraf nedur mag'ok o'lmoq.
320

Demangiz ahbobkim, qilmasmusen bas yig'lamoq
Kim, manga tengri nasib etmish tunganmas yig'lamoq.
Asray olmon o'zni, ashkim tutti dashtu tog'ni,
Nechakim Farhodu Majnun dedilar, bas yig'lamoq.
Mastu oshiqmen dag'i ko'nglumda ayrilg'an kishim,
Ey musulmonlar, ne tong men zori bekas yig'lamoq.
Tong emas jismim oqizg'uncha ko'zum gar to'kti ashk,
Ne ajab abri bahoriy oqqucha xas yig'lamoq.
Tiyra hajring shomida gar jon talashman tongg'acha,
Boshima sham'u surohiy nedurur bas yig'lamoq.
Dahr bog'idin vafosizlig' agar fahm etmadi,
Nega shabnam ashkidin fan qildi nargis yig'lamoq?!
Ey Navoiy, toqini men dag'i ashkimdin yiqay,
Chun manga qism etti bu charxi muqavvas yig'lamoq.
321

Kimki, vasli ichra yoqsang sham'i ulfat, ey rafiq,
Ko'z tut ul sham' o'tidin-o'q dog'i furqat, ey rafiq.
Vasl sofi mumkin ermas chunki bedardu firoq,
Zinhor ul boda sari qilma rag'bat, ey rafiq.
Vasl yo'qkim, ishq lafzin tilga mazkur etmagil,
Har nafas ko'rmay desang yuz nav' shiddat, ey rafiq.
Kuyma har bemehr o'tig'a, gar desang har dam seni
Qilmag'ay kul shu'layi anduhu g'ayrat, ey rafiq.
Sho'x chobuklar g'ubori tavsani'g'a solma ko'z,
Yuzda istar bo'lmasang gardi mazallat, ey rafiq.
Boqma guldek yuz uza xay shabnaminkim, buzmasun
Aql ila sabring binosin sayli ofat, ey rafiq.
Gar solib yuz ming balog'a mendek o'zni bo'lmasa
Ishqsiz bir dam sanga ham sabru toqat, ey rafiq.
Toki mumkindur, kezib bir mehribon yor istagil,
Bag'ri toshlarni sevarga qilma jur'at, ey rafiq.
Gar Navoiydek boshing'g'a tushsa bir qotil g'ami,
Anda dag'i ko'rgasen ne bo'lsa qismat, ey rafiq.
Kof Harfining Kofirlarining Kamoli "G'aroyib" din
322

Ey, deb sifatinda ahli idrok,
Lav loqa la-mo xalaqt-ul-aflok.
Aflok nechukki xoki rohing
Ul yo'ldaki, ojiz o'ldi idrok.
Desam aflok erur tufayling

Basdur guvahim hadisi "lav lok".
Tubiy bila shoxi sidra keldi,
Qadring chamanida ikki xoshok.
Kim tutsa shafloating umidi,
Bebokligidin anga ne bok.
Chun shomi urush qaytting bot,
Subh etti yoqani g'ussadin chok.
Vasfingda ne aytqay Navoiy,
Juz ajz ila uzri mo arafnok.
323

Vah, nedur maydonda har yon azmi javlon aylamak,
Bizga yetkach o'zga yon ohangi maydon aylamak.
Zulfdin chavgon chekib el boshini go'y etkali,
Ko'z yoshimni go'ydek har sari g'alton aylamak.
Qon aro jismim bo'yab, dersenki, ishqim tarkin et,
Bu ekin olamda kofirni musulmon aylamak.
Tan g'uborida yoshurdum dog'i ishqinkim, emas
Ayb muflisdin diram tufroqqa pinhon aylamak.
Ko'kta gar anjum emas ohim o'qining yarasi
Shomlar nedur shafaqdin ko'nglakin qon aylamak.
Charx sidq ahlin g'amin istarki, bo'lmish subh ishi
Ashkdin kavkab sochib choki giribon aylamak.
Gar Navoiy jismini ishq istamas toshdin figor,
Bas nedur ani junun ko'yida uryon aylamak.
324

Ishq aro vasling tilab hajringda bo'ldum dardnok
Xasta yanglig'kim, hayot ummididin bo'lg'ay halok.
Yo'q ajab gar ul quyosh navqangg'a boqmas, ey ko'ngul,
O'tqa ne g'am garchi kuygan nola aylar dardnok.
Tekkanin yetkach ochar paykoni ko'ksun chokining,
Ul kalid o'lmish, ajal darvozasi go'yo bu chok.

Aylar erduk pok ishq o'tig'a kuymak orzu,
Shukr lillah oqibat kuydurdi ishqing bizni pok.
Soldi may ul hur shavqin ko'ngluma, ey bog'bon,
Berding o'xshar parvarish kavsar ziloli birla tok.
Ishq aro do'zaxdin, ey nosih, meni qo'rqutmakim,
Hajr o'tin ko'rgan samandarg'a sharardin qayda bok.
To taning avji hayot ustidadur sen xok bo'l,
Istasangkim avj tutqaysen taning bo'lg'anda xok.
Ey Navoiy, shomi g'amdin ayru yo'qtur subhi vasl,
Oq erur, lekin qarartur har neni rang etsa zog.
325

Kelgusi ul sarvi siymibar guli serobdek
Kim, tanimda har zamon titrar ko'ngul siymobdek.
Vah, ne yanglig' axtari sa'd erdikim qilg'ach tulu'
Tun kecha ko'zum yorutti mehri olam tobdek.
Quchqamen belin kamar zanjir ilan deb bo'ldi xam
Notavon jismim mutallo aylagan qullobdek.
Sajda ul chobuksuvor ollinda andin aylaram
Kim, oyog'i uzra naqshe ko'rmisham mehrobdek.
Aql sarrofi labing ranginu nozuk so'z bila
Topti gulgun rishta o'tkargan aqiqi nobdek.
Silk etak zarrishta birla gul to'qulg'an jinsdin
Kim, emas tori chu bo'lg'an vaslilig' moshobdek.
Ko'r Navoiy masnadin ishq ichrakim, gulxan aro
Shu'la oltoyi kullardur anga sinjobdek.
326

Turfa ruxsoringki, husn ichra erur gulzordek,
Turfaroq budurki, gulzor ermas ul ruxsordek.
Sarvnozim boshida turna parin ko'rkim, erur
Sham'ning boshida kul bo'lg'an parishon tordek.
Bir tun ul oy hajridin kuydum, ulus ko'rdi meni

Tonglasi bir yil takassur tortqan bemordek.
Toshlarkim urdi ul sho'x, ipga bog'lab osmisham
Bo'ynuma ko'nglum g'ami taskiniga tumordek.
Za'fdin ko'yida qo'yidum boshim ostig'a kesak,
Soya ham gar istasam yo'qtur buzug' devordek.
Ul quyosh mast o'ldi, go'yokim qilib egri xirom
Yuz jafonim'ga aylar charxi kajraftordek.
Telba ko'nglungni, Navoiy, zabt aylay olmading,
Emdi chek andin ilig har sori borsa bordek.
327

Ne nav' bordi ekin uyga kecha ul chobuk
Ki, tun qorong'u edi, raxshi tund, o'zi usruk.
Nechukki yeldin o'lur har taraf niholg'a mayl,
Samand uza egilur erdi ul qadi nozuk.
Agarchi kayfiyat ichra ko'runubon bir nav'
Va lek kayfiyat andin ko'ngulga yuz turluk.
Gaheki ko'z ochibon kirpigi otib novak,
Tushub qayonki otib jonu ko'nglum ichra to'shuk.
Agarchi o'lturubon yuz tirigni g'amzasidin,
Va lek jon topibon nuktasi bila yuz o'luk.
Netib o'z ilgida qolg'ay inoni hushu xirad
Ki, boda kuchlugu raxshi inoni ham kuchluk.
Navoiyo bu balolar sangaki yuzlandi,
Xayoli ofiyat etsang, o'zungga bor o'truk.
328

Menki chektim la'li shavqi birla jonondin ilig,
Go'yiyo hayvon suyi birla yudum jondin ilig.
Chun meni hayron anga zoru oqar ashkim ne tong
Ul pariypaykar yusa men zori hayrondin ilig.
Ilgi hinnodinmu rangindurki, men qurbon anga,
Yo qilurda qatl, anga rang o'ldi qurbondin ilig.
Lutf ishida ko'rguzur har dam yadi bayzo ul oy
Ne ajab gar eltsa Musoyi Imrondin ilig.
Jon chiqar holatda bas topsam itidin poybo's
Ne hadim o'pmak uchun istarga jonondin ilig.
Dayr aro chun mug'bacha el yori bo'ldi, ey ko'ngul,
Yu mug'ona may bila ul nomusulmondin ilig.
Rahm etib holimg'a solsa ko'z yoshimg'a bir nazar,
Vah, yumay netkaymen ul dam aqlu iymondin ilig.
Bersa yuz oshub davrondin ilig men xastag'a
Chekmagungdur hargiz ul oshubi davrondin ilig.
Sayddek o'qtin qatil o'ldi Navoiy ko'nglikim
Sundi oylar tiyg' ila kesmakka har yondin ilig.
329

Mahvashimda za'fu men bu g'ussadin har dam halok
Kim, ne ya'ni men tirig bo'lg'aymenu ul dardnok.
Nogah, ey ahbob, davron qilmag'ay beboklik,
Yo'qsa bizdek yuz tuman jonon uchun o'lsak, ne bok.
Pok jonin, yo rab, olma poklar ko'ngli uchun,
Bo'lmasa ma'shuqi, pok, oxir ne osig', ishq pok.
Ko'nglakin chok aylamish anduhdin gul, chun yoqa
Chok qilsa naylasun bulbulning o'lmay ko'ksi chok.
Gar bo'lur yuz joni pok aning fidosi ozdudur,
Men ne had birla bo'lay, chunkim erurmen tiyra xok.
Chun ajal jomin sumurmay chiqmas el bu bog'din,
Xurram ulkim, bosh ko'tarmas bodadin andoqki tok.

Ey Navoiy, yor dardi ne balo muhlik emish
Kim, arang za'f etkani ushshoqni aylar halok.
330

Sud qilmas etagingni iligimdin chekmak
Kim, qiyomatqa degincha bu iligdur, ul etak.
Qonima qo'l shimalu tiyg'ni chekmaki,

Qilur qatl po'lod qilichdin burun ul siym bilak.
Qayd qilmangki, junun silsilasi qaydidamen
Kim, kesa olmas ani qilsalar olmos egak.
Tirguzurda nafasing yuzni qochurmoq ne edi,
Mayl qilmas xud o'lug kimsadin olmoqqa muchak.
Ishqdin maxlasima aylabon ahbob duo
Mustajob o'lmas aning meni mahzung'a tilak.
Janda birla kishi darvish emas, bo'lsa fano
Tengdurur xoh palos o'lsa to'nung, xoh ipak.
Ko'yida o'ldi Navoiy bu sifatkim, bor edi
Takya xorovu hasiri yoni ostida tushak.
331

Ko'nglaking bargi gulu ustida gulrang yelak
Gul kebi jisming uza uylaki gulgun ko'nglak.
Qalag'ay sahfada ruq'angni ko'rub oqti yoshim,
Tifldekkim yugurur ko'rsa mulavvan ko'palak.
Ko'yining tufrog'idin qo'pmas esam tong ermas,
G'am toshidin chu butun qolmadi jismimda so'ngak.
Bukun ul nav'ki mendin bosh erur, sendin tiyg',
Tongla ham bo'lg'usidur mendin ilig, sendin etak.
Yuragim itlaring andoq yedilar tishlashibon
Kim, yana yo'qtur alar o'llig'a bormoqqa yurak.
Meni bir mug'bacha oshuftavu volih qilmish,
Naylay islom aro gar ko'p esa mirzovu mirak.
Tishlabon, dayr ichida jomi hiloliy cheksam,
Qursi limusi kavokibning agar bo'lsa gazak.
Saltanat xil'atidin ortuq erur dayrda mast,
Sudrasam boda gadolig'ida yirtuq kapanak.
O'zlugung qaydini kesmakka Navoiy bilkim,
Yo'qturur dahr irikliklaridin yaxshi egak.
332

Kinga bir majlisda ohu dard ila so'ze kerak,
Mundog' o't yoqmoqqa avval majlisafro'ze kerak.
Majlisafro'ze agar ham bo'lsa majlis ahlining
Bag'rini kuydurgali ohi jigarso'ze kerak.
Subhi vasling ichra tirguz xayli ushshoqingnikim,
Shomi hajr o'lturgali mendek siyahro'ze kerak.
Ko'yungga har kun borib har dam ko'ray dermen seni,
Menga har kun bayramu har lahza navro'ze kerak.
Yaxshi asra g'am tuni ohim o'qin, ey charxkim,
Sen evaz otmoqqa ham chun tiyri dildo'ze kerak.
Bir xizrvash himmatin berma iligdin, negakim
Dashti hirmon qat'iga oxir qulovuze kerak.
Ishq ta'limin Navoiydin olurlar ahli dard,
Uyla dars ahlig'a mundoq donishomuze kerak.
333

Kimki oshiq bo'lsa zoru xastahol o'lmoq kerak,
Rashkdin olam eliga badxayol o'lmoq kerak.
Vasl topmog'lig'ki ishq ahlig'a amredur mahol,
Kechavu kunduz ishi fikri muhol o'lmoq kerak.
Shavq aro gah mo'yadin bo'lmoq kerak, andoqki mo'y
Hajr aro gah noladin andoqki nol o'lmoq kerak.
Vasl mumkin yo'q, vale hijronda har dam yuz balo
Mundoq ofat mubtalosi mohu sol o'lmoq kerak.
Ishq ko'yida zuloli vasl ichmaydur kishi,
Dayr sari tolibi jomi zulol o'lmoq kerak.
Zulm ko'rkim charx etib ikki sipahni kiynavar,
Mo'rlar xayli aroda poymol o'lmoq kerak.
Ey Navoiy, istasang maxlas kuduratdin sanga
Xonaqahdin dayr sari intiqol o'lmoq kerak.
334

Yor bo'lmish o'rtag'a hijron tariqin solg'udek,
Aqlu hushu jonu ko'nglum xayli ham qo'zg'alg'udek,
Yor borib aqlu hushu jonu ko'nglum qo'zg'alib,

Tan yotib, ko'z bulajab holimg'a boqib qolg'udek.
Boshni holokim, erur fursat, solayin o'llig'a,
Tundlug'din garchi ermas ani yerdin olg'udek.
Soqiyo, may tut, mug'anniy navha ohangini chol
Kim, sipohi umrum o'lmish ko'si rihlat cholg'udek.
Hajr aro, ey Xizri farruxpay qo'lum tutkim, erur
Po'ya urmoqtin bu vodiy ichra bag'rim tolg'udek.
Hulla gul bargidin etting pardayi jonimdin et,
Bo'lsa aning ostida nogah taning tavshalg'udek.
Ey ko'ngul, naqdi hayoting qil fano yo'lida sarf,
Hayf erur gar bo'lsa umri Nuh uchun sayfalg'udek.
Bir zamondur umr azmi dasht etib osuda bo'l,
Bo'lsang abnoyi zamon bedodidin qiynalg'udek
Ey Navoiy, zavraqi jisming ne tong bo'lsa g'ariq,
Bahri ashk o'lmish chu har dam ohdin chayqalg'udek.
335

Ey, ko'ngulda shahdi la'ling hasratidin yuz teshuk,
Har teshukdur shahd zanburi uyi yanglig' chuchuk.
Gar teri birla so'ngakmen tu'ma ham qilmas iting
Kim, teri asru qatiq bo'lmish, so'ngak asru churuk.
Ne labingdin kom toptim, ne ko'zungdnn javr o'qi,
Bu sifat mahrumluqtin ne tirigmen, ne o'luk.
Uyla zanjiri junun rasvosimenkim, har zamon
Tegram farhodu Majnundek yig'ilmish bir suruk.
Ishq o'tidin qullug'ung dog'ini qo'y dum ko'ksuma,
O'zni bu nav' ayladim ishq ahli ichra belguluk.
Faqr vodiysinda o'z luk necha kamrak yaxshiroq,
Yo'lni oson qat' etar solik yengilrak bo'lsa kj.
Elga o't solding, vale kuydi Navoiy g'ussadin,
O'xshamas o't birla kuydurganga bu yanglig' kuyuk.
336

Junun sahosida boye yo'q erkandur bu mahzundek
Ki, bo'lg'ay vahshiy xaylin kutkali cho'pone Majnundek,
Ne tong gar olami kubro esam har qatra ashkim chun
Tengizdek dur ichimda yuz tungan har qaysi gardundek.
Shafaq ko'k zarfin etkay la'liy, ammo la'li hajrinda
Qizarta olmag'ay olamni bu ashki shafaqgundek.
Manga atfol otqan toshu sabrim kishvarin ko'rkim,
Meni devonag'a ul tog'dek bo'lmish, bu Homundek.
Soching savdosidin aytur parishon so'zlarim bordur,
Fusungar san'at aylarda yilong'a qilg'an afsundek.
Firoqing poymoli qomatimkim, halqadek bo'lmish,
Nazar qilkim, biaynih bo'ldi hijron ostida "nun"dek.
Qo'yub Farhodu Majnun qissasin, ko'r daftari ishqim
Ki, bir-ikki xatinda topilur ul ikki mazmundek.
Chu ko'mdung yerga Qorun ganji hukmi tutti, ey mun'im,
Tutaykim naqd ila bo'ldi xizonang ganji qorundek,
Vafo aylab, vafo ko'z tutma olam dunlaridinkim,
Vafosiz keldi olam dunlari ham olami dundek.
Manga dayri fano sing'an safoli jomi Jamdek dur,
Kamin soyillari eski palosi hazzu iksundek.
Navoiy nazmig'a solsa quloq shah, ne ajabkim, bor
Aning har lafzida shohona la'lu durri maknundek.
337

Labingki, sayli sirishkimni oqizur qondek,
Erur bu qondek, emas ul valek qong'andek.
Tomug' o'ti bila ahli azob jonig'a dog'.
Emas firoq o'ti birla dog'i hijrondek.
Firoq dashtida ko'nglumni qildi xori xasak
Tikanki, har yonidin bosh chiqardi paykondek.
Bihishtu bo'ynuma havro salosili zulfi
Chu sensiz o'lsa gumon ayla bandu zindondek.
Ko'ngulki tushti junun dashtig'a borib, gohe,
Quyundek ohim aning tegrasida aylandeg.
Vafog'a garchi falak davri ojiz ersa, hanuz

Bu sheva ichra emas erkin ahli davrondek.
Qadah tubida ko'rung boda durdini maxfiy,
G'am ichra qon to'la ko'nglumda dog'i pinhondek.
Navoiy asru buzug', lek Vomiq Majnun
Emaslar ikkisi ul xonumoni vayrondek.
338

Hajr tobi ichra kim ko'rmish bu jismi zordek
Kim, topibdur barq shakli o'tqa tushgan tordek.
Ey kabutar, tavq paydo aylagung to'tiy kebi,
So'zluq nomamni ossam bo'ynungga tumordek.
Bo'ldi yuz ming pora jismimda so'ngak, qon qolmadi,
Molishi hajringdin o'lmishmen siqilg'an nordek.
Vah, ne hijrondurki, ham avval tunining tonglasi
Bo'lmisham yillar malolat tortqan bemordek.
Ey ko'ngul, dayr ichra ul kofirni sevdung bilki yo'q
Rishtaye o'zni anga bog'lar uchun zunnordek.
Yor agar hampovu pobarjo esa bu davr aro,
Boshig'a har lahza evrulmak bo'lur pargordek.
Har so'ngak yonimda bo'lmish bir teshuk g'am bazmida,
Har birida o'zga yanglig' nola musiqordek.
Boda ichmakka maqome istar ersang, ey rafiq,
Ma'mane bu ishga yo'qtur kulbayi xammordek.
Har dam ul oy hajrida o'voraliq' istar ko'ngul,
Ey Navoiy, qo'y ani har qayda borsa bordeg.
339

Ey to'quz torami, axzar bo'lubon jilvagahing,
Xayli anjum sipahing, nuri g'ubori siyahing.
Mujdai vasl ila topmay dame orom, magar
Maqsadi sidq bo'lub bir nafas oromgahing.
Charx yuz ming ko'zi go'yo yorudi, tortilibon
Surmagun tun ichida surmasifat gardi rahing.
Sufiyi olami qudsiy senu ashob rusul,
Arshi a'lo kelib ul xayl uchun xonaqahing.
Tah-batah bu to'quz aflokidin o'tganda edi
Yuqori xoliq o'lub, moxalaqalloh tahing.
El ko'zin nuri shafolat bila yorutqaningga
Tortqan surmayi mozog' ikki ko'zdur guvahing.
Ey Navoiy, chu shafi'ing ul erur, bo'ldi gunoh
Ul malaklargaki, yozmoq tilagaylar gunahing.
340

Qoradur xolu xattu ko'zu qoshing,
Magar borini kuydurmish quyoshing.
Yoshim torin uzattingkim, sening ham
Uzalg'ay aysh ila, yo rabki, yoshing.
Boshing'a toshlar yog'durmakim, bor
Murassa' tojdin ozurda boshing.
Xaroshida ko'nguldin chiqting, ey oh
Ki, el ko'nglin xarosh etti xaroshing.
Nechuk sen xulfi ichra, ey ko'ngulkim,
O'tar bas tiyralik birla maoshing.
Palosi huznu men, ey atlas charx,
Manga loyiq emas volo qumoshing.
Navoiy foni o'ldi, ey g'amu dard,
Aning raxtin fano ko'yiga toshing.
341

Ey chuchuk jonim sening shirin labing,
Mevayi jonim turunji g'abg'abing.
Men kimu o'pmak yuzung ko'zqusini,
Bas muyassar bo'lsa na'li markabing.
Necha elni kecha, yo rab, ey ko'ngul,
Qo'ymag'ay uyqug'a "Yo rab-yo rab"ing.
Tezlikda gardiga yetmas shihob,
Ey quyosh, javlong'a kirsas ashhabing.
Yuzida ter qatrasin ko'r, ey sipehr,

Oy uza mundoq ko'runmas kavkabin.
Shurbdin nuqson emas, ey porso,
Faqr ila bo'lsa muvofiq mashrabing,
G'amzang o'ltursa Navoiyni ne bok,
So'z bila chun tirguza olur labing.
342

Kulmading, to ko'zlarimni kavkabafshon qilmading,
To'kmading qonimni, to bag'rim to'la qon qilmading.
Tifldekkim, g'uncha ochqay, qilmading, ey bag'ri tosh,
Xotiringni jam' to ko'nglum parishon qilmading.
Elga aytur zahra yo'q, vah, yo'qsa qay bir turktoz
Ayladingkim yuz ko'ngul mulkini vayron qilmading.
To quyoshdek jilva qilding, qo'ymading bir zarrakim,
Ofarinish ichra ruxsoringg'a hayron qilmading.
Yuz balo toshini ishq atfolidin yog'durmading,
To junun torojidin jismimni uryon qilmading.
Ey falak, qaysi quyosh yuzlugni bir kun charx uza
Jilvagar qildingki, oqshom yerga pinhon qilmading.
Demakim, qo'y dum Navoiy jonig'a dog'i ajal,
Shukri boriy muhtaloyi dog'i hijron qilmading.
343

Ey, mening jonim olib yaxshilig'ing,
Beribon jon yana yaxshi qilig'ing.
Qahr ila bodaki, tuttung o'ldum,
Zahrdek o'lturur elni achig'ing.
Husndin mehr g'arazdur, ey ishq,
Bu masaldur: silig'ingdin ilig'ing.
Asradim seni ko'z ichra, ey yosh,
Qonima erdi tanug'lug' osig'ing.
Mast ul kofiri bebok kelur,
Aqlu din ahli, o'zunguzni yig'ing.
G'ayr gardi borur ul pok sari,
Qani, ey ko'z, bu mahalda arig'ing.
Ey Navoiy, necha solg'ay oshub,
Ul pariy ko'yida devonalig'ing.
344

Iki g'unchang ermas, ey gulchehra, teng,
Og'zing asru toru ko'nglung asru keng.
Og'zingga tegmas uzoring birla so'z,
Bo'lmadi xurshid birla zarra teng.
Lolaning dog'i bo'lur chun o'rtada,
Nega tushmish orazing yonida meng.
Bo'ldi ilgim dog'u ko'ksun zaxmi fosh
Kim, tanimda to'n yo'qu ilgimda yeng.
Solg'ucha olamg'a o't orazni och
Kim, jahonni kuydurur ul o'tlug' eng.
Husn da'vosig'a qo'l yengdin chiqar,
Yuz yadi bayzo chiqargandekni yeng.
Dang qilmishtur Navoiyni xumor,
Anga tutsun bir qadah, soqiyg'a deng.
345

Shoh bo'ldi ishq ichinda sohibasrorim mening,
Ishq manshurida tug'rodur bu shahkorim mening
La'li yodidin tirigmen, yo'qsa o'lgum za'fdin,
Qonki har yondin to'kar bu jismi afgorim mening.
Men junun sahrosida yittim, gar anda har kishi
Ko'rsa Majnunni erur, bildeg, namudorim mening.
Og'zidin andoq adam ko'yida foni bo'lmisham
Kim, vujud iqlimida topmaslar osorim mening.
Bulajab holim junun ichra gar elni kuldurur,
Vahki, yig'latur yuz oncha nolayu zorim mening.
Ko'nglum o'z holida yo'q, voqif bo'lung, ahbobkim,
Hajr dardidin erur hol uzra bemorim mening.
Kofiri ishq o'ldum ul but ollida, vah, yaxshidur

Dayr aro bog'lanmasa bo'ynumg'a zunnorim mening.
Sen dag'i ko'rguzma makru sho'xluq, ey zoli charx
Kim, bilur sendin ko'p ortuq sho'xi makkorim mening.
Xotirim, ham davru ham davr aholidin ozurdadur,
Ey Navoiy, istama pand aytib ozorim mening.
346

Mutribo, g'am bazmada to navha ohang aylading,
Za'flig' jismimni toru qomatim chang aylading.
Bo'ldi bo'stoni uzoring bodadin afruxta,
Mayni go'yo bo'stonafro'z ila rang aylading.
Chok etib el ko'nglin etting g'unchadek ko'nglum girih
Ochting el ko'nglin agarchi bizni diltang aylading.
Buki tashbih etting, ey ko'z, xoki poyin surmag'a,
Bilki javharni qaro tufroqqa hamsang aylading.
Ishq sirri mahmilin ko'k pili chekmas, ey qazo,
Gar hilolidin gajak, xurshididin rang aylading.
Ne qatiq vodiy ekin, yo rab, sanga ey ishqkim,
Aql sarkash tavsani qo'yg'ach qadam lang aylading.
Qil Navoiyni vujudi nangidin, yo rab, xalos,
Chun vujudin barcha olam ahlig'a nang aylading.
347

Orazing subhidin el ayshini jovid aylading,
Subhi vaslingdin mening shomimni navmid aylading,
La'li serobin tila qo'y Isoyu hayvon suyin,
Ey ko'ngulkim, orzuyi umri jovid aylading.
Qoshu yuzi aksi ko'k jomig'a tushgach, ey qazo,
Bu birin qilding hilol ul birni xurshid aylading.
Ey mug'anniy, zuhrasidin ko'kni qilg'ung munfail,
Senki har ter qatrasin bir turfa nohid aylading.
Ey ko'ngul, oxir qilichi hattig'a qo'y dum bo'yun,
Vahki, sayfi hirzini bo'ynumg'a ta'vid aylading.
Vasl sarkash qaddidin qilding tamanno, ey ko'ngul,
Ul alifkim, ya's arodur naxli ummid aylading.
Itlari sing'an safoli ichra chekting durdi shavq,
Ey Navoiy, ani jom, o'zungni Jamshid aylading.
348

Ishqim ortar xatti zohir bo'lg'ali jononaning,
Sham' dudi shu'lasin afzun qilur parvonaning.
Har dam ashkim kelturur yuz ta'n majnun ko'ngluma,
Qismi yoshlardin hamesha tosh erur devonaning.
Orazingning naqshidin butxonadur ko'nglum uyi,
Ishq bo'lmish barhaman ichinda ul butxonaning.
Shomi hajrim sharhi elni bexud etsa ne ajab
Uyqu kelturmakdurur xosiyyati afsonaning.
Sudurur bag'rimki, paykoni ko'nguldin chekti bosh
Nam havoda sabza chiqqandek uchidin donaning.
Yiqmadi ko'k gunbadin yog'ib havodis yomg'uri
Kim, suvar erkin chiqib tomni bu koshonaning.
O'qlaring chok ettilar har yon Navoiy ko'nglini,
Yo'llar etgandek yog'in devorini vayronaning.
349

Tong nasimin soyir etkan gul uzorimdur mening,
Sekritib maydong'a kirgan shahsuvorimdur mening.
Gard emas, gardinda balkim ko'rmasun deb el ko'zi,
Volihu sargashta joni xoksorimdur mening.
Markabining na'lidin har dam choqilg'an o't emas
Kim, ko'ngul otlig' zaifi beqarorimdur mening.
Baski, telmurdi ko'zum kirgaymu deb maydon aro,
Ko'z qarosi yo'qki, dog'i intizorimdur mening.
Ul bahori husn mingan qatraafshon bodpoy
Gulshani aysh ochqali abri bahorimdur mening.
Chobuki mehr o'ldi bemehru harun ko'k tavsani,
Tutmang otinkim, eshitmak ani orimdur mening.
Yo'lida aylay fido ko'z gavharin, jon javharin,

Ey Navoiy, yetsa ul chobuk, nisorimdur mening.
350

Kog'az uza qalamni fusunsoz qilmading,
Bir ruq'a birla bizni sarafroz qilmading.
Jonsiz tanim hayoti uchun noma yozmading,
Kilking uchini mo"jizapardoz qilmading.
Vasling kuniyu shomi firoqing bayonida
Kofur birla mushkni hamroz qilmading.
Bir mehr nomasi bila sargashta zarrani
Kundek jahonda mujibi e'zoz qilmading.
To ro'zgorim aylamading duddek qora,
Bir nomaning savodini og'oz qilmading.
Ey ko'k dabiri, kimsaga bir noma yozmading
Kim, xoma yanglig' ani sarandoz qilmading.
Rahmat, Navoiyo, sangakim yor har necha
Zulmin ko'p etti, mehru vafo oz qilmading.
351

G'am xazonin zohir etmish chehrayi zardim mening,
Borg'ali yeldek bahori nozparvardim mening.
Telbalardek so'zlashurmen o'z-o'zum birla mudom,
Chun o'zumdin o'zga yo'q olamda hamdardim mening.
Tufrog' o'lsam ko'yida, ey abri rahmat yomg'uri,
Qil madad onchakim, andin chiqmag'ay gardim mening.
Chiqti jon bilmay maqomin mujdaye ber, ey Masih
Kim, qayu manzildadur mehri jahon gardim mening.
Har necha ko'nglum sovug' ohidin antur, ohkim,
Yorg'a yoqmas nekim, aytur bu damsardim mening.
Rizq chun maqsum erur, bir qurs uchun har kun nedur
Charxdek sargashtalik ko'yida novardim mening.
Ey Navoiy, toki urdi mehr naqshin tosi charx,
Bu bisot ichra ajab shashdardadur nardim mening.
352

Har ko'ngul oromi chun bo'lmish dilromim mening,
Ul sababdin yo'qturur ko'nglumda oromim mening.
Dudi ohim sarvdek chiqtiyu gulgun bo'ldi ashk,
Qilg'ali tarki vafo sarvi gulandomim mening.
Nega ko'rguzdi shafaqdin shu'la, kavkabdin sharor,
Gar emas g'am do'zaxi bu subhi yo'q shomim mening.
Dilrabolar ahdig'a hech etmasunlar e'timod,
Ey sabo, ishq ahlig'a yetkur bu payg'omim mening.
Oshiq otig'a kiriptur ko'nglumu topmas visol,
Fosiqi mahrumtek bo'lmish bu badnomim mening.
Donai tasbih mayli aylamas ko'nglum qushi
Rishtai zunnori zulfung bo'lg'ali domim mening.
Ey Navoiyu mendek ul but ko'yi sari kirmakim,
Kufr ila bo'ldi badal bu yo'lda islomim mening.
353

Ne lutf ediki, meni noma birla yod etting,
Ne noma erdiki, g'amgin ko'ngulni shod etting.
Tilim qalam tilidek shukrdin erur ojiz,
Bu noma birlaki bu notavonni yod etting.
O'qurda oqti yoshim ixtiyorsiz, go'yiyo
Ki, hajr dadasidin nomag'a midod etting.
Yeturdi jismima ruh, ey quyosh, magarki masih
Muallim erdi damekim ani savod etting.
Javohireki yibording bu nomuroding uchun,
Ko'ngul xarobasini maxzani murod etting.
Ne sud bo'lsa amal nomasi qora gar xud
Oting nishon uza Jamshid yo Qubod etting.
Navoiy, jisingga ruh ul quyosh hadisi emish,
Masih nutqig'a yo'q yerda e'tiqod etting.
354

Ey ishq, yana furqat o'tin jonima urdung,

Jismimni kul aylab, kulini ko'kka sovurdung.
Anjum dema, go'yoki maloyikka tutashti,
Ohim o'ti uchqunlarikim, ko'kka yeturdung.
Qayd etmadingu bas xami zulfungni ko'ngulga
Kim, g'ayr xayolin ham aning birla supurdung.
Pobo'sini istab magar, ey shodlig' ashki,
Bu zor ila dilbar ko'rushur chog'da yugurdung.
Furqat kuni bas tiyradur, ey ishq, hamono
Kim, sarsari ohim bila ko'k sham'in o'churdung.
Hijron tuni, ey charx, musha'bid gar emassen
Ne nav' quyosh tosini xirqangda yashurdung.
Tark etmadi bosh qo'ymoq eshigingda Navoiy,
Bu ko'ydin it deb ani har nechaki surdung.
355

Necha javrin tortayin ul sarvi hurizodning,
Yo'qmudur poyoni oyo zulm ila bedodning?
Aql der sol ko'nglungga zuhdu vara' bunyodini,
Ishq aytur yo'qturur bunyodi ul bunyodning.
Tosh eritti, vahki, Xusrav ko'ngliga kor etmadi
Shu'lalarkim, teshasidin sekridi Farhodning.
Ko'ngli mehr aylar ayon, ko'rgach raqibi yuzini,
Ko'rmaguncha zok, chiqmas javhari po'lodning.
Toki saydingmen, ishing nevcun g'azabdur chun mudom
Qush giriftor o'lsa ko'ngli xush bo'lur sayyodning.
O'lmagimni boqma hijroningda, ey sultoni husn,
Qatl hukmi qilsa shah ne erki bor jallodning.
Roki' erdim chang uni keldi sahargah, ohkim,
Bordi mutrib nag'masig'a hosili avrodning.
Yo'l qorong'udur, talab noqis, qadam ne nav' uray,
Yorumay komil damidin mash'ali irshodning.
Ey Navoiy, necha bulbuldek fig'on ul gul uchun
Yo'q anga ta'siri chun bu nolavu faryodning.
356

Ko'ngullar quti shirin dostoning,
Bag'irlar qoni la'li durfishoning.
Nihonu oshkoro men sanga yor,
Sening ag'yor ila rozi nihoning.
Muhiblar birla har tun, bizdin ayru
Qadahlarikim, chekarsen, no'shi joning.
Vale vahm ayla andinkim chekib voy
Damodam qon yutar bir notavoning.
Ajab la'lesen, ey ashki jigargun,
Ajab yo'qkim, erur g'am tog'i koning.
Kular, ey bog'bon, har g'uncha go'yo
Ki, g'ofildur xazondin gulsitoning.
Navoiy ishq vodiysig'a kirdi,
Xatarliq yo'ldur, ey ahhob, yoning!
357

Rafiqlarni borin yoru mo'tamad qilding,
Aroda tek meni, mardud edimki, rad qilding.
Falak jafosi, o'lus ta'niyu firoqing o'ti,
Bas ermas erdiki, sen ham yana madad qilding.
Kechib jahon ila jondin seni dedim, jono,
Magarki qatlima bu jurmni sanad qilding.
G'araz chu o'lmagim erdi, bas erdi lutfung ham,
G'azab ne erdiki, ey sho'xi sarvqad, qilding.
G'amingni chekkali yolg'uz ko'ngul edi ojiz
Ki, tiyg'i furqat ila ani yuz adad qilding.
Chu baxt axtari sa'd o'lmadi ne sud, eykim,
Sipehr zijini hal qilg'ali rasad qilding.
Navoiy, yor ne javr etsa, jong'a minnat qo'y,
Azalda chunki bu da'voni to abad qilding.
358

Istab ul butni xirad belida zunnorin ko'runing,

Bir kaloba ip bila Yusuf xaridorin ko'rung.
La'lu xoli naqshi jonda, tanda qonu toza dog',
Zohirimda botin ahvoli namudorin ko'rung.
Zor jismim chirmashur ul oyg'a yozg'an nomag'a,
Vasl umididin bitikka chirmag'an torin ko'rung.
Za'flig' jismim egildi kasrati paykonidin,
Bu yig'ochning shoxini xam aylagan borin ko'rung.
Umr davrining baqosin bilmaganlar har taraf,
Suda yomg'ur nuqtasining davri pargorin ko'rung.
Eyki, ko'rmaysiz bino ahli fano tufrog'ig'a,
Soyasida men bo'lur vayrona devorin ko'rung.
Demangiz hajr asru zaxm etmish Navoiy jismini,
Jismida zaxmicha yuz jonida ozorin ko'rung.

359

Xayoling husnig'a ko'nglumda ziynat bersa hijroning,
Erur gulguna qon, mashshota ishqu ko'zgu paykoning.
Jafo sarlavhida qildi alif mashqi, ko'zung yoxud
Alifdek jong'a nish urmoqqa saflar chekti mujgoni
Labing xat zohir etti, Xizr umri bersalar o'lgum,
Xususankim Xizrg'a hamdam o'lg'ay obi hayvoning.
Tushumda vasli erdi, ey ko'ngul, yo rab, balo ursun
Sangakim, meni uyg'atti ajab holatda afg'oning.
Dimog'i, yo'q mushavvash bo'lmag'an, go'yoki butratmish,
Jahon bog'ida savdo sunbuli zulfi parishoning.
Necha yog'dursa g'am toshin firoq atfoli, ey Majnun,
Ne g'am bosh uzra Laylo borgohi bo'lsa qolqoning.
Qafas qaydidadur bulbul, bukim vayrona tutmish chug'z
Vafosi yo'q ekanni bildi go'yo ahli dunyoning.
Bu bazm ahli nifoqidin toriqmish ko'nglum, ey soqiy
Ezib behush doru tut manga yetkanda davroning.
Navoiy, hajrida ne nav' sayli ashk oqizdingkim
Visoli bo'ldi chun mumkin, o'targa yo'qtur imkoning.

360

Chamanda chehra furug'i uchun qadah olding,
Ne achig' erdiki gul xirmanig'a o't solding.
Ajab yo'q ashking agar yummayin oqar, ey ko'z
Ki, yor boqmayin o'ttiyu sen boqib qolding.
Samandi po'yasidin sarsar urg'an o't yanglig',
Ne holat erdi sanga, ey ko'ngulki qo'zg'alding.
G'amim yugin ko'tarib, ey sipehr, hajr tuni
Chu qilmading harakat go'yyi asru tavshalding.
Dedim taronayi jonbaxsh mutribo, sen xud
Firoq sozi tuzub o'lturur kuki cholding.
Visol gulshanin, ey jon qushi, ko'p istarsen,
Bu domgah aro go'yoki asru qiynalding.
Fano yo'lida Navoiyg'a bo'lmading hamrah,
Bu dasht po'yasidin, zohido, magar tolding.

361

G'am toshin jismimda paykoning bila band aylading,
Ul samarni bu yig'ochqa bargpayvand aylading.
Chun shakar shirinlik izhor etti la'ling ollida,
Demayin, qilding tabassumkim, shakarxand aylading.
Elga ishrat bodasi tuttung yoyib xoni visol,
Vahki, bizni qon yutub, g'am yerga xursand aylading.
Istamas bo'lsang meni, bulbul kebi shaydo, nedin.
Yuzni gulgun boda birla gulga monand aylading.
Qilding ul yuz jannatidin ayru bu ko'z mardumin
Odamu har sari yoshin anga farzand aylading.
Dahr bog'ining gulida yo'qturur bo'yi vafo,
O'zni, ey bulbul, agar parkand-parkand aylading.
Ey pariy, debsen Navoiy bor emish Majnun kebi,
Bir yo'li ul telbani qaydin xiradmand aylading.

362

Ey visol ahli, ul oy ko'nglini xushhol tutung,

Gar halokim xabaridin ovunurkim, ovutung.
Yuz tuman mendek aning ko'ngli rizosig'a fido
Men agar o'lsam o'lay, siz ani xushhol tutung.
Gar so'zum yaxshi-yomon xotirig'a kelmas xush,
Ul unutqan kebi lutf aylangu siz ham unutung.
Mohvashlar bila kunduz beringiz bazmig'a zeb,
Sham'i may birla shabistoni firog'in yorutung.
Nozanin xotirig'a kelmasangiz siz dag'i xush,
Yovumang men kebi bazmig'avu xunoba yutung.
Ishq aro xoru zabunluq kerak, ey ahli junun,
Orag'a g'ofilu ra'noni demankim yovutung.
G'amzasi biymi ko'p achitti Navoiy og'zin,
La'li payg'omi bila bir dag'i komin chuchutung.
363

Ishq keltursa ishim dayri fano azmida o'ng,
Xonaqah kunji havas aylamayin andin so'ng.
Rostlar ma'manidur dayr, tuz ur ul sari gom,
Kimki ul egri qadam urdi, ishi kelmadi o'ng.
Himmat ahli bila har tiyrag'a tegmas parvoz
Nasri toyir bila ne nav havo qilg'ay qo'ng.
Borkashlarga fano man'i qachon qilg'ay joh?
Tevaning ko'ngli kichikdur gar erur paykari cho'ng.
Ohu ashkidin erur o'tu su ichra oshiq,
Zohido, ne g'am anga gar qizig' o'lg'il, gar to'ng.
Zo'r bozu kishiga dahr chu qo'yimas jovid,
Sa'y etib qo'lda birovni, chu yetar emdi qo'lung.
Karamin ista Navoiyki, kishi toat etib.
Noma ma'lum emas, so'l qo'lidindur yo o'ng.
Lom Harfining Lu'batlarining Latoyifi "G'aroyib" din
364

Ey ko'ngul, yer-ko'k asosin asru bebunyod bil,
Ul kesakni suda ko'r, bu safhani barbod bil.
Jism uyi chunkim erur foniy, tafovut yo'q ani
Gar fano saylobidin vayronu gar obod bil.
To'rt unsur qaydidin to chiqmag'aysen, naf' emas
Osmoniy to'rt daftarni tutaykim yod bil.
Eyki debsen, haqni ne ta'rifu vasf ila bilay,
Vasfdin mustag'niyu ta'rifdin ozod bil.
Tengri zikrikim, maloyikka g'izoyi ruh erur,
Bu g'izoni haq yo'lig'a kirgan elga zod bil.
Gar habibim qilsa izhori kalom, ey piri dayr,
Isoyi Maryamni ul dam gungi modarzod bil.
Mantiqi ishq ichra oshiqni tasavvur ayla nav',
Fard bo'lg'anlarni bu yo'lda anga afrod bil.
El oyog'ig'a tushardin boshqa chiqmoq rasmini
May kuhanpiridin ushbu dayr aro irshod bil.
Ey suluk ahli, qachon maqsud topqumdur desang,
Mosivallohni fano ko'rgan kunin miy'od bil.
Eyki debsenkim, bilay tavid sirridin xabar,
Shar'din nekim tajovuz ayladi ilhod bil.
Do'st vaslin topmag'an dunyovu uqbodin kechib,
Ushbu dardingg'a Navoiy holin istishhod bil.
365

Og'zidin chiqqan hadisi nozuku ranginni bil,
La'l suftidin chiqarg'an rishtadur rangi qizil.
Bir zabona har yaramda so'zi ishqingdin erur,
Ko'nglum o'ti sharhig'a ochqan og'izlar ichra til.
Ey ajal, ko'yida boshim qil og'irkim, aylamish
Hajr ashkim saylin ildam, za'f jismimni yengil.
Qon yosh ichra g'arqadur jismim, chiqar, ey mug'bacha,
Ko'rsang andoqkim olursen la'lgun may ichra qil.
Xo'blar har dam o'tar sensiz qoshimdin, vahki, bor
Har nafas hajring manga bu oylar o'tgan birla yil.

Sarsaredur har daming maqsud izin gum qilg'ali,
Gar bu vodiy ichra g'aflat birla yuz ming yil tiril.
Ey Navoiy, faqr tufrog'ig'a ko'p to'ktung sirishk,
Gar tilar bo'lsang fano ham anda-o'q emdi yiqil.
366

Aningdek mastmen day subhikim, bu mushkil ermas hal
Ki, mayliq shisha quyg'an shiradur yo shu'laliq manqal.
Quyoshdek titramak daf'in sahargah orzu qilsang,
Quyoshdek jomni titrab sumurmak farz erur avval.
Muningdek faslkim, tun mushkini charx etti kofuriy,
Sabuhiy maydin ulkim, bo'lsa loya'qil erur a'qal.
Sudo'im g'olibu gulgun mayimni muhtasib to'kmish,
Topib ollimg'a ul balchiqdin-o'q surtay qizil sandal.
Sovug' yo tiyra ersa day sabuhi, ista ravshan may,
Netarsen mehr o'tidin shu'la yo oy nuridin mash'al.
Xush ul maxmurlug'din tiyra ko'z kim, ochqach-o'q bo'lsa,
O'shul ko'zguga soqiyning hiloli qoshidin misqal.
Mahosin subhdin bog'lab, sochar o't og'zidin gardun,
Sabuh ahli, nishot aylangki, topmishsiz ajab mahzal.
May ichra aks erur soqiy yuzidin anglaman, yoxud
Ko'zum nazzoradin to'rt o'ldi, yoxud bo'lmisham ahval.
Quloq har so'zga solma istasang ishq ichra rasvolig'
Ki, voiz ko'p chekib faryodu nosih ko'p degay muhmal.
Muyassardur, Navoiy, yor vasli xilvati topsang
Ki, ya'ni bo'lmasa ul xilvat ichra o'zlugung ankal.
367

Yuzungni ko'rdum emdi ko'zlarimni bog'la, ey qotil
Ki, nogah bo'lmag'aylar o'zga yuzni ko'rgali moyil.
Kitob avroqidek bo'lg'ay musattah qolmayin davri
G'amim toshig'a bo'lsa bir nafas to'quz falak homil.
Meni bedilning ohin o'gmakim, olamni kuydurdi,
Hanuz ermas ko'ngulning shu'lasi bu o't aro doxil.
Tanimda gul emas gulxan nishoni telbalikdinkim
Kul o'ldum o'rtanib ishqing o'tidin, lek sen g'ofil.
Labing shavqi ko'nguldin xalq ta'n aylab qachon ketsun,
Sabodin g'unchaning hargiz bo'lurmu humrati zoyil.
Nedur oy saffasi bo'lg'an qoradin dog'lig', go'yo
Jamoling daftarin yozg'anda bo'lmish bir varaq botil.
Mening jurm ichra uzrum shayxning zuhd ichra ujbidin
Batardur do'st lutfi holima gar bo'lmasa shomil.
Fig'oni o'qidin bulbulning, ey gulbun, hazar qilkim,
Tikan paykonig'a gul javshani hargiz emas hoyil.
Navoiy qullug'in faqr ahlining piri qabul etsa,
Erur bir banda ozod aylagan yanglig' shahi odil.
368

Hajr o'tig'a istasang yoqilmag'aysen, ey ko'ngul,
Yordin zinhorkim, ayrilmag'aysen, ey ko'ngul.
Vah, ne toli'durki topmay umre istab yorni,
Chun seni yor istagay topilmag'aysen, en ko'ngul.
Buki qon bo'ldung desangkim, oshkoro bo'lmasun
Mayl etib yoshlar sari qotilmag'aysen, ey ko'ngul.
Desalar: Laylomu ortuq husn aro yo ul pariy?
Garchi Majnunsen kerak yong'ilmag'aysen, ey ko'ngul.
Qildi chun soqiy labi yetkan qadah hushungni mahv.
To abad zinhorkim, oyilmag'aysen, ey ko'ngul.
G'unchasen g'amdin, vale soqiy bahori orazin
Ochsa bilmankim, nedin ochilmag'aysen, ey ko'ngul.
Davlati boqiy Navoykdek erur topmoq muhol,
To tamom o'z lukni foni qilmag'aysen, ey ko'ngul.
369

Chamanda qonini baskim oqizdi zor ko'ngul,
Sog'inma g'unchaki gulbun keturdi bor ko'ngul.
Ne gullar ochqay alam gulshanida g'uncha kebi
Nihoniy xaxmlarin qilsa oshkor ko'ngul.

To'nungda tugma emas barcha la'li paykoniy,
Labing havosig'a borur tuzub qator ko'ngul,
Chamanda qon yog'ar o'tsang, magar sanavbar uza
Ochar jarohati og'zini har figor ko'ngul.
Tutashqan o't durur o'tun aro, bukim topmas
Firoqing o'qlari birla dame qaror ko'ngul.
Fatilalarni yaramdin chekib tutashturdi,
Magar g'amingda qo'yar dog'i intizor ko'ngul.
Firoq zaxmida ochmish og'iz ketur, soqiy,
Qadahki, istamas o'lmog'ni hushyor ko'ngul.
Ne mehr isi, ne vafo rangi topqung, ey bulbul,
Bu bog' gullariga berma zinhor ko'ngul.
Navoiy etkay aning tarkin ixtiyor, vale
Qachon berur anga bu ishda ixtiyor ko'ngul.
370

Men jahondin kechtimu kechmas mening jonimdin el,
Men ilig jondin yudum, chekmas ilig qonimdin el.
To'sh-to'shumdin baski rasvolig' o'ti lov-lov yonar,
Har taraf yo'ldin chiqarlar o'tsalar yonimdin el.
Baxtim uyqusig'a go'yokim surudedur hazin,
Ko'yida bukim uyumas har tun afg'onimdin el.
Tanimaslar bir-birin yog'qan mazallat gardidin,
So'rg'ali holim kirib chiqquncha vayronimdin el.
Menda tumori junundek pech, vahkim, bexabar,
Har taraf ko'nglumda qonlig' dog'i pinhonimdin el.
Istaram, ey Xizr, kelgaymen qilib jon birla tavf,
Ka'bayi ko'yin xabar topquncha borg'animdin el.
Ey Navoiy, qilmag'aylar ayb agar devonamen,
Ul pariy vasfin o'qug'an soyi devonimdin el.
371

Qaro ko'zum kelu mardumlug' emdi fan qilg'il,
Ko'zum qarosida mardum kebi vatan qilg'il.
Yuzung guliga ko'ngul ravzasin yasa gulshan,
Qading niholig'a jon gulshanin chaman qilg'il.
Takovaringg'a bag'ir qonidin hino bog'la,
Itingga g'amzada jon rishtasin rasan qilg'il.
Firoq tog'ida topilsa tufrog'im, ey charx,
Xamir etib yana ul tog'da ko'hkan qilg'il.
Yuzung visolig'a yetsun, desang, ko'ngullarni,
Sochingni boshtin-ayog' chin ila shikan qilg'il.
Xazon sipohig'a, ey bog'bon, emas moni',
Bu bog' tomida gar ignadin tikan qilg'il.
Yuzida terni ko'rub o'lsam, ey rafiq, meni
Gulob ila yuvu gul bargidin kafan qilg'il.
Navoiy anjumani shavq jon aro tuzsang,
Aning boshog'lig' o'qin sham'i anjuman qilg'il.
372

Nomasi qo'ynumda baskim, iztirob aylar ko'ngul,
O'pgali chiqmoqqa go'yokim shitob aylar ko'ngul.
Toza butmish erdi ko'ksun choki, vahkim, tolpinib
Chiqqali ul raxnani har dam xarob aylar ko'ngul.
O'qi zaxmi yo'lidin solsam ichimga nomasin,
Bir fatila marham o'rnig'a hisob aylar ko'ngul.
Chirmabon jon pardasin manshur uza volo kebi
Ko'rmasun deb g'ayr ani, go'yo niqob aylar ko'ngul.
G'unchadek qat-qat bo'lub qon ul musofir shavqidin
Nomasi yanglig' damo-dam pechu tob aylar ko'ngul.
Mubham ermish ruq'asi davronning, asru yovakim,
Jong'a bu andeshadin har dam azob aylar ko'ngul.
Ey Navoiy, ochti ko'ksuning tikilgan chokini,
Nomasi qo'ynumda baskim, iztirob aylar ko'ngul.
373

Yordin kelmish manga bir turfa maktub, ey ko'ngul
Kim, erur har satri, bal har lafzi marg'ub, ey ko'ngul.

Lafz yo'q, har harfi jon hirzi, dag'i har nuqtasi
Mardumak yanglig' biaynih ko'zga matlub, ey ko'ngul.
Ayladim tumor agar tumor etar dafi junun
Bu meni qilmish junun ilgida mag'lub, ey ko'ngul.
Safhada ermas muhabbat sharhikim kelmish kiyib,
Hullayi kofurgun bir turfa mahbub, ey ko'ngul.
Asru ko'p takror etardin ul pariyvash nomasin,
Bo'lmisham el ichra majnunluqqa mansub, ey ko'ngul.
G'ayrdin safhangni qilg'il pok, ya'ni aylama
Xotiring lavhini har xat birla ma'yub, ey ko'ngul.
G'amin ozod o'ldi xattidin Navoiy, bermasa
Begiga qulluqqa xat bo'lg'aymu mahsub, ey ko'ngul.
374

Ul pariykim, bandi zulfig'a majonindur uqul,
Men kebi devonalar qaydin qachon qilsun qabul.
Zarra ermaskim quyosh ajzosi nur aylarga kasb
Ul pariy qasrig'a ravzandin qilur har dam nuzul.
Olamoro husn ila jonbaxsh nutqungmu ekin,
Yo Masiho ruhi Yusuf jismida qilmish hulul.
Eyki dersen, keldingu shod o'lg'usi vaslingg'a yor,
Shod bo'lg'ay erdi bo'lg'an bo'lsa hajrimdin malul.
Mushafi avsofingda ermish, Olloh-Olloh, mujmale,
Sura-sura har karashmang sharhida iynak fusul.
Yerga soching sudralur kulbanga kirsang xam bo'lub,
Mehr past o'lg'an zamon andoqki topqay soya tul.
Ikki zulfung to'lg'anur har dam sabo tahrikidin,
Ikki hindu nag'ma birla zohir etkandek usul.
Rostliqdin dayr toqig'a mador o'lmoq ne ayb,
Solikekim bo'lsa xidmatda sutun yanglig' hamul.
Bo'lmasa erdi Navoiy sirri ishqingg'a amin,
Ne zalum etkay eding aning xitobin, ne jahul.
375

Qon to'kar ko'z orazing gulgunaliq ko'rgan mahal,
Ne uchunkim suyi aning qon ila bo'lmish badal.
Toqi axzar qotti barcha fitnavu bedodini
Qoshingga mashshota go'yo vusma aylar chog'da hal.
Nildin gulgun uzoring bog'ida har sari xol,
Nilufar gulshan aro har yon ochilmish filmasal.
Kechrak ochmoq burqa' ermas el o'lar deb rahm uchun,
Balki aylarsen ulus ko'prak yig'ilsun deb hiyal.
Bog' aro har rang to'n egnida chiqmish uylakim,
Hur jannat sayrig'a chiqqay kiyib turlug hulal.
To yudung zunnori zulfungni, sochilg'an suyidin,
Kishvari islom aro yuz ming bino topmish xalal.
Dahr sho'xidin, Navoiy, tut qiroqkim, bog'lasang
Bir ayoq su birla aqdin, uldurur jomi ajal.
376

Ko'zumda hajr o'tining humratin ko'r, dema qondur ul,
Qora sog'inma, paykoning suyi tomg'on nishondur ul.
Labing xoliki xat yashurdi jonni yashurun o'rtar,
Hamono ishqdin jonimdag'i dog'i nihondur ul.
Ko'ngul bog'i aro har yon o'qung zaxmi emas, go'yo
Niholi mehring ekmaklik uchun qozg'an makondur ul.
Ko'zumning mardumikim, to sahar kavkab sanar har tun
Ul uydin uyqu ayyorin qovarg'a posbondur ul.
Ko'nguldin kelgan ohim xaylini man' etmasam avlo
Ki mehnat kishvaridin azm qilg'an korvondur ul.
Qading sarvidadur ko'nglum qushi, vah, sunbulung erma!
Kim, ul sarv uzra qush qasdig'a chirmashqan yilondur ul
Surohiy og'zida qil shaklidan xushdilmen, ey soqiy,
Magar ayshu farog'at toyirig'a oshyondur ul.
Emas bo'lsang taayyun xonaqohi shug'lidin emin,
Fano dayrig'a kir filholkim dor-ul-amondur ul.
Navoiy za'fin anglab o'zgaga haml etma javrungni
Ki, yillar ushbu og'ir yukni chekkan notavondur ul.

377

Qani bir chehraki mayl etkay anga xasta ko'ngul,
Qani bir zulfki, bo'lg'ay anga vobasta ko'ngul.
Zaxmiy og'zida labing zikriyu ahvoli qatiq,
Jon yetib og'zig'a hol ustidadur xasta ko'ngul.
G'ussa tirnog'i bilakim qilur atrofni resh,
Naqsh etar egma qoshing shaklini payvasta ko'ngul.
G'am yeman buzdi esa ko'nglum uyinkim, qo'yimas
Maxzani ishqini to bo'lmasa shoyista ko'ngul.
Tah-batah qon demakim, ikki yuzung shavqidin
Dard bog'ida qilur lolavu guldasta ko'ngul.
Ko'nglung ar bo'lmasa vobasta, tong ermas, ey shayx,
Bormu oxir bori olam aro vorasta ko'ngul.
Zulmidin desa Navoiyki, qilay ishqin tark,
Man' etib ichkaridin yolbarur ohista ko'ngul.

378

Har kishi ko'rsa qizil xoroda ul mahvash jamol,
Qon yoshim mavji aro qilg'ay quyosh aksi xayol.
Novakin chekmangki, chirmalmish anga jon rishtasi
Kuch bila chiqmoq ne imkon resha berkitkan nihol,
Ul quyoshning markabi ko'k tavsandidur ne ajab,
Gar rikob o'lmoqqa bosh bir-birga yetkurgay hilol.
Nun boshinda shamra yanglig'dur qoshing uzra girih
Oraz uzra nuqta mislidur uzoring uzra xol.
Go'yiyo qilg'ay shafaq birla quyoshtin rang hal,
Sun' naqqoshi tasavvur qilsa chehrangdin misol.
Mayda soqiy aksini ko'rgach egildim o'pgali,
Bosh ko'tarman emdi, ya'nikim topibmen infiol.
Ey Navoiy, o'lgil andin burnakim, yetkay ajal
Kim, ajal yetkach o'larga bermagay shoyad majol.

379

Qildi ovora meni xastani ovora ko'ngul,
Xonumonimni qora qildi yuzi qora ko'ngul.
Itlaring ollida yuz pora ko'ngulni soldim,
Muna ko'r, har birining og'zida bir pora ko'ngul.
Yor yuz pora qilib bordi hazin ko'nglumni,
Hech o'sonmay yana har lahza borur pora ko'ngul.
Yosh to'kar ko'nglum aning vaslig'a mayl aylasa ko'z,
Qon yutar ko'z, yuzini aylasa nazzora ko'ngul.
Noz o'qin jon bila jismimg'a urub xud o'ttung,
Boqki, qoldi boqibon yolbora-yolbora ko'ngul.
Lu'batl dahr firebi bila boziy yemakim,
Bermadi kimsaga bu shohidi makkora ko'ngul.
Ko'ngli istarki, sinuq bo'lsa Navoiy ko'ngli,
Bo'lmasun shisha ko'ngul qasdida, vah, xora ko'ngul.

380

Ne qoshu yuzdurur sanga, ey sun'i loyuzol,
Bir oy boshida ko'rmadi hech kim iki hilol
Og'zi so'zin demakda beli yodima kelur,
Ore daqiq nukta aro yuz berur xayol.
Ko'zu qoshing biaynih nargis boshinda nun,
Zulfung ayog'ing ostida chun vard ayog'i dol.
Xat lafzi kimki yozsa qo'yar nuqta yuqori,
Mushkin xatingning ustida andoq ko'rundi xol.
Sarsabz erur hamesha bu gulshanda sarvdek,
Ozodayeki bo'lsa mizojjida e'tidol.
Vasl istaram ayon qilibon ashk durlarin,
Soyil yetimlar yig'ib etkan kebi savol.
Ul chobuk ollida boshin etti Navoiy go'y,
Chavgon sarguzashtima basdur guvohi hol.

381

Yorab, ul oy husnin el fahmig'a nomafhum qil,
Buyla mavjud etmasang, avval meni ma'dum qil.

Barcha yuzdin uylakim ko'zumni mahrum aylading,
Barcha ko'zni ul pariyvash yuzidin mahrum qil.
Bo'lsa ishqimda qusure ko'nglini mendin sovut,
Ishqim ar pok o'lsa, toshdek ko'nglin aning mum qil.
Qilsa zulm ul zolim elni qilmag'il, yo rab, zabun,
Chun tazallumdur ishim doim meni mazlum qil.
To ko'zum qutlug' yuzidin o'zga sari tushmasun,
Har ne ko'z ko'rgay mening baxting'a ani shum qil.
To tirikmen ishq harfidur ichimda, ey rafiq,
O'lsam oni-o'q mazorum toshida marqum qil.
Demakim, bormu ekin mehrim Navoiy ko'nglida,
Anda sensen, bir taammul aylabon ma'lum qil.
382

Bo'ynumg'a qayda qilg'ay ul oy qo'lini moyil
Kim, basdurur quloda it bo'ynig'a hamoyil.
Yuz xo'b jilva qilsa bormas ko'zumdin ul oy
Kim, zarra xayli bo'lmas hargiz quyoshqa hoyil
Ulkim, kulub ko'ziga surma chekar ne fikri?
Gar ko'z yoshimdin o'lg'ay ko'zning qorasi zoyil.
Noz etki sarvu gulda, bal insu jinda yo'qtur
Bu husnu bu latofat, bu shaklu bu shamoyil.
Qil sig'mas og'zing ichra ko'p nukta tong emaskim,
Nozukurak o'ldi qildin har so'zga bo'lsa qoyil.
Bu shukr uchun karam qil, soyilg'a, ey g'aniykim,
Ermastur ul tavongar, sen xidmatida soyil.
Hijrona bexud istar o'zni Navoiy, ey shayx,
Oyu yil ani usruk ko'rsang, demaki, oyil.
383

Zulfini ochmish sabo yuziga chiqmish tobi mul,
Zulfu yuzi aksidin to'nig'a tushmish dolu gul.
Qon yutub ko'nglum tilar har lahza ishqing dog'ini,
Qursi limu istagandek ahli ishrat ichsa mul.
Par emas bulbulda, balkim otashin gul shavqidin
Gulxaniy devonadurkim, yuqmish a'zosig'a kul.
Yuzu xoling o'ti to dog' etti, bo'lmish loladek
Ko'hi g'am tiyg'i jafodin chok-chok o'lg'an ko'ngul.
Borg'usi garding falakka bodpolar sayridin,
Bodpoying'ga ne osig' atlas aflok jul.
Gar binafsha xattinga qulluq qilurdin qochmadi,
El aro nevchun erur boshi quyi, bo'ynida g'ul.
Kirpik ermaskim Navoiy o'tkay ul chobuk debon,
Ko'z qora suyig'a bog'laptur qamishlar birla pul.
384

Ko'nglung istar yorlar birla hamesha shod bo'l,
Mendinu kimdinki, ko'nglung istamas, ozod bo'l.
Garchi sabrim uyi yanglig' aylading vayron meni
Doimo, yo rabki, husnung mulkidek obod bo'l.
Men chekib anduh o'lay, ey joni bo'lsun ul Masih
Sovrul, ey charxi nigun, v-ey dahri dun, barbod bo'l.
Bevafolar zulmu bedodig'a ermassen harif,
Ey sinuq ko'nglum, agar xud shisha, gar po'lod bo'l.
Tuttum o'lmakdin tirilmak hajrida tengdur manga,
Emdi gar bergil ziloli Xizr, agar jallod bo'l.
Chekma boshkim emin ermassen xazon yag'mosidin,
Bu chaman ichra agar savsan, agar shamshod bo'l.
Ey Navoiy, olam ahlig'a chu yo'q ermish vafo,
Kelu mundin nari, bekaslik bila mu'tod bo'l.
385

Qomatingg'a har zamon yuz jilva, ey zebo nihol,
Notavon ko'nglumga har bir jilvasidin o'zga hol.
Evrulur ko'nglumda ul chobuk xayoli har kecha,
Shu'laliq ko'nglumni qildi charx fonusi xayol.
Bosh qo'yay dedim oyog'i tufrog'ig'a dedi: qo'y
Bo'sa istab la'li rangin so'rdu ersa, dedi: ol.

G'unchayi xandonki, derlar munfaildur og'zidin,
Lek kulmak birla istar qilsa daf'i infiol.
Xattu xoli hasratidin oncha ashkim oqtikim,
Bir ko'zum tutti g'uboru bir ko'zumga tushti xol.
Dav'r xam qildi qadingni, go'shaye tut, yo'q aso,
Negakim, dard-o'q bo'lur zohir alif yondashsa dol.
Ey ko'z, onsiz o'zga yuz ko'rmakni qilmishsen havas,
Hajr tiyg'idin o'yul, yoxud Navoiydin uyol.
386

Bog' mendek sarg'arib, bulbul meningdek bo'ldi lol,
Go'yiyo mundoq bo'lur bir guldin ayrilg'ang'a hol.
Yerdagi yofrog' g'aribu xoksor ar bo'lmasa,
Men kebi ne vajhdindur yuzi sarig', ashki ol?
Sug'akim tushmish qizarg'an barglar, ko'rgan kishi
Ko'z yoshim ichra bag'ir pargolasi aylar xayol.
Shox Majnundurki, uryon bo'lubon afg'on qilur,
Barg Laylodurki, nilu igna birla qazdi xol.
Hajr aro ohimg'a boqmay bordi, lekin shukr erur
Kim, xazonda sarvg'a osib yetkurmas shamol.
Bu sarig' ruxsor uza har sari ashkim o'xshashur
Bir xazonlig' bog' ichinda har taraf ravshan zulol.
Vasl angla ishq bog'ining bahoridin nishon,
Hajr, bilgil gar tilar bo'lsang, xazonidin misol.
Bu chaman ra'nolari sarkashlik etgandin ne sud
Kim, xazon torojidin emin emastur bir nihol.
Ey Navoiy, bu xazon o'lg'ay bahor ila badal,
Kelsa davlat gulbuni shahzodayi sohibjamol.
387

Sarvnozim, yo'q ajab, gar ro'zadin topmish malol
Kim, su ichmasdan topar pajmurdalig' nozuk nihol.
Yillar og'zimkim qurutmishsen zuloli vasl uchun,
Bilding erkin shammayekim, sa'b erkandur bu hol
Kun tush o'lmay ro'zavu issig'din ul oy qildi za'f,
Ne haroratdur quyosh, yo rabki, topqaysen zavol.
Ro'za za'fidinki chiqmas uydin o'lmish mohi nav,
Za'f ko'rgilkim, to'lun oyimni aylaptur hilol.
Ro'za muhri sog'inib dermenki, olsam tishlabon
Har qachon ko'rsam aning shirin dudog'i uzra xol.
Sharbatin dermen ezay jon shirasidin qil madad,
Zulmatingdin tiyralik, ey Xizru chashmangdin zulol.
Elga shom o'lmish, Navoiyg'a yuzungdin subh erur
Kim, sog'insun ro'za shomin, bor egach subhi visol.
388

Uyg'onib subh uyqusidin mehr sham'in tor qil,
Ko'z ochib harggo'shadin bir fitnani bedor qil!
Ko'zni afsunsoz etib jonbaxsh labdin nukta ayt,
Somiriy sihrin, Masiho mu'jizin izhor qil!
Ko'z to'la uyqu og'irliq solmoq uchun qo'l ochib,
Ul muhol ummid birla bizni minnatdor qil!
Sep qora yer uzra xob olud ko'zga su urub,
Ko'z yetarcha yerni ul su birla nargiszor qil!
Uyqudin ul gulni ko'rmak gar murodim bo'lmasa,
Ko'zuma, yo rabki, har bir kiprigin bir xor qil!
Do'st matlub ersa g'aflat uyqusidin ko'z ochib
Uchmoq ummidi, tomug' biymidin istig'for qil!
Ey Navoiy, tushta ul oy dedikim, vasl istama!
Aks erur tush, sen talabni ulcha mumkin bor qil!
389

Ul mukahhal ko'z jafosidin agar bo'lsam qatil,
Surma toshidin yasab qabrim qo'yung boshida mil.
La'li jon olg'an dalili ulki, yo'qtur elg'a jon,
Buki elga jon bag'ishlaydur, bu dag'i bir dalil.
Rashkdin har sari ishqing dog'in aylarmen nihon,
Bog'labon marham diram har yon yoshurg'andek baxil.

Yuzda yo'llar shakli tutmish qon yoshimning xatlari,
Kelki, qilmish ko'z xayoling xaylig'a qonin sabil.
Orazingdin xay manga tomg'aymu deb tufrog' men,
Ul kishi yanglig'ki, bo'lg'ay obro' istab zalil.
Soqiyo, tut bir qadah maykim, eritgay toshni
Kim, g'amu anduh g'izosidin erur ko'nglum saqil.
To ani ichkach, Navoiyg'a ochilg'ay gulsiton,
Gar sabuk ruhona kirsra o'tqa andoqkim Xalil.
390

Qilg'ali xil'atin ul sarvi gulandom qizil,
Qildi qon to'kmak ila dahrni gulfom qizil.
La'li shavqi bila gar bo'lsa ko'ngul qon ne ajab
Kim, qizil may bila to'lsa ko'runur jom qizil.
Charx agar holima qon yig'lamadi hajr tuni,
Nega bas bo'ldi shafaqdin yuzi ul shom qizil.
Qildi qonlig' ko'ngul ul zulf xayolin rangin,
Raqam etkan kebi shingarf bila lom qizil.
Gul sevarmenki, bu rang etkali xil'at ul sho'x
Ranglar ichra berur ko'ngluma orom qizil.
Husn sotma shafaqing rangidin, ey zoli sipehr
Kim, ani qo'ymag'usi gardishi ayyom qizil.
Komi dil garchi Navoiyg'a mayi la'ling erur,
Bo'lg'usi chehrasi xunob ila nokom qizil.
391

Yo'qturur olamda ahli ishqdek bechora el,
Hajr zulmi birla xonumonidin ovora el.
Ishq saylobi jafosi birla hijron tiyg'idin
Xotiri vayron jamoat, ko'ngli yuz ming pora el.
Chiqsang uydin telba bo'lmoq olam ahli ne ajab
Ko'rmamish hargiz chu sendek bir pariy ruxsora el.
Anglakim, ovora bo'lg'anlardur ul oy ishqidin
Hajr sahrosida ko'rsang tog'u vodiy ora el.
O'rtab, ey hijron, meni dudumni qil ko'yida miyg',
To ul oy husnig'a aylay olmag'ay nazzora el.
Chun qazo tag'yir topmas komi ozlig'din, gila
Mahz nohamvorlig'dur aylamak hamvora el.
Ey Navoiy fitna yog'dursa ul oy ishq ahlig'a,
Osmondin harnkim kelsa ne qilg'ay chora el?
392

Kecha bordi yoru andin qolmadi giryon ko'ngul,
Ollida mash'al sog'indim bor emish so'zon ko'ngul.
Ul sifatkim, g'unchaning tab'ida bo'lg'ay gul nihon,
Orazing naqshin ichinda aylamish pinhon ko'ngul.
Topmas erdim ko'yida istab, agar xud zaxmidin
To'kmasa erdi qayon azm aylagandin qon ko'ngul.
G'unchayi ummid agar la'lingdin uzman, ayb emas
Kim kishiga jonidin uzmak emas oson ko'ngul.
Hajr aro jonlar berib chunkim qo'shuldi yorig'a,
Ey rafiq, ayrilmoq andin emdi ne imkon ko'ngul.

Bir nasihat qilg'um, ey ishq ahli, aylang istimo',
Solmangiz har sori ko'z, to bo'lmasun har yon ko'ngul.
Ey Navoiy, yordin tushmak yiroq imkon emas,
Ko'yidin chun ixtiyor etmas dame hijron ko'ngul.
Mim Harfining Mahbublarining Malohati "G'aroyib" din
393

Bo'lmish andoq munqati' ahli zamondin ulfatim
Kim, o'zum birla chiqishmas ham zamone suhbatim.
Ey xush ulkim, tutmish erdi vahsh ila sahroda uns,
Muhish ahvole mangakim, bor o'zumdin vahshatim.
Istaram qochmoq adam vodiysidinkim, kirgali
Vomiqu Farhodu Majnun bas g'uluvdur xilvatim.
To'lg'anurmen o'zlugumdin chiqq'ali bukim erur,

Dard vodiysida sargardon quyundek hay'atim.
Ey ajal, tan xirqasin kuydurki, bo'lmish bas og'ir,
Bu malomat o'qlari birla tikilgan kisvatim.
Ey falak, anjum ushoq toshin yig'ib boshingg'a ur,
Chun fano mayxonasi xishtidin o'ldi turbatim.
Yetti ko'kni ko'k varaqlardek sovurg'ay har taraf,
Toqi minoyiy aro chirmalsa ohi hasratim.
Qo'y duru feruza bahsinkim, nujumu charxni
Nilufar bargi uza shabnamcha ko'rmas himmatim.
La'ldek boshim osilsun g'arqai xunob o'lub,
La'l tikkan saltanat tojig'a bo'lsa rag'batim.
Turfa ko'rkim, xalq komi birla umrum bo'ldi sarf,
Turfarog' bukim birovga yoqmadi bir xidmatim.
Ey Navoiy, ikki olamdin kechib toptim visol,
Bu iki butxonadin ermish bu yo'lda ofatim.

394

Ul pariy nazzorasig'a, vahki, yo'qtur toqatim
Kim, qachon qilsam nazar devona aylar hayratim.
Bas, ne nav' aylay tamannokim, visoli sham'idin
Hajr shomi gah-gahe bo'lg'ay munavvar suhbatim.
Suhbatida bor ham topsam bu toli' qaydakim,
Bir nafas mahramlari silkida bo'lg'ay xidmatim.
Xidmatig'a mahram o'lsam ham qachon imkoni bor
Kim, degay bir lahzaye bo'lg'il harifi xilvatim.
Bo'lsa ham xilvat muyassar, vahki, hargiz yo'qturur
Poybo'si davlatin zohir qilurg'a jur'atim.
Gar oyoq sunsa ko'zumga ham ko'ngul ne voykim,
Ul zamon ko'z rashkidin kuydurgusidur g'ayratim.
Vasl umidin qo'y Navoiykim, xayoledur muhol,
Bu muhol ummid ila har lahza berma zahmatim.

395

Chamanda munisim ne sarv erur, ne gul, ne sunbul ham,
Manga sarve kerakkim, sochi sunbuldur, yuzi gul ham.
Ajab yo'q to'lg'anib jismim, qorarsa subhi ayshimkim,
Tushub ul kokul uzra chin, yuziga tushti kokul ham.
Demang ul sho'x ila ashob bazmin qil tafarrujkim,
Talaffuz aylay olman bu hikoyatni, taxayyul ham.
Yuzung birla quyosh ta'rifida gar davr erur hosil,
Kelur zanjiri zulfung vasfida lozim tasalsul ham.
Yuzu qaddig'a huru tubiy o'xshar debsen, ey voiz,
Yiroq ermas so'z ayturda gahe qilsang taammul ham.
Chekib ko'hi firoqiya sabr qildim, vaslig'a yetkach
Fig'on cheksam ajab yo'q muncha-o'q bo'lg'ay tahammul ham.
Yuzung shavqida ko'nglum ohi sham'u gulga o't soldi
Ki, kuydi notavon parvonavu kul bo'ldi bulbul ham.
G'animat anglasun bulbulni gul yetgachki, bo'standin
Uchar gul yafrog'i ham, qolmas uchmay garchi bulbul ham.
Xumor o'lturmish erdi bo'lmasang mug' dayrig'a ozim,
Bu ishga, ey Navoiy, ayladi tengri seni mulham.

396

Ne tong uzorim agar sarg'arib, qizardi yoshim
Ki, yuz qoralig'u isyon bila oqardi boshim.
Quyosh kebi yuz ila tog'dek g'amin netayin,
Meningki tog' boshig'a yetibdurur quyoshim.
Magarki jon talashur vaqt uchun ayon bo'lg'ay
Muloaba yuzidin xo'blar bila talashim.
Zamon eli gar urushsunu gar yarashsunlar
Ki, ne urushim alar birla boru ne yarashim.
O'qug'an elni halok aylagay kitobasida,
Ichimdagini ayon qilsa qabrim uzra toshim.
Yasasalar ne ajab dayr uza mazorimni
Meningki mug'bachalardur harifi jur'akashim
Navoiyo, magar idbor gardini yuzdin
Yug'ay nadomatu hasrat bila to'kulsa yoshim.

397

Hajr toshining ko'kumtul dog'idin kuydi tanim,
Ohkim, ko'kurd o'ti birla tutashti xirmanim.
Tiyra kulbam ichra o't soldi firoqing, voykim,
Yorudi kuymak o'ti birla qorong'u maskanim.
Nildin xolu alif yuz uzra to naqsh aylading,
Dog' kuydurmak ishim bo'lmish, alif kesmak fanim.
Ishq aro bo'ldum g'aniy, ko'nglum aro paykonidin
Kim, to'luptur ul javohir birla ushbu maxzanim.
Zarvara q birla bezabdur gul yuzin, vah, turfa ko'r
Kim, bahor ichra xazon zohir qiliptur gulshanim.
Emin o'lman xonaqohu xilvat ichra ujbدين,
Zohido, mayxona mulkim, kup ichidur ma'manim.
Ey Navoiy, ul xat etmish ro'zgorimni qora,
Tong emas yirtuq yoqa birla qalamdek shevanim.
398

Qilg'ali yuz til kebi ko'nglumni chok ul qotilim,
Tiyg'i ishq lazzatin aylar hikoyat har tilim.
Har kecha g'am tog'i ichra jon yetib og'zimg'a, bor
Mushfiqim bosh uzra bumu ko'zi sham'i mahfilim.
Yig'lag'an soyi sarig'roqdur yuzum, toli' ko'rung
Kim, socharmen donavu andin somondur hosilim.
Halqa-halqa zulfi domi ichramen, vahkim, kelur,
To'sh-to'shumdin nishi hajru bu zirihdur hoyilim.
G'am sipohi ollidin qochmoq ne imkonkim, berur
Oh o'tiyu ashk qonidin nishon har manzilim.
Nega dahr oyo vafo ahlining istar o'lmasin,
Ohkim, o'lgumdurur hal bo'lmayin bu mushkilim.
Ey Navoiy, qilma ko'p Majnun hadisi naqlini
Kim, men etsam naql, Majnun bo'lg'usidur noqilim.
399

Bahor bo'ldiyu gul mayli qilmadi ko'nglum,
Ochildi g'unchavu lekin ochilmadi ko'nglum.
Yuzung xayoli ila vola erdim andoqkim,
Bahor bo'ldiyu gul mayli qilmadi ko'nglum.
Gum o'ldi bog'da og'zing xayolidin, yuz vah
Ki, g'unchalar ora istab, topilmadi ko'nglum.
Ko'zumda jilva qilib, ko'nglum olmoq istadi gul,
Iting izicha ani ko'zga ilmadi ko'nglum.
Yuzung nazarasida mastu mahv edi, ya'ni
Ki, gul chog'ida zamone oyilmadi ko'nglum.
Zamona gulbunida g'unchadekdur el ko'ngli,
Alarg'a shukrki bore qotilmadi ko'nglum.
Navoiy g'uncha tilab, ko'nglum og'zin etti havas.
Agarchi topmadi, lekin yongilmadi ko'nglum.
400

Magarki ko'z yo'lidin oqti qon bo'lub yuragim
Ki, tog' etaklaridek lolagundurur etagim.
Ne tushki, hajri balosin ko'rarda seskansam,
To'kuldamak bila qo'shnini uyg'otur yuragim.
G'aming bo'g'un-bo'g'unumni oyirdi, ham xushtur
Itingga tashlamoq uchun birin-birin so'ngagim.
Emas bu xolki, ko'z orazingg'a yetkanda
Qolibdurur yopishib, ayni shavqdin nenagim.
Ne bazm erur mayi hajring sumurmagim, hayhot
Ki, hasrat ilgi ovuch qoqmog'imdurur gazagim.
Demangki, qoshlari mehrobida tilak tilagin
Mangaki, qoshlari mehrobi-o'qdurur tilagim.
Chamanda savsanu ra'no qadig'a moyilmen
Ki, savsaniy to'n ila jilva ko'p qilur miragim.
401

Ko'ngul jon birla bordi hamrahing, men dard ila turdum,
Sanga jon birla ko'nglumni, seni tengriga topshurdum.
Nishondur tiyra bo'lg'an axtari baxtim savodidin

Tuganlarkim, firoqing o'tidin g'am shomi kuydurum.
Yig'och birla boshokkim, tanda qolmish uldurur marham
Junundinkim, firoqing o'qlarin jismimda sindurdim.
Tutashti sham'dek har barmog'im hijron sharoridin,
Ilig marham qo'yay deb chun ko'ngul chokiga yetkurdum.
Chu ul kofir chiqar ko'z solmag'aysiz, ey musulmonlar
Ki, men bechora ko'nglumni boqib turg'uncha oldurdum.
Qotibdur ko'zlarimkim, ne yopilmoq, ne taharruk bor,
Qiyoy boqqaymu bir deb azm etarda baski telmurdum.
Yuzin ko'rgach boshimg'a tushti mushkin zulfi savdosi,
Fig'onkim, bir boqishda yuz balo boshimg'a kelturdum.
Ko'ngul tinmasqa qolmish erdi, har nav' orzu birla,
Rizo ko'yida to qo'yidum qadam ko'nglumni tindurdum.
Makon gulxan kulin qildim Navoiy, telbadek ya'ni
Junun torojidin oxir qora tufroqqa o'lturdum.

402

Ayni za'fimdin qo'lum chun qo'ldading, ey dilbarim,
Qo'yma ilgimniki, qo'rqarmen to'kulgay paykarim.
To junun bemorimen, gulxanning o'tluq kullari
Bo'ldi gulgun rishtadin gullar tiqilgan bistarim.
Sovuq ohimdin zarar topqay edim g'am bazmida
Jism uyinda bo'lmasa o'tlug' ko'nguldin mijmarim.
Qatra xaylar ichra ul orazni ko'rdum, ey rafiq,
O'lmagim ermas ajabkim, sug'a tushmish axtarim.
Dema, la'lim shavqidin sipqarmading qon bir qadah,
Men icharmen, ko'z to'kar, netib tugansun sog'arim.
Gulshani faqr ichra to kirdim, erur balkim emas
Gunbadi nilufariy gulshanda bir nilufarim.
Hajr tig'i ko'p uchun jismimda har yon chekti bosh
Ey Navoiy, men mazallat toyiri, budur parim.

403

Tun oqshom bo'ldiyu kelmas mening sham'i shabistonim,
Bu anduh o'tidin har dam kuyar parvonadek jonim.
Ne g'am ko'rguzsa ko'ksun porasin choki giribonim,
Ko'runmas bo'lsa ko'ksun yarasidin dog'i pinhonim.
G'amidin durri maknundek, sirishkim oqti Jayxundek,
Muzayyan qildi gardundek jahonni ashki g'altonim.
Falak ham to'ldi kavkabdin, quyosh ham tushti ashhabdin,
Kelib tushmas bu markabdin mening xurshidi raxshonim.
Jahonni zulmat etti chah, bu zulmat ichra o'lgum, vah,
Manga bo'lsang ne Xizri rah, yetib, ey obi hayvonim.
Dema ko'ktin quyosh ketmish, falakka tiyralik yetmish,
Ul oy hajrida tor etmish falakni dudi afg'onim.
Navoiy kebi hijrondin, bu oqshom o'ldum afg'ondin,
G'amim yo'q buyla yuz jondin, yetib gar kelsa jononim.

404

Ishq ila bo'ldum masal, savdo bila afsona ham,
Shukrillohkim, yana oshiqmenu devona ham.
To unutdi oshnolig' rasmin ul begonavash,
Oshno yig'lar mening holim ko'rub, begona ham.
G'am tuni mendurmen ohu ashkdin sham'im o'chub,
Boshima yemrulgali turmish buzug' koshona ham.
Elga mehring bor, buzuq ko'nglumga ham bir zarra boq
Kim, quyoshning tobidin mahrum emas vayrona ham.
Ey malohat sham'i har soat meni kuydurmakim,
Ko'p yorumas sham' agarchi o'rtanur parvona ham.
Yo'q, bu dayr ichra berur jomi ajal ta'mini may
Kim, erur paymona to'lmoqdin nishon paymona ham.
Ey Navoiy, gar desang, ul turfa qushni sayd etay,
Rishtayi jismingni dom et, ko'z yoshingni dona ham.

405

Kecha ul mahvashni yod aylab farovon yig'ladim,
Mehrim oshti subhdek har nechakim qon yig'ladim.
Sham' avval ohshom-o'q kuydi fig'onim o'tidin

Kim, men o't sochqon bulutdek tortib afg'on yig'ladim,
Tun qorong'u, kulba xilvat, hajrdin ko'nglum to'la,
Tosh urub ko'ksumga to bor erdi imkon yig'ladim.
Yor hajridin kishiga ayta olmas g'ussani,
Ko'nglum etti sharhu men mahjuru pajmon yig'ladim.
Charx ham to'kti quyoshning hajridin kavkab, vale
Yig'lamoq ul erdikim, men zor giryon yig'ladim.
Subhdek xurshid vaslidin agar kulsam ne tong
Menki, subhi vasl uchun ko'p shomi hijron yig'ladim.
Ey Navoiy, tosh eshitsa navha qilg'ay oshkor,
Yo'q ajab gar bir tun o'z holimg'a pinhon yig'ladim.
406

Soqiyo, kechagi may nash'asidin jon toptim,
Zulmat ichra masala chashmai hayvoi toptim.
Og'zinga olma olibkim manga tishlab berding,
Ham o'shul og'iz ila go'yi zanaxdon toptim.
Boda tobiyu yuzung partavidin tiyra kecha
To'lun oy ko'rdumu xurshidi daraxshon toptim.
Mehrdin ko'p nafas urma der edim tongg'a boqib
Kim, men ushbu kecha xurshidni mehmon toptim.
Men to'kub ashk falakdek vale bexudlug'uma
Dam-badam yorumag'ur subhi xandon toptim.
Telba ko'nglumki, labu zulfung uchun itmish edi,
Kecha mayxona aro mastu parishon toptim.
Charxdin mehr tama' tuttumu ofat ko'rdum,
Yordin vasl talab qildimu hijron toptim.
Zulfi fikrida Navoiyni labi tirguzdi,
Soqiyo, kechagi may nash'asidin jon toptim.
407

Bitigingdinki, savodini ko'rub jon toptim.
Zulmat ichra masala chashmai hayvon toptim.
Bahrdin qatrag'a ta'zim ila tahsin ko'rdum,
Mehrdin zarrag'a e'zoz ila ehson toptim.
Har alif sarv edi, he g'unchavu doli sunbul
Demayin nomaki, bir toza guliston toptim.
Anbarin madlarikim mehr edi mazmuni aning,
Har uzun kechada bir mehri daraxshon toptim.
Qatra qonlarki, ko'zum sochti o'qur holatida
Har shaba ustida bnr la'li Badaxshon toptim.
Ne shaba erdiki, mazmuni bila ashkimdin
Har shaba ustida bir la'li Badaxshon toptim.
Gah-gahe xasta Navoiy tanig'a jon yetkur
Bitigingdinki, savodin ko'rub jon toptim.
408

Visol tuxmini ektim firoq bar toptim,
Vafo niholini tiktim, jafu samar toptim,
Muhabbat o'tiki, yoqtim visol sham'i uchun
O'zumni oqibat ul o'tdin-o'q sharar toptim.
Men ashk birla yudum g'ayr naqshini ko'zdin,
Valek g'ayrg'a-o'q yordin nazar toptim.
Umid bahrida har necha g'o'takim urdum,
Sadaf ko'zumdinu ko'z yoshidin guhar toptim.
Dedim: bu ramzni anglay, vale xirad pirin
Bu nukta kayfiyati ichra bexabar toptim.
Chu dardi ishq biyobonlarini qildim qat',
Adam viloyatidin nari yuz xatar toptim.
Navoiyo, kecha-kunduz xatu yuzini tilab,
Shabona navha bila nolai sahar toptim.
409

Vasl bargin uzki, men hijron gulin bo'y etmisham,
Mehr tarkin tutki, men mehnat bila xo'y etmisham.
Naxli qaddingg'aki, berdim ko'z yoshidin parvarish,
Emdi bosh tortarki, yoshdin yuz sari jo'y etmisham.
Har sari javlon qilib yetkach manga chekting, inon

Bu ekin jurmumki, yo'lungda boshim go'y etmisham.
Noma ichra chirmashibon sanga yetkaymenmu deb,
Orazim kahbargu jismim rishtasin mo'y etmisham.
May bo'lub ashkim, g'izo bag'rim, surud afg'onlarim,
Keling ahli ishqkim, g'am xaylig'a to'y etmisham.
Shayx boqiy bo'lsunu zarq ichra tinmaslig'ki, men
Tinnisham tokim fano dayri sari ro'y etmisham.
Topmadim gulchehralardin shammaye bo'yi vafo,
Ey Navoiy, nechakim yeldek taku po'y etmisham.
410

Tirig yururmenu bor mendin ayru jononim,
Bu umr birla yurub o'lmagan mening jonim.
Bag'irda yuz xalavu, vah, demakka yo'q zahram,
Ko'ngulda qon to'lavu yo'q dam urmoq imkonim.
Ne bir aniski, aritsa lolayi ashkim,
Ne bir rafiqqi, anglasa dog'i pinhonim.
Ko'rub qoshida muhiblarni jam'u men mardud,
Mungayibon buzulur xotiri parishonim.
Ko'ngul xud ittiyu jon hamdami bo'la olman
Bir-ikki lahzaki, bor ul zaif mehmonim.
Azimat etkali ul ganji husn andoqdur
Ki, chug'z or qilur ko'rsa emdi vayronim.
Navoiyo, bu navolarki kecha tortarmen.
Zuhul eshituru xurshid eshitmas afg'onim.
411

Ey qading sarvi ravon, ko'yung bahori gulshanim,
Mehnatu afg'on sening hajringda ko'rgan-bilganim.
Qabr toshidur bezaklik sarbasar gul bargidin,
Toza-toza dog' ila ko'hi balo bo'lg'an tanim.
Charx mehnat toshidin to ravzan ochti har taraf,
Men malomat bulbuli, go'yo qafasdur maskanim.
Mehnatu g'am o'qlarig'a, vahki, yuz ming zaxmliq,
Ashki siymandud qilg'an hay'at o'ldi javshanim.
Tiyg'ekim, ko'ksun uyin ochti, eshikdekdur anga
Ochilib yopilsa har dam choklig pirohanim.
Do'stlar, meni ko'ngulsiz deb so'rarsiz, shodmen,
Bo'lmayinmu shodkim, daf o'lmish andoq dushmanim.
Ishq naqdi dog'i g'am kirmish Navoiy, ko'nqliga,
Vahki, bir dam ajdahodin holiy ermas maxzanim.
412

Mehr ko'p ko'rguzdum, ammo mehribone topmadim,
Jon base qildim fido, oromi jone topmadim.
G'am bila jonimg'a yettim g'amgusore ko'rmadim,
Hajr ila dilxasta bo'ldum, dilsitone topmadim.
Ishq aro yuz ming malomat o'qig'a bo'ldum nishon,
Bir kamon abruda tuzlukdin nishone topmadim.
Ko'nglum ichra sarv o'qdur, g'uncha paykon, gul tikan
Dahr bog'i ichra mundoq gulsitone topmadim.
Husn mulki ichra sendek shohi zolim ko'rmadim,
Ishq ko'yida o'zumdek notavone topmadim.
Ko'p o'qudum Vomiqu Farhodu Majnun qissasin,
O'z ishimdin bul'ajabroq dostone topmadim.
Ul amon ichinda bo'lsun, ey Navoiy, garchi men
Bir zamon ishqida mehnatdin amone topmadim.
Tab' ganjiddin maoni xurdasin, yuz qatla hayf
Kim, nisor etmakka shohi xurdadone topmadim.
413

Oqizdi limuyiy bo'rkungni ko'rgach, oncha qon ko'nglum
Ki, za'f etti sarig' gul g'unchasidek notavon ko'nglum,
Ko'ngulda baski g'unchang fikratidin xurdayi ma'no,
Yig'ibmen g'uncha ko'nglidek, bo'luptur xurdadon ko'nglum.
Sanavbar ko'ngliga ko'nglumni o'xshatmangki, o'rtabdur
Nihon har tuxm ummidig'a bir dog'i nihon ko'nglum.
Badan vayronida ul husn ganji hajridin gohe

Gah o'z yolg'uzlug'idin chug'zdek tortar fig'on ko'nglum.
Duri ishqingni to topmish, agar chok o'lsa sartosar
Guhar yutqan balig' yanglig' dam urmas notavon ko'nglum.
Aningdek topti siymin soiding yodi bila ulfat
Ki, dastomuz qushdek onsiz ermas har zamon ko'nglum.
Maqomi gah balo tog'idurur, gohe fano dashti
Ki, ishq ichra berur Farhodu Majnundin nishon ko'nglum.
Falak zoli g'amu dardin chekardin o'ldum, ey soqiy,
Keturgin raz qizin botkim, tilar bir navjuvon ko'nglum.
Navoiy derki, ko'nglungni keturgil ishq ko'yidin,
Bag'oyat yaxshidur, gar bo'lsa roziy ul yomon ko'nglum
414

Ne ayb, agar mayi sofiy g'amidadur ko'nglum
Ki, changi halqayi zulfi xamidatur ko'nglum.
Falak haqiqati fikrida kuydi ersa ne tong
Ki, ajdahoye damonning damidadur ko'nglum.
Mug'anniyo, kelu tuzgil xaroshliq unuma
Hazin taronaki, rudung bamidadur ko'nglum.
Nishotdin dema so'z, navha birla boshla surud
Ki, dardu g'amzadalig' olamidatur ko'nglum.
Firoq o'tig'a tushub dam-badam to'kar qon yosh
Ki, oxir o'lgusi o'z motamidatur ko'nglum.
Ne ayb vaslidin ar marham o'lsa ko'nglumda,
Hamesha chunki aning marhamidadur ko'nglum.
May ich, Navoiyu, ahli zamondin aylama yod
Ki, ushbu xayldin asru ramidadur ko'nglum.
415

Vayronayedur maskanim, andin manga bisyor g'am,
Ohim bila eshikta o'rt, ashkim bila devor nam.
No'shidin elga guftugo', ey hajr icharmen men og'u,
Kosh o'lsumu ko'nglumni bu anduhdin qutqorsam.
Qil ishq dayrida maqar, sukkonig'a solg'il nazar
Kim, bor bu majma' ichra har durdiy kashi xammor Jam.
Har yerki anda bir nafas, ishratqa topsam dastras,
Yuz qatla aylarmen havaskim, bo'lsa erdi yor ham.
Soqiy, bugun mayni unut, mendek dame xunoba yut,
Mutrib navoyi navha tut, sozingg'a bog'la tori bam.
Desamki, ey badmehr o'g'ul, yuzung ko'rub oy tutti yo'l,
Der: yer quyi gar bordi ul, bir shabravi ayyor kam.
Miskin Navoiy bersa jon, ey diyda, har dam to'kma
qon,
Ul har necha qilsa fig'on, sen asrag'il zinhor dam.
416

Oncha kavkab to'kti shomi g'am xayolingdin ko'zum
Kim, yorudi oqibat subhi visolingdin ko'zum.
Xoldin ko'z tiyra bo'lmoq rasm erur, bu turfakim,
Yorudi ko'z mardumidek turfa xolingdin ko'zum.
Quy aqiqi may suhayli jom aro, ey mug'bacha
Kim, yorur ul axtari farxunda folingdin ko'zum.
Vaslinga yettim bihamdillahki, zoni' bo'lmadi,
Ulki, qon yig'lar edi har dam xayolingdin ko'zum.
Bu sababdinkim, nedin sensiz qolib ko'r o'lmadi,
Boqa olmaydur yuzungga infiolingdin ko'zum.
Yangi oy ko'rgach xaloyiq, ko'zni tutmoq rasm erur,
Lekin ochildi ko'rub mushkin hilolingdin ko'zum.
Shukr lillahkim, Navoiydek munavvardur yana
Xoki poyingdin yuzum, sham'i jamolingdin ko'zum.
417

Yer yuzini tutti ashkim, ko'kka yetti nolishim,
Yuqori tengriyu quyi sendin o'zga yo'q kishim.
Lojaram devonavu rasvovi olam bo'lg'amen,
Chun tushuptur, ey pariypaykar, sening birla ishim.
Tish qadabmen la'linga uzmasmen andin bu tama'
Anburi hijron bila bir-bir sug'ursalar tishim.

Har dam issig' ashku sovug' ohdin darmondamen,
Yuzu zulfung davrida mundoq kechar yozu qishim.
Tiyralik dudu shafaqdur shu'lavu anjum sharor
Go'yyokim soldi o't hijron tuniga qarg'ishim.
Mehri yo'qluqtin erur har tun sinoni oh ila,
Ko'k histori xayli birla tongg'a tegru sanchishim.
Ey Navoiy, gar sening nolangg'a yig'lar andalib,
Bir kun ul gul ko'ngliga ham kor qilg'ay nolishim
418

La'ling g'amidin diydayi giryon bila bordim,
Ko'rmay seni yuz nolavu afg'on bila bordim.
Vaslingg'a yetay dedimu hajringg'a yo'luqtum,
Ummid ila keldim, vale armon bila bordim.
Vaslingg'a shitob aylab o'kush g'am bila yondim,
O'qdek kelibon bir necha paykon bila bordim.
Olamg'a vido' ettim o'shul yuz havasidin,
Yuz shukrki, oxir dami iymon bila bordim.
Umre tilab ish sirrini ketmak kerak oxir
Kim, shammaye andin meni hayron bila bordim.
Olamg'a vido' ettim, och ul yuzni damekim,
Zodi abad eltay chu bu borg'an bila bordim.
Dedimki Navoiydek o'lay mehring ilan-o'q,
Yuz shukrki, ul va'davu paymon bila bordim.
419

Vodiyi hajringda bir dam qon yutardin qonmadim,
Ushbu o'tlug' vodiy ichra tinmadim to yonmadim.
O'lganimdin so'ngra keldi so'rg'ali dardimni yor,
Uyqu ko'rkim, boshima yetib quyosh uyg'onmadim.
Orazim sarg'ardi oltundek soching savdosidin,
Mundin o'zga naqd ul savdo aro qozg'anmadim.
Ko'yiga aylandurung na'shimki, hijron za'fida
O'lturub hasrat meni bir ul taraf aylanmadim.
Nol yanglig' garchi xatting shavqidin bo'ldum zaif,
Lek javring tiyg'i boshimg'a kelib to'lg'anmadim.
Saltanat ko'rkim, nuhole mehrdin arz ettilar,
Juz fano mayxonasining kerpichin yostanmadim.
Ishq aro iqrar ko'p chekma meni o'lturgali,
Ey Navony, chunki men hargiz bu ishtin tonmadim.
420

Oncha yig'latti jafodin do'stdur deb sevganim
Kim, kular ahvolima har qayda ko'rsa dushmanim.
Do'stkim qilg'ay meni bedodi dushman kulgusi,
Buyla dushmankomlig'din yaxshiroqdur o'lganim.
Do'st dushmandin manga ko'prak chu tekurdi jafu,
Ne ajab gar emdi dushmando'stlug' bo'lg'ay fanim.
Ursa dushman zaxm erur marham tavaqqo" do'stdin,
Ikkisi zaxm ura tong yo'q chok-chok o'lmoq tanim.
Ta'na birla buzma, ey dushman, ko'ngul uyin dag'i,
Ushbu baskim, do'st zulmidin buzulmish maskanim.
Do'stqa jon berdimu dushmandur emdi, vah, ne tong
O'rtasa ham do'st, ham dushmanni ohu shevanim.
Ey Navoiy, do'st xud yo'q, vah, ne holatdurki, bor
Boshim uzra dushman ikki diydayn tar domanim.
421

Xazon rangi yuziga bersa tong yo'q shu'layi dardim
Kim, elga sham'i bazm o'lmish bahori nozparvardim.
Aning vasli muholu hajrida dardim fuzun har dam,
Birovni hamdami gar ko'rsam, afzunroq bo'lur dardim.
Sabo birla bulut tufrog'imen, ko'yiga gardimni
Biri eltib, biri qo'ymasa andin chiqqali gardim.
Chu sursang tiyg'i zahrolud ko'nglum ochilur, nevchun
Kim, uldur sabzamu qonkim, bag'irdin oqizur vardim.
Agar hijron tunida umrum o'tti, ey ko'ngul, g'am yo'q,
Toparmen jon agar bir tun yo'luqsa mohi shabgardim.

Xazon birla bahorin dahrning naylay, chu yoshurdi
Birisin lolayi ashkim, birisin chehrayi zardim.
Falakdek, ey Navoiy, bo'lmasam bir oy firoqinda
Nedur bas charxdek tun-kun jahon girdida novardim
422

Aqlu jon qasdida ko'rdum ul ko'zu mujgonni ham,
Chektim ul mujgonu ko'z ollida aqlu jonni ham.
Novaking yetkach qiziq ko'nglum yig'ochin kuydirib
Qatrayi su yanglig' oshom ayladi paykonni ham.
Ko'z yoshimni qon qilib, bag'rim su etting ey firoq,
Yo'qki yolg'uz suni qon qilding, su qilding qonni ham.
Ishq dashtida quyundek xoksoringmen, gahe,
Istasang ushshoqni, yod et bu sargardonni ham.
Go'ydek boshim necha raxshing ayog'i zarbidan.
Po'ya qilg'an, gah-gahe yetkur anga chavgonni ham.
Ey tavongar, nechakim qasringni qilding zarnigor
Asru holiy ko'rma darvesh o'lturur vayronni ham.
Ko'nglum olib bordingu qolmish manga bir xasta jon,
Har qachon kelsang Navoiy topshurur qolg'anni ham.
423

Ajoyib tiyradur hajrim tuni, ey mehri yo'q mohim,
Magar sovurdi ishqing o'rtaganlarning kulin ohim.
Vujudum ul quyosh hajrida andoq murtafi' bo'ldi
Ki, mumkin yo'q ani istarda bo'lmoq soya hamrohim.
Yuzumningg aksi kohiy qildi ko'yungning ushoq toshin
Kamoli ishq ko'rkim, qahrabo ijod etar kohim.
Ko'ngul har g'amzasi o'qinki, bordur, orzu qildi,
Bihamdillahki, yetkurdi nekim, bor erdi dilxohim.
Yasay dard o'qlaridin bir oq uy jon gulshani ichra
Ki, ko'nglumda toriqsa, anda kirgay mohi xirgohim.
Ko'ngul afsonasin gohe desam, elni tutar uyqu,
Va lekin har zamon seskandurur afg'oni nogohim.
Qilib mayxona tufrog'in vatan qon yutmog'im ko'rgil
Ki, bu bir bodayi ayshimdurur ul masnadi johim.
Erur bir mug'bacha ilgidin ichmak orzusidin
Fano dayrida har dam bir eshikdin shay'ilillohim,
Umid ulkim qadam sarvaqtima yetkurgan ogohe,
Navoiy gar talab yo'lida bo'lsa joni ogohim.
424

Tandin o'qungni cheksalar, og'rirdin ermas shevanim,
Andin qilurmen navhakim, ayru tushar jondin tanim.
Gulxan kuli ichra nihon, jismim junundindur nishon,
To telbalik barqi ayon bo'lg'ach kuyuptur xirmanim.
To ishq aro afsonamen, o't ichraki devonamen,
Ul sham' uchun parvonamenkim, bo'lmish o'rtanmak fanim.
Ul sho'x sekritti samand, ermas nasihat sudmand,
Har do'st bersa emdi pand, uldur ulug'roq dushmanim.
May ichkali ul no'shlab zohir qilur har dam tarab,
Bu nav' ochilmoq ne ajab, andoq su ichkan gulshanim.
Chun odamiyda yo'q vafo, ko'r ul pariy ishq'i aro
Javlongahim dashti fano, vayronayi g'am maskanim.
Ram tig'idin qochmoq havas qilma, Navoiy, har nafas,
Ul tiyg'ning daf'ig'a bas, yuz pora xirqa javshanim.
425

Quruq tanimg'a tugan kuydururda bebokim
Fatila o'ti yetishkach tutashti xoshokim.
Tan ichra telba ko'ngul iztirob etar asru,
Tikib ne nav' o'ngansun bu siynayi chokim.
Hazin ko'ngulni magar chok qilgasen, ey gul
Ki, g'uncha yanglig' ochilg'ay dame bu g'amnokim.
Havoyi ishqing aro o'zga olamim bordur
Ki ashkim anjum erur, oh dudi aflokim.
Dedim: boshimni chopib tu'ma elt itlaringga,
Dedi: bu yukdin uzulmish yaqinda fitrokim,

Fig'onki, ishq hadisi daqiq erur andoq
Ki, qosir o'lmish ani anglamoqdin idrokim.
Deding: Navoiy emish hushmand, bore degil,
Jahonda kim durur andoq xarobu rasvo kim?
426

Visol ichra ul oyning furqatin oson gumon qildim,
Chu bordi, voykim, ne nav' dushvor erkanin bildim.
Der erdim, hajrida shoyad o'zumni asray olg'aymen,
Bu so'z hashv erkanin bildim hamul soatki ayrildim.
Fig'onkim, dardu g'am kirmakka xush-xush raxnalar bo'ldi,
Ko'ngulkim to'sh-to'shidin dardu g'am chiqsun debon tildim.
Hamul dam ishq dashtida meni gum qildi bexudlug',
Agar hushu xirad sa'yi bila bir lahza topildim.
Fano yo'lig'a tushtum yetkali Farhodu Majnung'a,
Nechuk yo'l bormayinkim, yaxshi hamrahlarg'a qotildim.
Chu ichtim ishq jomin bexud o'ldum tarki hush aylab,
Aningdek may ichib bu nav' usrukluqdin oyildim.
Firoqi mushkil ermish, bilmayin men ham Navoiydek
Visol ichra ul oyning furqatin oson gumon qildim.
427

Hajr ila ko'rma ravo jonimg'a bepoyon o'lum,
Tiyg' surkim, xushturur oz og'rig'u oson o'lum.

Jon berib istarmen o'lmakni, o'lum xo'broqki, jon,
Jonim o'lmakdur chu istaydur manga jonon o'lum.
Xalq dushvor o'lmagim hayronidurlar, turfa ko'r
Kim, erur dushvor hajrim ollida hayron o'lum.
Hajr qolmas yoshurun ohu fig'on chek, ey ko'ngul
Kim, yashurmoq birla hargiz qolmadi pinhon o'lum.
Dardi hijron sa'bu yetmas sharbati vasl, ey tabib,
Go'yyokim ushbu dardimg'a erur darmon o'lum.
Foniy o'lmay qilg'an izhori fano, bilkim, erur
Ul gadokim rizq uchun zohir qilur yolg'on o'lum.
Ey Navoiy, jahl ila o'lmak qatiq ishdur, vale
Chun kamoli ma'rifat kasb o'ldi, ne nuqson o'lum.
428

Bo'lmasun ko'nglung qushig'a durru gavhar vasli kom
Kim, qazo ul donalarg'a bahr mavjin qildi dom.
Gar malak tasbihi dona, hur zulfi dom erur
Kim, bu domu donag'a ziyrak qush ersang, bo'lma rom.
Dahr bog'ining havosidur samumu suyi zahr,
Anda bo'lmas bu havovu su bila qilmoq maqom.
Bog'kim, nilufariy ko'kurd o'tidur anglakim,
Ne muattar bo'lg'ay andin tarbiyat topqan mashom.
May o'ti birla dimog'ingni qizitmakim, bu o't
El dimog'ida pishirmaydur bajuz savdoyi xom.
To o'zungni xascha ko'rgungdur emassen odamiy,
Gar havoda sayr qil, gar su uza ko'rguz xirom.
Kul qil ul xasni fano otashgahig'a tashlabon,
To ko'ngul mir'oti ul kuldin jilo topqay tamom.
Istaram, ko'zguda ko'rsam yor aksin bir nafas,
Soqiyo, maykim! Erur ishq ahlining ko'zgusi jom.
429

Menki, davron zulmidur ko'nglumga, balkim jong'a ham,
Naylay olg'aymen angakim, zulm etar davrong'a ham.
Ko'r g'amim afzunlug'in har damki, ashkim xaylining
Qatrasi bahr o'ldi, emdi aylaniptur qong'a ham.
Yopmangiz Farhod ila Majnunnikim, mehnat to'zi
Satr uchun basdur manga ham, ul iki uryong'a ham.
To topibmen ishq o'ti birla tiyg'i zahrini,
Iso anfosig'a boqman, chashmai hayvong'a ham.
Goh ko'nglum g'unchasin istar, gahe paykonini
Kim, ko'ngul bordur munosib g'unchag'a, paykong'a ham.

Nilufar naqsh aylab ayvoningg'a mag'rur o'lmag'il,
Yo'q, vafo naqshi chu bu nilufariy ayvong'a ham.
Muddaiylar chun Navoiy ishqin anglab, jonig'a
Qasd qilg'anlar emish, bore dengiz jonong'a ham.
430

Ul quyosh vaslida o'zni rashkkin gum aylaram,
Soyadin yonimda tebrangach tavahhum aylaram.
Ul pari ko'nglumdadurkim, so'zlashurmen demakim,
Telbalikdin o'z-o'zum birla takallum aylaram.
Shomi hajrim tongsiz o'lmish ne ajabkim, ajzdin
Shomdek yig'lamsinib, tongdek tabassum aylaram.
Qatl hukmi aylasa o'lturtubon ushshoqni
Ishq aro, chunkim men akmalmen, taqaddum aylaram.
Elga rahm etman, uqubatlar bila qatl aylasang,
O'z-o'zumga mahzi hirmondin tarahhum aylaram.
Poklik da'bi gar ermastur suluk ichra, ne sud,
Bahru barda gar tahorat, gar tayammum aylaram.
Ey Navoiy, to muqarrar qildim ohangi Hijoz,
Gah Iroqu gah Ajam sari tarannum aylaram.
431

Sensiz ashkim yomg'uri saylini to'fon ayladim
Kim, aning tug'yonidin olamni vayron ayladim.
Buyla to'fong'a ko'zumni abr etib, nolamni ra'd,
Oh o'ti uchqunlarin barqi daraxshon ayladim.
Yo'qki, ko'nglum shu'lasidin dahr aro soldim bir o't
Kim, tomug'ni el ko'ziga bog'i rizvon ayladim.
Muncha, bal yuz muncha ham ermas ekin mingdin biri,
Ulcha men ul oydin ayru shomi hijron ayladim.
Sa'b erur hajr o'lmang, ey ahhob, oshiq zinhor
Kim, bu ish tahqiqini men ulcha imkon ayladim.
Sevganim bu ahd aro maydur, qani paymonaye
Kim, kishi sevmakdin emdi ahdu paymon ayladim.
Ey Navoiy, ishq tarkinkim, dedim, ma'zur tut
Kim, muhiqdurmen bu ishda garchi tug'yon ayladim.
432

Husnungga hayratdin o'ldi barcha besomonlig'im,
Men kimu somon, chu ortar har nafas hayronlig'im.
Ko'yida tun-kun kezay dermen nihon qolmas, valek
Oh o'tiyu ashk qoni rangidin pinhonlig'im.
G'ayr xoshokin agar sovurmas ersam bas nedur,
Ko'yi davrida quyundek muncha sargardonlig'im.
Ul etak qonim bila ko'rguzdi gulgun hoshiya,
Ne ajab, tutsam ani bu dam chu uldur qonlig'im.
Tifllar toshi terimni eltibon, qoldi so'ngak,
Ul pariy savdosida bordur ajab uryonlig'im.
Dinu dunyo naqdini sochtim, chu kirdim dayr aro,
Bu edi avval qadah ichkanda dastafshonlig'im.
Dedi zohid: ul pariydin hur umidi birla kech,
Ey Navoiy, bo'lmag'ay bu hadqacha nodonlig'im.
433

Jonima dog'e qo'yuptur la'ling uzra xolkim,
Ko'ngluma o't tushmish andin yuzga burqa' solkim.
Tushmagay el ko'ngliga o't hamki, aning rashkidin
Biym erur, bo'lg'aymen andoq ojizu beholkim.
Ashk sayli aylagay ko'yungdin ovora meni,
Bu sifat o'voraliq'din ayla forig'bolkim.
Garchi majnunmen sening ko'yungni-o'q aylab vatan,
Anda-o'q bo'lsam bo'lay bozichayi atfolkim.
Yog'sa uryon jismima o't anda aylarmen qabul,
O'zga yerda gar yog'ar gul, aylaram ehmolkim.
Anda yog'qan tosh erur jannat gulidin yaxshiroq,
Bu jihatdin anda bo'lmoq istaram pomolkim.
Qatl qilg'aysen meni bir kun vale aytur ko'ngul:
Ey Navoiy, kech bu so'zdin, sen kim, ul iqbol kim?

434

Yuzung g'amidin erur abri navbahor ko'zum,
Ne ayb, yer yuzini qilsa lolazor ko'zum.
Savodu qoni bila bir g'arib lola erur
Ki, lolazor base qildi oshkor ko'zum.
Ne qoni lola erur, ne savodi dog'i aning
Ki, qo'ydi hajr o'tidin dog'i intizor ko'zum.
Agarchi qildi meni xoru zor ko'nglumu bas
Valek ayladi ko'nglumni xoru zor ko'zum.
Ne konu bahr ekinkim, labu tishing g'amidin
Gulu sumang'a qilur la'lu dur nisor ko'zum.
Bukim qarardi chu tardoman erdiyu g'ammoz
Firoq shomidadur tiyraro'zgor ko'zum.
Navoiy, ayla nazar tarkini demang, chunkim
Men ixtiyor etibon, qilmas ixtiyor ko'zum.

435

Sendin ayru to asiri dardi hijron qolmisham,
Buki o'lmay qolmisham, holimg'a hayron qolmisham.
Xonumonimni g'aming toroji barbod ayladi,
Xonumon borib aloxonu alomon qolmisham.
Ishq dashtining samumi hullasin aylay panoh,
Xayli g'am yag'mosidin mundoqki uryon qolmisham.
Dardu g'amdin yoshuna olman kamoli za'fdin,
Xurdabinlarning ko'zidin garchi pinhon qolmisham,
Dashtdin Farhodu Majnunni yig'ib mushfiqlari,
Men g'arib ul nav'kim, g'uli biyobon qolmisham.
Vasl davri jomidin ahbob sarmast o'ldilar,
Dayr aro tek bir man-o'q maxmuri davron qolmisham.
Ey Navoiy, uchti bulbullar xazonda bog'din,
Men qanotsiz qush masallik aylab afg'on qolmisham.

436

Ne ul quloqqa yetar, arzi hol ado qilsam,
Ne ul ko'ngulga yoqar, naqdi jon fido qilsam.
Ko'ngul shikofig'a ul ko'y tufrog'i qanikim,
Bu xushk doru ila zaxmima davo qilsam.
Kerak quyosh dirami tanga bo'lsa bay'ona.
Chu Yusufumni iki dahrg'a baho qilsam.
Fig'onki, ishq chekar bog'lab ani bo'ynumg'a
Nechaki zuhdu vara' pardasin rido qilsam.
Ko'zumga dahrni har lahza tiyraroq aylar,
Savodi xolingga har necha ko'z qaro qilsam.
Ishim chu savmaa shayxi bila tuzalmadi, kosh
Ki, emdi maykada pirig'a iltijo qilsam.
Navoiyo, chu sabo hamnafasdur ul gulga
Ne bo'ldi, sarsari ohimni gar sabo qilsam.

437

Ko'ngulni bag'ir qonidin lola qildim,
Qo'yub dog' pargola-pargola qildim.
Sovug' ohdin qatra paykonlaringni
Yurak g'unchasi javfida jola qildim.
Ko'zumda ul oy mardum o'rnini tutti,
Savodin aning davrig'a hola qildim.
Ne qavmog'ki, uyg'onmadi garchi tunlar
Tong otquncha itlar kebi nola qildim.
Ko'rub obi hayvon yuzinda xubobin,
Tasavvur labing uzra tabxola qildim.
Falak zolining makridin bo'ldum emin,
Nedinkim, taloqi bu muhtola qildim.
Navoiy sarig' yuzida dog'i idbor
Chu ko'rdum, gumon sarig' lola qildim.
Nun Harfining Nozaninlarining Nozi "G'aroyib" din

438

Istaram yuz manzil o'tkaymen Adam sahosidin,

55 Kitoblar Olami | Sever.UZ | Uzsmart.UZ

To zamone ting'amen olam eli g'avg'osidin.
Umr naqdin sarf etay dermen fano bozorida,
To qutulg'ay xotirim sudu ziyon savdosidin.
Xushturur vayronaye taskin uchun, lekin yiroq
Yuz ming illiq yo'l falakning gunbadi miynosidin.
Chiqmayin bu dayrdin mumkin emas bo'lmoq xalos
Har kecha yuz ming buti siymin badan yag'mosidin.
Har so'ngak yonimda qasdi umr etar, vah, xo'shaye
Bormu imkonkim, qutulg'ay muncha mehnat dosidin
Za'faroniy yuzda gulgun ashk to'kmaq ne osig',
Ishva ko'rgan dahr bog'ining guli ra'nosidin.
G'arqa el dafni uchun sardobayedur har hubob,
Ishq vodiysinda ashkim saylining daryosidin.
Ishvagarlar dog'idin jon pardasin ko'r, ohkim,
Bu harir eskirdi zolim shohlar tamg'osidin.
Ey Navoiy, dahr bog'idin qutulmoq istakim,
Bulbul uchqan yaxshiroq zog'u zag'an ma'vosidin.
439

Ko'ngulni ayladim yuz chok ishqingdin, meni mahzun
Ki, husnung vasfi yozg'aymen kitobe kog'azi gulgun.
Ko'ngulning mazraikim novakingdin bo'ldi yuz xirman,
Boshog termak uchun kelgay magar Farhod ila Majnun.
Qabab har tun chekib yuz ming sinon anjum shuoidin,
Magar sabrim sipohig'a shabixun kelturur gardun.
Labing shavqida ko'nglum har ne borin boshidin qo'ydi,
May istab rindi mufliis ayladi dastorini marhun.
Ko'ngulda sho'xlar nozidin ortar har nafas ohim,
Yonar o'tqa chu atfol evrushurlar, dud o'lur afzun.
Mayi la'ling uchun bexudlug'um andoqdur, ey soqiy
Ki, qotsang tong emas, jomimg'a kasbi hush uchun afyun.
Ilig zulfungg'a eltur orzudin yova ayturmen
Birovdekkim yilon tutmoq uchun og'zidadur afsun.
To'kub feruzagun ko'k motamingg'a gavhari anjum,
Seni feruzavu gavhar xayoli aylabon maftun.
Navoiy, nazm lofin qo'yki, ko'z bir kunlugi ermas,
Agar yuz yil socharsen tab' bahridin duri maknun.
440

Bulut hayvon zuloli birla tirguzdi havo jonin,
Sevunmak ashkidin shodob qildi sabza mujgonin.
Emastur sabzavu lolaki, jola toshidin gardun
Ko'kartib yer yuzin har sari zohir ayladi qonin.
Irik nevhundurur shox uzra gulbun bargi suhondek,
Ititmas bo'lsa bulbul joni uchun g'uncha paykonin.
Chaman Laylosidin ayru degaysen lola Majnundur
Ki, gardun jola toshidin qonatmish dog'i hijronin,
Chaman bahri latofat bo'ldi nayson durlari birla,
Qizil toldin muhayyo qildi har yon shoxi marjonin.
Bu fasl ichra malomat toshidin solim birov qolg'ay
Ki, chekkay may sumurmakda yuziga jomi qalqonin.
Mayekim, otashin, chiqg'ay sarig' gullar, agar dehqon
Tomizsa qatraye andin suvarur chog'da bo'stonin.
Birovkim, dahr bog'ining firebin bildi, nargisdek
Qadahdin bosh ko'tarmay surdi ishrat birla davronin.
Guli maqsud ul qondur, Navoiykim, ayog'ingdin
Chiqar chekkanda maqsad Ka'basi xori mug'iyolonin.
441

Muhabbat rishtasin uzdiki, o'lturgay bu g'amnokin,
Magar ul rishta birla tikmish erdi ko'kragim chokin.
Emas giryon ko'zum kirpiklarikim, sarsari ohim
Solib mavj ul tengizga bir qiroqqa soldi xoshokin.
Munajjim ko'nglum o'ti daf'ig'a dedi topay soat,
Damim dudi aro ne anjumin topti, ne aflokin.
Boshim chopqanda ul chobuk yoshingni asrag'il, ey ko'z
Kim, ul sudin yug'aysen, qon yuqardek bo'lsa, fitrokin.
Nazar yo'lin sirishkim pok yub, ko'z pardasin ochti

Ki, chiqqach pardadin ko'rgaymen aning chehrai pokin.
Ko'zin uyquda ko'rgach o'ldum, oyo o'lmayin netkay
Kishi gulshanda bexud ko'rsa turki masti bebokin.
Yuzung ko'p ochma, gohe so'z degilkim, aql dehqoni
Ne gul isrofini yaxshi demish, ne g'uncha imsokin.
O'gub jannat gulin voiz tilarkim, aylasam savdo
Necha eski diramg'a Yusufum, vah, ko'rgil idrokin.
Desam ul oy, borib chiqmas g'ami ko'nglumdin ayturkim:
Navoiy, ne ajab, bo'lmoq qamar soyir, hajar sokin.
442

Baski qaddi g'unchadek el ko'nglin olib qildi qon,
Gulbuni noz o'lmish el ko'nglidin ul sarvi ravon.
Ko'zlaring xunxorlig'din doyimom bemor erur,
Boda ko'p ichkandin andohkim, bo'lur el notavon.
Yoshurun husnungda bir onedururkim, jon aro
Ham alif, ham na'l uza dog'im erur andin nishon.
Yuzidin biynomen archi yuz chiqarman pardadin,
Nurdin ko'rmakdur, ammo nur erur ko'zidin nihon.
Ishq komil bo'lsa, mehnat o'qlaridin bok emas,
Ne zarar bulbulg'akim, bo'lg'ay tikandin oshyon.
Ishq bog'ining suyi qondur, ne tong gar ohu ashk
Anda yoxud otashin gul ochsalar yo arg'uvon.
Subhning har tong erur el g'aflatidin kulgusi,
Mehr xonidin gumon qilmaki, yebdur za'faron.
Topmadim bu dayr holidin xabar, ey mug'bacha,
Bexabar qil meni o'z holimdin emdi bir zamon.
Dard agar budur, Navoiy chiqsa olamdin ne tong,
Mastu uryon ko'kragiga tosh urub, tortib fig'on.
443

Ishqida yaxshi-yomon bedodidin topman amon
Yaxshi to qilsam nazar yo'qtur kishi mendin yomon.
Lahza-lahza bosh chekar ishqim sharori, ey rafik,
Al'amon shavqu muhabbat shu'lasidin, al'amon.
Yuz adam mulkiga qo'ydim, kelki, istaydur ko'ngul
Bu uzun yo'l zodi ko'z tikmak yuzungga bir zamon.
O'rtabon ushshoq jismin, g'ofil o'lma ohidin
Kim, zararlig' dud zohir aylar o't tushgan somon.
Kuymagimga novaking paykoni bas, hijronni qo'y,
Xasqa o't solmoq uchun uchqun hamon, do'zax hamon.
Sen magar tug'qanda kun tug'qandururkim, zarraye
Farq fahm o'lmas orangizda nechukkim, tav'amon.
Ul quyosh hajrida ohim o'qidin vahm etmasa,
Ko'k temur ichra nihon nechun bo'luptur osmon.
Vaqtin ol naqdi ayshingniki, mundoqkim erur
Dam-badam ko'zidin nihon bo'lmas anga bo'lmoq zamon.
Ey Navoiy, telba ko'nglum dardini anglay desam
Oncha aytur yovakim, bir lafz andin anglaman.
444

Yuzu zulfungni sog'inib kelmisham, ey mahjabin,
Kechani kecha demay, kunduzni kunduz demayin.
Ohu afg'on chekma deb, og'zimg'a, jono, muhr qo'y,
Chunki la'ling xotamu yoquti nobingdur nigin.
La'lining har bir hadisi shahddek shirin erur
Ore-ore doyimom gul bargidindur angabin.
La'l uza xat ichra xolingdur nihon yo hinduye,
Sabzada yoshundi shakkar qasdig'a aylab kamin.
Yangi oy xurshid aro bo'lmoq ayon ma'hud emas,
Vah, nedur aylab g'azab solmoq jabining uzra chin.
Sham'ni parvona kuydurmakdin, ey gul, qilma ayb,
Bulbul ermasturmu kul, yo sen emassen otashin.
Ey Navoiy, ochmag'ay qonimdin o'zga lolaye,
Har giyah bu yo'ldakim, qatling'a chekmish tiyg'i kin.
445

Shikeb uyin buzadur benavo ko'ngul, netayin,

Xaroblig' qiladur muhtalo ko'ngul, netayin.
Dedinki, asra ko'ngulni o'zungdavru sabr et,
Chu menda turmasu borur sanga ko'ngul, netayin.
Ko'ngulni qaydi junundin chiqar deding, ey aql,
Ketursa boshingga yuz ming balo ko'ngul, netayin
Ko'ngulni o'tqa solib, ko'zni istaram o'ysam,
Baloni ko'z ketirur jong'a, yo ko'ngul, netayin.
Men ul ko'zi qora ishqin qo'yub edim billah,
Tahammul etmadi, yuzi qora ko'ngul, netayin.
Tag'oful etsam itarsen, o'larsen etsam qayd,
Sening bila, degil, ey bevafo ko'ngul, netayin.
Navoiyo deb eding: Zuhd tarhi bunyod et,
Shikeb uyin buzadur benavo ko'ngul, netayin.
446

Ne tong, sarig' yuzumda ashki rangin
Ki, kiymish sabzi talx ul sabzi shirin.
O'zi gavhar, to'ni daryoyi ofat,
Bo'lub mavji balo ul to'n uza chin.
Sanga hamrang to'nluq sho'xlar bor,
Nechukkim sarv oyog'inda rayohin.
Erur jismingda axzar xil'at ul nav'
Ki, gulbun bargidin to'n qilsa nasrin.
Degaylar sarv qaddu xil'atingni
Va lekin sarv kim ko'rmish gulogin.
Xating shavqida ko'nglum to'tiyodur
Ki, yo'q zikringdin o'zga anga talqin.
Navoiy, charxi axzardur siyahkor,
Tama' sarsabz bo'lmoq qilma andin.
447

Arg'uvoniy to'nmudurkim kiymish ul sarvi ravon.
Yo magar sarv ravon qilmish libosin arg'uvon.
Sarvning har bargi bag'rim qonidin serob erur,
Yo'qsa bo'lmas arg'uvoniy barglik sarvi ravon.
Sarvdin to topti ziynat arg'uvon yuz shavq ila,
Boshqa sanchar arg'uvon har zod sarvi navjavon.
Arg'uvonu sarv istarmen chamanda, to meni
Arg'uvoniy to'n bila ul sarv qildi notavon.
Ko'rguzur qaddu libosin shavqidin qonlig' mija,
Ko'zda har dam arg'uvonu sarvdin bir korvon.
Arg'uvoniy to'n bila qatl aylamas ul sarvkin,
Qon ila qilmish libosin arg'uvoniy bir avon.
Arg'uvonu sarvdin to dahr bog'i zebdur,
Bo'lsun ulkim dahr aro ham shoh erur, ham pahlavon.
448

Ishq aro menmen dame bemehnatu g'am bo'lmag'an,
Jonidin mahrum o'lub, jonong'a mahram bo'lmag'an.
Yuz vafo aylab, jafodin o'zga naf'e ko'rmagan,
Ming jafu ko'rub, vafosi zarraye kam bo'lmag'an.
Ming quyoshcha ko'rgan o'z yorin, vale yor ollida
Ming ulushidin biricha zarraning ham bo'lmag'an.
Olam ahli ishq aro rasvolig'im ta'n etmangiz,
Kimdurur oshiq bo'lub, rasvoyi olam bo'lmag'an?
Anjum ermas terdur ohim o'tidin ko'k saqfida,
Vahki, bu terdin binoye qolmadi nam bo'lmag'an.
Dastgire istakim g'amdin xalos imkon emas,
Ilki bir zarrin kamar beliga muhkam bo'lmag'an.
Ey Navoiy, bilki topmas la'lidin quti hayot,
Jonni taslim aylamaklikda musallam bo'lmag'an.
449

Xurshid tulu' etsa, quyoshing sog'inurmen,
Ko'rgach yangi oy maylini qoshing sog'inurmen.
Har gulki jahon gulshanidin jismima, ey sho'x,
Yetkach, meni savdozada toshing sog'inurmen.
Ey ko'z, qurudung, lek qayu sayli balokim,

Bir uyni xarob ayladi yoshing sog'inurmen.
Ey jism, ajal chobuki har go'ykim o'ynar,
Maydoni fano ichida boshing sog'inurmen.
Nay sharhin eshitkach qilib, ey nola, seni yod,
Ko'z sharhalarin ko'rsa, xaroshing sog'inurmen.
Ey xasta ko'ngul, bo'lg'ali sen ishqda majnun,
Ko'rgach seni sargashta, adashing sog'inurmen.
O'lgan itin, ey xasta Navoiyu raqibin
Chun ko'rsam iti ollida loshing sog'inurmen.
450

Har xazon bargi erur zoreki dahr ozoridin
Sarg'arib mendek tushar ayru sihiyqad yoridin.
Har qurug'an shox majnundurki tufrog' uyiga
Topshirur har dam ilig yub nozanin bemoridin.
Bog' aro, demang, xazonkim oshiq o'lmish men kebi,
Bilgurur sovug' nafas birla sarig' ruxsoridin.
Har oqar suni xazon tiyg'i qilibdur zarfishon,
Keskali mehru vafo naxlin jahon gulzoridin.
Bu sarig' yuz birla o'lsam ko'yida, tobutima
Shoxlar bog'lang xazoniy ishqpechon toridin.
Ko'yida kuymish ko'ngul bukim, xazondur bog' aro
Esti bir yel, go'yiyo kuygan g'aribim soridin.
Kohi yuz birla o'larmen, Isaviydam soqiyo,
Boda tut xurshidi jomi kahrabokirdoridin.
Bodayekim jur'asi tomg'ach, xazon yafrog'lari
Tok bargidek qizarg'ay sarbasar ashjoridin.
451

Shavqdin ashk ichra g'arq o'lub, dey olmasmen g'amin
Kim tengizda gavhar istar, asramoq kerak damin.
Ayshu suhbat xaylig'a tushkay nasimidin vabo,
Qayda solsam zaxmi islang'an yurakning marhamin.
Paykarim gardin sovurg'udek esar hijron yeli,
Lutf etib, ey gul, sahobi vaslning yetkur namin.
Qolib etti yangi oyni toq uchun me'mori sun'
Quadrat ilgi bog'lag'an soat qoshing toqi xamin.
Ko'nglakidur choku kiz bo'ynida fonus, ey ajab,
Tutti ul ham sham'dek, g'am shomi ko'nglum motamin.
Sham' chobukluk aro lo'liyvashimg'a yetmadi,
Dudidin har nechakim qildi mutarro parchamin.
Motami hijronda sozedur Navoiy jismikim,
Nolasidin zerini toqmish o'kurmakdin bamin.
452

Meni bedil sanga jon o'ynamoq birla yaraydurmen,
Bale sen tiflni bu tuhfa birla arg'adaydurmen.
Labing ko'rgach, iligim tishlaram har dam tahayyuridin,
Ajab holatki, bolni tutmay" in barmog' yalaydurmen.
Dedim: ko'nglumga har yondin xadanging nedurur yora?
Muhabbat o'tig'a, dedi, o'tundurkim, qalaydurmen.
Chu ahli dard uchun payvasta qosh yosini tortibsen,
Manga o'q novakingni xush kushod etkim, qulaydurmen.
Anga yetkur so'zum, ey ohkim, ul husn mir'oti
Chu qildi jilva, ko'zgu aksi yanglig' aldaraydurmen.
Magar eltur pariylar, ey fusungar, telba ko'nglumni
Ki, turmaydur nechakim jismim uyinda qabaydurmen.
Navoiy telbarab to ul pariy ko'yiga yuzlanmish,
Eshiturmen fig'on, lekin hadis in anglamaydurmen.
453

Tikmisham majruh ko'nglum zaxmini g'am nishidin,
Chiqmasun deb xanjaring zavqi ko'ngulning reshidin.
La'ldin mahrur edi ko'nglum, chu fassod ochti qon,
Qatra qonlar yo'qki, jonlar tom di ul dam nishidin.
Qoshi maylin olmasa qurbon ko'nguldin bas manga,
Yo'qsa ne g'am cheksa yo qatlimg'a har dam kishidin.
Ko'nglum andog'kim, itib Majnun otadin tutti tog',

Dardi ishq istar qochib aqli saloh andishidin.
Soqiyo, chun davr ishi ma'lum emas, bir may bila
Forig' et jonimni aqli xurdadon tashvishidin.
Ul mayekim to'lg'ucha paymona ozod aylagay
Bu daniy xumxona durdu sofiyining taftishidin.
Asradi munglug' Navoiy rishtayi jonin chekib,
Asrag'andek shohlar sarrishtaye darveshidin.
454

Anglaman sudek yuzungmudur ko'rungan ko'zgudin,
Yo yuzungdin ko'zgu su bo'ldi, yuzung zohir sudin.
Ro'-baro' bo'lg'ach yuzung g'am shomi ollimdin ketar,
Soya tushkandek keyin xurshid bo'lg'ach o'trudin.
Yig'lamoq chun ayladi da'vo ko'zum birla bulut,
Barq go'yo muni fahm aylab yiqildi kulgudin.
Tushta ul mahvash yuziga to ko'z ochtim har kecha,
Istamasmen turfat-ul-ayne ko'z ochmoq uyqudin.
Xoli ul yuz vajhi topqan vajhdin bir go'shada
Zulfi yanglig' to'lg'anib boshim quyidur qayg'udin.
Kom soqiy lablaridin toptim ammo oldi jon,
Eyki davrondin qo'sh ichting, g'ofil o'lma qorudin.
Borg'an ermushmen o'zumdin jilva qilg'an chog'da yor,
So'rmay o'tmish, ey Navoiy, xudnamoyim bexudin.
455

Yana ne qad jilva qildikim, demakdin lolmen,
Yona qaysi zulf ochildikim, parishonholmen.
Za'fdin qaddim alif bo'ldi, ul ikki lomi - zulf
Har yonimdin fitnagar, vah ne ajab, gar lolmen.
Itlaringning izidin yuz gul ko'zum bog'idadur,
Shukr erur bu hamki, ishqing yo'lida pomolmen.
Jismim anduh ichra dard ostida qolmish, ne ajab
Egma qad birla agar zulfung g'amidin dolmen.
Itti ul ko'nglumki, vasl uchun tilar erdi hayot,
Shukr emdi o'lgali ishqingda forig'bolmen.
Ishq o'ti bu nav'kim uryon tanimni churkadi,
Ahli dard uchun fano yuziga mushkin xolmen.
Ey Navoiy, ne ajab yuzum uza yugursa yosh,
Chunki Majnun bo'lg'ali bozichayi atfolmen.
456

Vahki, mendin ayru yuz jon, yo'qsa jononmu ekin?
Manga onsiz ming o'lum yo dardi hijronmu ekin?
So'rg'ali za'fimni la'lidinmu erkin bir hadis,
Yo buzug' jismimda mamlu yuz tuman jonmu ekin?
Ravzanimni to yoruttung, kulbam ichra har taraf,
Zarralar soyirru yoxud mehri raxshonmu ekin?
Olam ahlig'a labing zikrimudur ratb-ul-lison,
Yo bori olam labolab obi hayvonmu ekin?
Zulf aro qadding xayolidin ko'zum yorutqali
Anbarin yuz sham' yoxud xayli mujgonmu ekin?
Ko'ngluma ul yuzu lab yodimu erkin g'am tuni,
Yo shabistonim to'la gulbargi xandonmu ekin?
G'ayrig'a boqg'an uchun ko'z mardumin qatl ayladim,
Ashki gulgun yoxud aning zaxmidin qonmu ekin?
457

Yaramni tikkali boshing uza bichakmu ekin?
Bichakda rishtai jonimmu yo ipakmu ekin?
Ko'z asru tiktin aning o'ymog'ig'a, bilmankim,
Ko'zum oqimu ekin anda, yo so'ngakmu ekin?
Tun uzra oydinu, oydingda subh erkinmu,
Vayo sochingda burunchak uza lachakmu ekin?
Gul uzra har sori tob urdi sunbulung, yoxud
Yuzungda ziynat uchun sanchqan kajakmu ekin?
Labingdin istadi jonim hayot, bilmasmen
Ki, bir so'kunchmu yo qasdi bir muchakmu ekin?
Bir usruk elni chiqib qirg'an ermish, ey lutfe,

Sening begingmu ekin, yo bizing mirakmu ekin?
Navoiy, ushbu parishon hadis ila g'arazing
Avom xotirini sayd aylamakmu ekin?
458

Yuzung o'tig'a tutun zulfi muanbarmu ekin?
Otashin la'ling ul o't ichida axgarmu ekin?
Mehr sarchashmasidin qatramu tom di yoxud
Orazing birla qulog'ingdagi gavharmu ekin?
G'am tuni har taraf ohim o'qi ul oy g'amida
Charxdin o'tkanining o'rnimu, axtarmu ekin?
Muztarib ko'nglum ekinmu kuyadurgan tan aro
Yo bu otashkada kunjida samandarmu ekin?
Qon ekinmu yangi dog'im aro, yo hajringda
Jomi gulnoriy ichinda mayi ahmarmu ekin?
Zohid uchmog' tiladi yordinu men ham o'zin,
Yo rab, ushbu iki matlub barobarmu ekin?
Ey Navoiy, dema Farhod parishonlig'idin
Ul bu Majnuncha balo tog'ida abtarmu ekin?
459

Ulki har tun uyg'anib, yonida ko'rmas hamdamin,
Yo'q ajab gar soyani hamdam qilib aytur g'amin.
Qo'ynida af'iy, ne mumkin ko'zga uyqu kirmagi
Ulki har tun yod etar bir zulfning pechu xamin.
Takya ne imkon tushub bistar aro yuz ming tikan,
Ulki bir mujgon xayoli tiyra qilmish olamin.
Kecha afg'on qilmasam tong yo'q, birovkim ko'ngliga
Hajr o'qi tevruldi, mushkildur qatiq urmoq damin.
Ne yorug' bo'lg'ay hayoti sham'i ulkim, ishq anga
G'am shabistoni aro yog'durdi hijron shabnamin.
Zaxminga sep, ey ko'ngul, navmidlig' tufrog'ikim,
Topmadi ko'k huqqasida kimsa vuslat marhamin.
Charx anjum ashkini sochib, nedin kiymish qora,
Hajr shomi tutmag'an bo'lsa Navoiy motamin?
460

Porso yorim sog'inmas masjidu sajjodadin,
Ne uchunkim, to may ichmish bosh ko'tarmas bodadin.
Boqmasa tasbihi mushaf xattig'a yo'q aybkim,
Forig' ermas dona nuqliyu harifi sodadin.
Ro'zasin siro'za may qilsa ne tongkim, sa'b erur,
Nasya ummidig'a kechmak ishrati omodadin.
Tokim ul gulsiz bulut yanglig' havoyiy bo'lmisham,
Bazmi ayshi yodidin ashkim qolinmas bodadin.
Mayg'a jonim rahm etay maxmur esamkim, farz erur
Sarvi ozodeg'a qulluq oshiqi ozodadin.
Kim qizitti ishq o'ti birla ko'ngul, maydin dimog',
Ne g'ami bor nosihi beaqlu shayxi lodadin.
Za'fdin maxmurlug' yiqti Navoiy jismini,
Yor ayshi bazmida yod aylang ul uftodadin.
461

Chiqarg'ach ul mahi mahmilnishin oraz niqobidin,
Jarasdek nola aylarmen ko'ngulning iztirobidin.
Emas ko'ksunda eski dog'lar, bal suqbalardurkim,
Suvabmen to xayoling chiqmag'ay ko'nglum xarobidin.
Havoyi ishqing asrarg'a erur har yon kumush gunbad
Ki, qilmishmen imorat bahri ashkimning hubobidin.
Bag'irda nishi g'am o'lturdiy ko'nglumda yuz g'amkim,
Iting qut etmagay nogah quyuk bag'rim kabobidin.
Tanu jon zavraqin g'arq etkali girdobi ofatdur
Quyunlarkim, yugurur ishq dashtining sarobidin.
Qoshi mehrobodin yuz qiblag'a qo'y dersen, ey nosih,
Muvajjah deb ekinsen, vahki, ojizmen javobidin
Xirad mulkini sabrim kishvaridek buzdung, ey soqiy,
Bu selikim ravon qilding qadahpolo sahobidin.
Bu bazm ahlini bot yiqmoqdin o'zga soqiyi davron

Ne qildi qasd bu nilin qadah davri shitobidin.
Navoiy rishtayi fikri chekar ma'no sumanbo'yin,
Xush ul tojirki, Yusuf chehra ko'rguzgay tanobidin.
462

Subh yetkurdi sabo gulbargi xandon mujdasin,
Yo ko'ngul topti Masih anfosidin jon mujdasin.
Yo falak berdi yig'i ko'r aylagan Yoqubning
Ko'zlari ochilmoq uchun Mohi Kan'on mujdasin.
Ne guli xandon, ne Isodur, ne Yusuf mujdasi,
Topti bir mahjur o'lar holatda jonon mujdasin.
G'uncha erdim g'am yelidin to'ng'a sig'man g'unchadek,
To sabo yetkurdi ul sarvi xiromon mujdasin.
Hajr aro, ey payk, agar sen noma yetkursang ne tong.
Tong yeli har kun berur xurshidi tobon mujdasin.
Naqdi jon berdim, musulmonlar, uyatlig'men hanuz
To eshittim paykdin ul nomusulmon mujdasin.
Ey Navoiy, shomi hijron yig'larim daf' o'ldikim,
Subh yetkurdi sabo gulbargi xandon mujdasin.
463

Yonida bo'lmasam nafase dardnokmen,
Ko'rsam yonida g'ayrni ul dam halokmen.
Jonimg'a yuz g'am ignasini tikti ul
Masiho bildikim, quyosh kebi ishqida pokmen.
Vasling tahayyuliyu men, insofdin emas
Kim, ruhi poksen senu men tiyra xokmen.
Vahm ayla, ey sipehr, bukun ohim o'qidin
Ki, hajr dardidin yana bevahmu bokmen.
Juz vasl sharbati manga sud etmas, ey tabib
Kim, men firoq mehnatidin dardnokmen.
Zotimda chun mayi azaliy choshniysi bor,
Har sori mast qo'l solib andoqki tokmen.
Ohim, Navoiyo, nechuk asray ko'ngul aro,
Chun men firoq tiyg'i bila siynachokmen.
464

Ko'nglum ochilmas dame bu badani zordin,
Uylaki, mahkam tugun inichkarak tordin.
Hajr aro dardimg'a rahm qilmasa ul ko'z ne tong,
Kimsa marazg'a iloj topmadi bemordin.
Orazida toblig' zulfni ko'rgilki, bor
Mushafi sherozasi rishtayi zunnordin.
Gar yorutur el ko'zin ko'yi aro ul quyosh,
Baski meni so'rmasa soyayi devordin.
Savmaag'a bormasam ayb yo'q, ey shayxkim,
Hech gilam yo'qturur kulbayi xammordin.
Olam aro yorlig' qolmadi, go'yoki bor
Yorg'a yuz nav' alam har nafase yordin.
Bas manga vayron maqar, sen quvon, ey charxi dun,
Toqi muqarnas bila shamsayi zarkordin.
Necha jafovu sitam tortqay ahli vafo,
Dahri jafopeshadin, charxi sitamkordin.
Tan yalangu bosh ochuq, telba Navoiyg'a boq
Kim, ne bo'lubtur xalos jubbavu dastordin.
465

Ko'nglum uyin har nechakim, istasang g'am topqasen,
Dog'i hajru g'ussayi besabrlig' ham topqasen.
Kam emas oshiq sanga, solsang meni ko'zdin, vale
Oshiqekim, sodiq o'lg'ay men kebi kam topqasen.
No'shi vasl, eykim tilarsen, nishi hijron ko'rmayin,
Chun emas bag'ring jarohatlig' ne marham topqasen.
Ne g'aming yuz zarra sargardonlig'idin, ey quyosh,
Senki rif'atdin Masiho kebi hamdam topqasen.
Kulma xam qaddimg'akim, yuklansa ishqing Qof aro,
Ishq ostida yozilg'an "qof"dek ham topqasen.
Muncha furqat ashki birla bo'lsa do'zax maskanim,

Ko'zlasang yuz qari o'tub, xirqam tengin nam topqasen.
Ey nasihatgo', Navoiy yaxshidur deb istading,
Bilmadingkim, buyla bir rasvoyi olam topqasen.
466

Yuz balo hijron topar har dam bu mahzun jon uchun,
Tengri go'yokim yaratmishtur meni hijron uchun.
Hajr uyida man'i ashkimga malomat toshlari
Farsh erur, go'yo yiqilg'ur kulbayi vayron uchun.
Qomating hajrinda ko'nglum so'rg'uchi nosih tili.
Nishtaredurkim, yorar o'q zaxmini paykon uchun.
Hajr aro holimni yozdim yod tut, ey navhagar
Kim, base loyiqdurursen soz etar doston uchun.
Ishq g'am bazmida egri qaddima jon rishtasin
Tor etib, soz ayladi ko'nglum chekar afg'on uchun.
Ajdah o'g'zi bil o'tlug'kim, ochiptur qasdinga
Munchakim volihsen, ey bulbul, guli xandon uchun.
Chun Navoiy nomayi shavqin yetursang, ey rasul,
Tengri haqqi ruq'aye bu zori sargardon uchun.
467

Furqatingdin kechalar o'rtar meni baxti zabun,
Go'yiyo men bir yonar o'tmen, qorong'uluq tutun.
Ashk etib g'ammozlig' ko'nglum buzulsa ne ajab
Kim, topar ozor yoshlardin mudom ahli junun.
Men tilarmen vaslu aning ko'ngli har ag'yor ila,
Manga ikki tosh arosinda kerak albatta un.
Qaddingu ernning havosi jondadur, ayb etmagil,
Bo'lsa afg'onim biyik, sayli sirishkim la'lgun.
Kim kafanni yod etar, andin o'lug'ogohroq,
Gar libosin bilsakim, erur katon yoxud katun.
Sayli ashkimdin falak g'amxonasi vayron edi,
Qilmasa erdi jafosi dudi ohimdin sutun.
Ko'rmasam qoshing bo'lurmen turg'anim birla fig'on,
Voyi erur, bas chu bo'lmasa "Navoiy" birla "nun".
468

Sensizin, ey umr, bir soat manga jon bo'lmasun,
Sen bo'lu bas, tubiyu firdavsu rizvon bo'lmasun.
Deb emishsen: kuyduray bir dog' ila ko'nglin aning
Har nechuk dog' o'lsa o'lsun, dog'i hijron bo'lmasun.
Qoshig'a qilg'ach sujud, o'lturdi ul kofir meni,
Hech musulmon yori, yo rab, nomusulmon bo'lmasun.
Ishqida jonim uqubatlar bila ol, ey ajal,
To aning oshiq'lig'i hech kimga oson bo'lmasun.
Ul pariy ko'nglumda mehmon o'lmish, ey jon voqif o'l,
Oh o'ti dud etmasun, zaxm ichra paykon bo'lmasun.
Ey ko'ngul, maste chiqib shahr ichra solmish rustahez,
Vah, xabar tutkim, bizing beboki nodon bo'lmasun.
Dedikim: jon ber dog'i o'pgil ayog'im tufrog'in,
Ey Navoiy, tezrak bo'lkim, pushaymon bo'lmasun.
469

Vaslingg'a yetibon sog'inurmen xayol ekin,
Holimni anglaman, manga, yo rab, ne hol ekin.
Ushshoq ashkidin su ichib bar jafo berur,
Yo rabki, qomating ne ajoyib nihol ekin.
Zulfungda xol "jim" arosindag'i nuqtadek,
Yuzungda zulf vard yonindag'i "dol" ekin.
Har nechakim kuyarmen, aning zarra mehri yo'q,
Oyoki, toliim kuni koni zavol ekin.
Dersenki: seni qaysi pariy telba aylamish?
Ey bag'ri tosh, bilib yana bu ne savol ekin.
Zanburning evi kebi ko'nglum teshuk-teshuk,
La'ling xayoli har teshuk ichinda bol ekin.
Miskin Navoiy jonig'a ko'yungda qilma qasd,
Sayd aylamak haram qushin oxir vubol ekin.
470

Ishqing etagin jon iligi birla tutubmen,
Sen kirgali yodimg'a o'zumni unutupmen.
Ko'nglumga kelur har sari o'q otsa nedinkim,
Jon shirasidin og'zini aning chuchutubmen.
Yoring, dedilar, g'ayr bila boda ichibdur,
Tahqiqini bilguncha ne qonlarki yutubmen.
Garm o'lmangiz, ahbob tilab vasl charog'in,
Menkim, yuragim kuydi, ne chog'lig' yorutubmen.
Hajring tuni ollimg'a ne mehnatki yetibdur,
Vasling kuni yodidin o'zumni ovutubmen.
Xilvat asari ujb ekanin angladim, ey shayx,
Ayb etma, fano dayrida gar kulba tutubmen.
Ashk ila Navoiy su berur, sabr niholin
Bilmaski, ani ohim o'tidin qurutubmen.
471

O'lgumdurur chu furqat ila ishtiyoqdin,
Kel qutqar, ey ajal, meni ushbu firoqdin.
Tong yo'q qizarsa lola kebi ko'z, chu mardumi
Har dam g'amingda qon yutadur ul ayoqdin.
Sen may icharsen el bila, ul g'amza qon qilur,
Men qon yutub nazora qilurmen yiroqdin.
Atfol sang arbadasi vahmidin dame,
Devonalar kebi chiqa olman visoqdin.
Ictim iting safolida may, vah, qachon yug'ay,
Hayvon zuloli zavqini aning mazoqdin.
Maydin hayot tutki, beganmas Masihni
Har shappareki, uchsa bu eski ravoqdin.
Mutrib bila ne ko'ngli ochilsun Navoiyning
Kim, men firoqdin desam, ul der Iroqdin.
472

Eykim, tanimg'a jon berasen har tariqdin,
O'lsam ne, ayru tushqucha sendek rafiqdin.
Beling mudurki, anga qizil fo'ta bog'lading,
Yo rishtayeki o'tkarilibdur aqiqdin.
Savdovu rishta zaxmatig'a uchradi ko'ngul,
Zulfu beling xayolida fikri daqiqdin.
Har dam demaki ko'z yoshidin sarguzashte ayt,
Daryo fasonasin ne so'rarsen g'ariqdin.
Ohim ko'ngulni ko'yung aro solsa ne ajab,
Gulzor aro Xalil tushar manjaniqdin.
Zuhd ahli ujb tafriqasidin xalos emas
Sharti fano firohdurur ul fariqdin.
Tolpinma ashking ichra Navoiyki, chiqmadi
Sech kimsa g'o'ta birla bu bahri amiqdin.
473

G'amingda har kecha, ey gul'uzor, yig'larmen,
Saharg'a tegru chekib intizor yig'larmen.
Menu qora kecha, yo'q nisbatim sanga, ey subh
Ki, sen kularsenu men sham'vor yig'larmen.
Burung'i mehru vafo, so'ngg'i javru zulmingni
Birin-birin sog'inib zor-zor yig'larmen.
Kularlar el manga beixtiyorkim, har dam
Eshitsam otini beixtiyor yig'larmen.
Mungaydi ko'nglum aningdekki, hazl nag'masidin
Ki, elga kulgu etar oshkor, yig'larmen.
Kular sipehri daniy iztirobig'a ko'nglum,
Vale o'zumda ko'rub iztirob yig'larmen.
Navoiy, ashkim oqizg'ay g'amim tunin mundoq
Ki, charxdek kecha tutmay qaror, yig'larmen.
474

Lolaning g'unchasidek ko'nglum o'luptur to'la qon,
Vahki, el g'ofilu kuydurdi meni dog'i nihon.
Zahri hajr ichkali dermenki, qilay ishqin tark,

Aytqandek kishi muhlik maraz ichra hazayon.
Ro'zgorimki qora bo'ldi, erur ishq asari,
Qayda o't tushsa, qoralig'i qolur yerda nishon.
Ishqing o'tinki, yoshurdum, el aro yoydi raqib,
Kim isitmani nihon tutsa qilur marg ayon.
Xating ichinda labingning iki xoli ne ajab
Ikkidur nuqta, yozilur esa xat ichinda jon.
Hajr uchun qonim ichar har sari qonlig' tuganim,
Xon erur ollida, to ko'ngluma bo'lmish mehmon.
Charxdin mehr isi topqang'a takabbur ne ajab,
El dimog'ig'a chu ko'kurd o'ti aylar nuqson.
Xalq ta'n etsa, Navoiy egilib nola qilur
Igri yanglig'ki, qilur yel asari birla fig'on.
475

Safhayi husnungda jonbaxsh irining, ey siyminbadan,
O'xshashurkim, aylagay Iso quyosh ichra vatan.
Yo'q ajab, ey gul, ko'ngul zaxmi aro novaklaring,
Rasm erur: chun raxna bo'lg'an yerga qo'ymog'lig' tikan.
Hasratingdin, bilki, o'lmishmen, agar ko'yung aro
Bir gado nogah g'arib uchun tilar bo'lsa kafan.
Ko'zungeni zulfu qoshingdin injudek bo'ldi yoshim,
Xalq ushbu vajhdin derlar, ani durri Adan.
Voqif o'l, ey bog'bonkim, har taraf gul shaklidin,
Sendek elning qabridurkim zohir etmish bu chaman.
Ko'nglakining atri jonsiz jismima berdi hayot,
Go'yiyo el jonidin maxluq o'luptur ul badan.
Chun Navoiy nazmining har harfidur sharhi g'aming,
Desa bo'lurkim erur har bayti bir baytul-hazan.
476

Falak sitezasidin bo'lma, soqiyo, mahzun,
Qadah keturki, erur besabot olami dun.
Manga tama' karam ahlidin o'ldi may vajhi,
Yo'q ersa yer quyi ul ganjim, yig'ar qorun.
Muraqqa' uzra diram kebi vuslalar ne osig'
Ki, bir diramg'a chog'ir uchun o'lmag'ay marhun.
Bu shukr uchun gahe, ey sho'x, ber nazrki, xudoy
Seni azizu sharif etti, bizni xoru zabun.
Yema bu lujjayi miyno rumuzi hallig'a g'am,
May ichki, topmadi hech kim bu safhag'a mazmun.
Xumor jonima qasd etti, soqiyo, may ber
Ki, jong'a solsa bir o'tkim, boshimg'a chiqsa tutun.
Navoiy nazmidurur yaxshi, gar quloq solsang,
Tarannumeqi qilur o'zi birla ahli junun.
477

G'am yelidin, yo rab, ul gulga g'ubore bo'lmasun,
Balki onsiz dahr bog'ida bahore bo'lmasun.
Qaddining sarvig'akim, bog'i latofat naxlidur,
Chashmayi hayvondin o'zga jo'ybore bo'lmasun.
Ayshu ishrat jomidin bo'lsun yuzi gul-gul, valek
Ko'ngliga g'am gulbunidin xor-xore bo'lmasun.
Jilvasoz o'lg'anda maydon ichra chobuk sho'xlar
Shohu sarxayl andin o'zga shahsuvore bo'lmasun.
Gar buyursang sadqa boshig'a evurmak, ey rafiq,
Budur ummidimki, mendin o'zga bore bo'lmasun.
Dahr bog'ining nasimi sovurur gul xirmanin,
Anga ul gul gulshani sari guzore bo'lmasun.
Ey Navoiy, qil duo jonig'avu jahd aylakim,
Mayling aning qullug'idin o'zga sori bo'lmasun.
478

Eykim nafase g'oyib emassen nazarimdin,
Vahkim, g'ami hajring oqizur qon jigarimdin.
Rasvolig' o'ti birla tutashib keladurmen
Ey ahli salomat, qo'punguz rahguzarimdin.
Sen g'ofilu men vahm qilurmen kecha-kunduz,

Bu nolayi shabgir ila ohi saharimdin.
G'am yelidin ul nav' o'tum urdi alamkim,
Yuz barq yasar abri balo har shararimdin.
Beling g'amidin mo'ya bila yig'ladim oncha
Kim, ashk duru gavhari o'tti kamarimdin.
Ey zuhd, yo'lum urmaki, bu marhala ichra
Maqsadg'acha sensen biri yuz ming xatarimdin.
Ey ishq, fano yo'li sari boshlaki, tinman
Gar topsa Navoiy xabar ushbu safarimdin.
479

Ne tirigmen, ne ulug, ne sog', ne bemormen,
Ayta olmankim, firoqingdin ne yanglig' zormen.
Nuqtayi og'zing g'amidin tortibon jadvaldek oh,
Ashk saylin oqizib sargashta chun pargormen.
Do'stlar, ko'nglum hadisni demangiz tengri uchun
Kim, men ul devonayi sargashtadin bezormen.
Ko'nglagingdinkim topar jon dam-badam Yusuf isi,
Ey azizim, men ham ul ko'nglak aro bir tormen.
Bir quyosh hajrinda tunde ro'zgorim tiyradur,
Tong emas gar tun kebi motam tutub yig'larmen.
Mayda afyun ezgil, ey mug'kim, bu eski dayr aro,
Telbararmen g'ussadin gar bir nafas hushyormen.
Nevchun el dushnomu ta'nidin bo'lay oshuftahol,
Ey Navoiy, chun nekim derlar yuz oncha bormen.
480

Sarveki nolishim biyik o'ldi havosidin,
Yuz ming fig'onki, ogah emas muhtalosidin.
Ko'nglumni ko'zlaridin ayirmangki, chiqmag'ay
Majnun nasihat ila kiyiklar arosidin.
Men tiyra uyda bexudu yuz nav' guftugo'
Har ko' boshinda telbaligim mojarosidin.
Ko'nglumda toza dog'laring shaklin istasang,
Fahm ayla o'tlug' ikki ko'zungning horasidin.
Quvvat tutar labing g'amini yeb hazin ko'ngul,
Go'yoki qon tavallud etar bu g'izosidin.
Davlat libosi shahg'aki, yo'qtur shikoyatim,
Mug' dayri tegrasida gadolig' palosidin.
G'am shomidin Navoiyni netkay xalos etib,
Yorutsang uyini sham'i jamoling ziyosidin.
481

Do'stlar, bir chora men devonayi shaydo uchun
Kim, o'larmen ul pariypaykar malaksiymo uchun.
Otashin gul tegrasida la'lgun yuz barg emas,
Balki yuz na'l o'tqa solmish bulbuli shaydo uchun.
Xom ko'nglumkim, dudog'ingni tilab afg'on qilur,
Bor durur ul tifldekkim, yig'lag'ay halvo uchun.
Ashk ichinda g'arqamen, zulfungni tutqaymenmu deb,
Uylakim tojir tengiz ranjin chekar savdo uchun.
Turki mastedur ko'zung uyquda, ko'z kunjida xol
O'g'rikim, qilmish kamin yonida qo'yg'an yo uchun.
Gulxaniydekdurki istar gulxanu olotini,
Siflakim mehnat chekar dunyovu mofiho uchun.
Bu Navoiy bandani, ey sarvi ozod, asrakim,
Buyla bir bulbul kerak sendek guli ra'no uchun.
482

Ko'ngul olurda ajab dilrabo emishtuksen,
Ne dilraboki, baloyi xudo emishtuksen.
Ko'ngul berurda sanga bilmas erdim, ey badmehr
Ki, xasta ko'ngluma mundoq balo emishtuksen.
Tabib ojiz o'lub oqibat dedi bildim
Ki, ishq dardi bila muhtalo emishtuksen.
Gadolig' ettim esa bo'saye, achig'lanibon
Dediki: asru uyatsiz gado emishtuksen.
Ko'ngulni kuydurubon jon olursen, ey yangi dog'

Fig'onki, bir yo'li ko'ngli qaro emishtuksen.
Cherig vuhushu senga taxt qulla, ey Majnun,
Fano mamolikida podsho emishtuksen.
Dedim: kamina itingmen, kulub manga aytur:
Navoiy, ne balo xudnamo emishtuksen?
483

La'lu g'amzang birla baskim nuqtadon ustodsen,
Bir nafas borsen Masiho, bir zamon jallodsen.
La'li shavqidinki g'am tog'in qozarsen, ey ko'ngul,
Ne balo Shirin havaslik notavon Farhodsens.
Ahli dillar chehrasi oltun, sirishki siym erur,
Toki siymi nob aro qilding nihon po'lod sen.
Nargisingdin bir nazar qilg'ilki asru bir yo'li
Qullaring holidin, ey sarvi ravon, ozodsen.
Nayshakardek qaddinga, vah, bargni to'n demakim,
Ishqpechon bargida bo'lg'an nihon shamshodsens.
Xurram o'lmassen sumurmay bir qadah, eykim, mudom
Charxdin ko'nglung bo'lub yuz laxt qon noshodsens.
Ey Navoiy, jisinga paykonlaridin langar et,
Yo'qsa bu ohing yelidini nogahon barbodsens.
484

Yoridin hech kim meningdek zoru mahjur o'lmasun,
Jumlayi olamda rasvoliqqa mashhur o'lmasun.
Men bo'lay ovora to ishqimdin aylab guftugo'y,
Oti aning har kishi og'zig'a mazkur o'lmasun.
Jonima bedodu zulmin, yo rab, ul miqdor qil
Kim, aning oshiqlig'i har kimga maqdur o'lmasun.
Men xud o'ldum, lek har oshiqki, bordur pokboz,
Navha tortib motamim tutmoqda ma'zur o'lmasun.
Pand ila ko'nglum uyini qilma imorat, ey rafiq,
Bizni buzdi hargiz ul, yo rabki, ma'mur o'lmasun.
Kechalar ul gul chekar ermish qadah, ey tong yeli,
Voqif o'l holimni aytur chog'da maxmur o'lmasun.
Yor vaslig'a quvondim, qovdi ko'yidin meni,
Ey Navoiy, hech kishi davlatqa mag'rur o'lmasun.
485

Noumide men kebi bormu ekin jononidin,
Jong'a yetkan ko'nglidin, ko'ngli tutulg'an jonidin.
Fard hushu sabridin, mahjur zuhdu ilmidin,
Ayrul shahru mulkidin, ovora xonumonidin.
Tang'a mehnat ravzanin ochqan yoqaning chokidin,
Jong'a rihlat navhasin tuzgan ko'ngul afg'onidin.
Ham saloh uyini qora aylab tunganlar dudidin,
Ham balo yuzini qizil qilg'an aliflar qonidin.
Men dag'i bir kun saloh ahli edim, ey porso,
Bu uqubatlar aro qoldim biron hijronidin.
Jomima har davr huy, soqiy, halohil zahrikim,
Tah-batah qondur ichim tosi nigun davronidin.
Ey mug'anniy, tuz maqomi navhakim, chiqmoqtadur
Xasta jon jism uyi otlig' kulbayi ahzonidin.
Jon berur har dam Navoiy, ne ajab gar bersa jon
Qulki, ayrilg'ay begidin, beg nekim, sultonidin.
Rostlig'da sarvi ozode yigitlik bog'idin,
Poklikda la'li raxshone eranlik konidin.
486

Yor payg'omi ne osig' o'zgalar tahriridin,
Jon qachon bergay Masih alfozi el taqriridin.
Ruq'asi gar barcha qatlim hukmidur xushdurki, bor
Qatl hukmi hirzi jon Isodamim tahriridin.
Kimki, ko'rsa, vahki, maxfiy ishqim o'tin fahm etar,
Ruq'asin ochib o'qurda holatim tag'yiridin.
Nomasin ochqanda yuz devonalig' qilding dema
Kim, xabar yo'qtur manga, billah, alarning biridin.
Ne fusun qilmish edi bilmanki, yo'qtur aqlu hush,

Notavon ko'nglum aro alfozining ta'siridin.
Rug'ayedur charx chirmashliqki, mazmun suratini
Hech kim fahm etmadi unvonining tasviridin.
Har ne yozmish o'lingga qilki qazo ko'rmak kerak,
Ey Navoiy, qochmoq o'lmas tengrining taqdiridin.
487

Kelki, vaslingdin hazin jonimni xursand aylayin,
Sen jigar pargolasin bag'ring'a payvand aylayin.
Chok etib ko'ksumni mahv aylay seni bag'rim aro,
Necha bu ummid ila ko'nglumni xursand aylayin.
Ko'zda mardum bo'l, ko'ngulda jon yerin tut, vah necha,
Ko'zni mushtoqu ko'ngulni orzumand aylayin.
Oz balo soldi ko'ngul boshimg'a one, ey rafiq,
Qo'yki, tishlab-tishlabon, parkand-parkand aylayin.
Ne achig'lanmoqdur andin, ne chuchuk so'z, ey ko'ngul
Xoh achchig' yig'layin, xohiy shakarxand aylayin.
Gulshani vaslin tilar jon, yer quyi, jismi zaif,
Necha qudsiy qushqa mundoq torni band aylayin.
Der Navoiy, Vomiq Majnundek o'lg'il, vah, ne nav'
Kuch bila hush ahlig'a o'zumni monand aylayin.
488

Masihodin labing afsah, quyoshtin orazing ahsan,
Quyoshing'g'a falak hayron, Masihing'g'a quyosh maskan.
Ko'zumda gardi maydoning, tanimda naqdi paykoning,
Anga ko'z mardumi xozin, munga jon kulbasi maxzan.
Yasarmen yuz maqolat, vah, bo'lur ko'rgach ani nogah,
Ko'zum hayron, tanim larzon, esim volih, tilim alkan.
Shikebu sabr uyin buzdiki, ruxsorinda ko'rguzdi
Xatidin nur uza zulmat, yuzidin o't aro gulshan.
To'karsen qon ko'zung birla, berursen jon so'zung birla,
Ajoyib zufununisenki, har fan ichra sen yakfan.
Malomat toshi dog'idin yorudi ishratim sham'i,
Ajab ko'kurd o'tidin ayladim bu sham'ni ravshan.
Yasarda sun' me'mori falak g'amxonasin go'yo
Ki, qildi dardu g'am kirmakka har kavkabni bir ravzan.
Sen istab Xizr umri, turfa bukim, gunbadi xazro
Yuziga tun qorasin surtubon aylar sanga shevan.
Navoiy, asrabon tamkin, kishidin istama tahsin,
Chu shah ko'rguzdi istihson, ko'rub nazmingni mustahsan.
489

Azal naqqoshi tarh aylarda gul bargi namudorin,
Magar pargor qildi bulbuli sargashta minqorin.
Qazo mashshotasi parvonalar jismi kuli birla
Hamonokim, yorutdi sham'ning mir'oti ruxsorin.
Degin, Majnun qora jonining uzgan rishtasidindur
Ki, sun' ilgi mutarro qildi Laylo zulfi zunnorin.
Magar Farhod jonidin sizib qonidin etti rang
Qadar suvratgari Shirin labi la'li shakarborin.
Tarozi bargi gul, ip rishtayi jon, tosh la'l etti
Chekarda xozini hikmat labing yoquti miqdorin.
Qarog'larim emastur, balki topqach ko'zga qoqmishmen,
Itardin vahm etib, raxshing sitomin, balki mismorin.
Ayog'ing kirpigmindin og'rig'an bo'lsa, yorib ko'ksum
Isiq qoning'a qo'ykim, ul hino-o'q, cheksun ozorin.
Xarobot ahli uru dog', derkim, kuydurung, soqiy,
Davo yo'q sirmabon qochmoqdin o'zga shayx dastorin.
Magar bo'ldi quyun tufrog' ila yel, may, su birla o't,
Yasarda masti sargardon Navoiy xilqati zorin.
490

Rashkdin dermenki mehr itsun sipehr ayvonidin,
Bori itqay soya ayvon ichra aning yonidin.
Ko'ksuma urmoqqa olg'an toshqa o'qi tegdi, lek
Qildi kul jismimni o'tkim, sekridi paykonidin.
Otashin ochildi ichkach bog'ning oq gullari

Ashk ila har qatrayekim, bordi bag'rim qonidin.
Anjum ermaskim, falak mir'oti ichra tushti aks,
Baski, dur sochildi yer uzra ko'zum ummonidin.
Dema nolangdin yumulmas ko'zlarimkim, tong emas,
Kelmasa bemorlarga uyqu it afg'onidin.
Mehrning ermas shafaq ichra shuoiy xatlari,
Hajr zulmi qon to'kar har shom aning mujgonidin.
Jon olur la'lim hadisi, deb meni qo'rqutmag'il,
Kim, bu bir so'zdurki, aytursen Navoiy jonidin.

491

Ko'rubmen kirpiging boshitin-ayog' teshkan ko'ngul holin,
Qushedurkim, tiriglay yulmish o'lg'aylar paru bolin.
Ekib tuxmini andoqkim ochilg'ay bo'stonafro'z,
Ochar xunoba ko'z bog'ida eksam donayi xolin.
Jamolin va'd agar debmen, ko'p etma, ey arab, hayrat
Yuzi aynin ko'rub har yon nazar qil zulfdin dolin.
Tanimnikim, quruptur xomadek nol o'qlaringdindur,
Qalam qilsang qil, ammo tashlama har yon chekib nolin.
Bu majnun qatlin ul tifli pariyvash istamas bo'lsa,
Nedin toshlar bila qasdim'g'a soldi shahr atfolin.
G'amin ko'rmang balo tog'ida la'li shavqidin jonni
Ki, har bir toshidin sotmas abad umrig'a misqolin.
Chu bo'lmas sham'siz parvonavu gul birladur bulbul,
Firoq o'rtar ko'ngulni chun ko'rar vasl ichra amsolin.
Sabuhiy jom ila xushmen, nechuk xush bo'lmag'ay ulkim,
Munungdek axtari farxunda qilg'ay subh aning folin.
Javod ilgida piri dayrning may zavraqin ko'rsun,
Birovkim, ko'rmamish daryo ichinda jung timsolin.
Shah egnida murassa' tugmalig xil'atqa bermasmen,
Yig'ochlar birla o'llin tevrabon kiygan fano sholin.
Navoiy, istasang ko'yin, itiga oshno bo'lg'il,
Yaling'an yanglig' ul it oshnog'a, sen anga yolin.

492

Shahid o'lsam libosi lolagun sarvi ravonimdin,
Yasang qabrim uza mile, bo'yang gulrang qonimdin.
Ko'rub tumordek chirmanmog'im hajrida rahm etmas
Ki, g'ofildur ichimda har taraf dog'i nihonimdin.
Quruq tandinki, qilding sharha-sharha, nola tortormen,
Ne tong vajd o'lsa elga dam-badam naydek fig'onimdin.
Alifisiz jon kebi yo'q ul pariydin o'zga mavjude,
Hazin jonimda to hijron xadangi chiqti jonimdin.
Ko'runub zulfining tori, ko'runmas za'fdin jismim
Nedinkim ul tavonoroqdurur bu notavonimdin.
Ko'ngul ko'z o'tu saylidin kelib holim ko'ra olmas,
Maloyik ravzanimdin, bal xaloyiq ostonimdin.
Erur qotildin etmak orzu jonbaxshliq rasmi,
Umidi mehribonlig' bog'lamoq nomehribonimdin.
Meni uyqug'a solmish dahr bog'ining nasimi, vah,
Ne gul tergaymen ushbu tushta ko'rgan bo'stonimdin.
Navoiy, bilki topmishmen nishon maqsuddin beshak,
O'shal kunkim, nishone topmasang istab nishonimdin.

493

Sog'inmang soya g'am shomi malul ermas fig'onimdin,
Bosib o'turmasam, yuz qatla qochqay erdi yonimdin.
Uchuq zaxmi labingda bilgurur-bilgurmasun ko'rdeg
Nishona kimki istar jon aro dog'i nihonimdin.
Baliyyat shohidi gulguna qilsa bas munosibdur
Momug'larkim, yara og'zida gulgun bo'ldi qonimdin.
Ichimda baski, to'ldi novaking har yon alif ermas
Ki, raglardek o'qung bilgurdi jismi notavonimdin.
Ko'z ichra uyqu xayli gar kira olmas, ajab ermas
Ki, xoliy turfat-ul-ayne emas ashki ravonimdin.
Dema roviy erur Farhodu Majnun qissasi muhlik
Ani alqissa bir dolu alif bil dostonimdin.
Yuzumni, ey bahori husn, qon yosh ichra ko'rgulkim,

Yuzung shavqida ne gullar zuhur etti xazonimdin.
Ulus taklifidin ko'p xasta qildim jonni, vah emdi,
Yaqindur o'lgamen, baskim, xijilmen xasta jonimdin.
Navoiy, vaqtni toatqa yo ishratqa sarf etkim,
Sog'insam o'rtanurmen tiyra o'tkargan zamonimdin.
494

Mehr ko'rsa har kishi o'z dilbari zebosidin,
O'rtanur munglug' ko'ngul bemehrim istig'nosidin.
Ey musulmonlar, netib so'rmoq tamannosin qilay,
Menki bir so'kmak tilab topman labi go'yosidin.
Qaddi ra'nosidin elga jilvayi vaslin netay,
Chun menga yo'q juz duru bo'lmoq guli ra'nosidin.
Yetkurub elga labi jonbaxshidin quti hayot,
Juz o'lum hukmi manga yo'q la'li ruhafzosidin.
Tong yeli, tund esma ul yonkim, uyumaydur kecha
Itlari faryodiyu ushshoqining g'avg'osidin.
Qon yutarmen durdi sog'ar shavqidin, ey piri dayr
Sog'are ber, mug'bacha, la'li qadahpaymosidin.
Ey Navoiy, shukr qil zulm etsa ul sultoni husn
Kim, qayu qul sencha topti tarbiyat mirzosidin.
495

To'la qondur ko'zumning halqasi to qoldi yorimdin,
Magar tushmish qorasi toza dog'i intizorimdin.
Kavokib demagil, gardun ko'zi go'yo yosharmishdur,
Tutundinkim, chiqar gardun sari sham'i mazorimdin.
Yaramg'a hech marhamdin yetishmas oncha rohatkim,
Chiqarib til iting qonin yalar jismi figorimdin.
Men ul oy rashkidinkim, el ko'rar, tufrog' agar bo'lsam,
Ko'rar el ko'zlarin ko'r ayla, ey gardun, g'uborimdin.
Egarmas ko'k hisori davrig'a turki falak ko'rgach,
Evurmak ashhabin bir xisht uza chobuksuvorimdin.
Erur qonlig' ko'ngulda ko'zlaring, vah, turfadur asru
Ki, chiqmaslar dame ul ikki jayran lolazorimdin.
Ichib gar tutmasang erdi qadah, ey no'shlab soqiy,
Ne imkon erdi qutqarmoq meni muhlik xumorimdin.
Meni yozg'urmangiz qilsam sabuhiykim, azal subhi
Chihiptur ixtiyor ilgimdinu ish ixtiyorimdin.
Inoyat yomg'uri ollida dafi sahl erur, garchi
Yog'ar idbor gardi, ey Navoiy, ro'zgorimdin.
496

Meni zaifni sargashta ayladi gardun,
Shitobu davr ila xoshokni nechukki quyun.
Tutashti telba ko'ngul ul pari uzoridin,
Bu o'tni gul sog'inib, vahki, kuydi ul majnun.
Hubob onchaki Jayhun uza erur mumkin,
Tasavvur ayla ko'zumning hubobidin gardun.
Yuzung shahidlari tufrog'in sovurmish yel,
Bukim bulut ko'runur ko'kta har taraf gulgun.
Ne ayb, shodlig' ashkim ko'p oqsa vaslingda,
Bahor fasli bo'lur chashmalar suyi afzun.
Qadingg'a sarv bosh indurmamish emas aksi
Ki, dahr adab qilur ani solib su ichra nigun.
Ushotib o'qini mahzun ko'ngulni sindurmang,
Ki, ev shikast topar har qachonki, sindi sutun.
Yer ostidin kup ila la'lni chiqar, ey mug',
Ki, bordi yer quyi, chun so'z eshitmadi Qorun.
G'am o'lturur meni, qo'y pandu bir qadah berkim,
Qilur bu zahrni taryok daf, yo'q afyun.
Navoiy, istar esang saltanat, fano bo'lkim,
Jahon zabunung erur, bo'lmasang jahong'a zabun.
497

Yelga berdi kuydurub ul gul tanim xokistarin,
Otashin gul hajri sovurg'an kebi bulbul parin.
Anglaman bulbul qiziq ko'nglimudur, yo atr uchun

G'unchasidin gul murattab qildi o'tlug' mijmarin.
Bargi guldur, yo'qsa bulbulning tutashmish har pari,
Baski, yorutdi sabo gul mijmarining axgarin.
Gul emastur, balki bulbul oshyonin o'rtaqan
Ishq o'ti bil, ko'rsang aning davru lavni ahmarin.
Qo'y gulu bulbulni, gulgun may to'la tut bulbula,
To o'quy bulbul maqolotin ochib gul daftarin.
Dahr bog'ida gulu bulbulg'a yo'q bargu navo,
Solmadi bu g'ussadin nargis iligdin sog'arin.
Soqiyo, hayvon suyin mamzuj qilsang ichmagay,
Gar Navoiy topmasa may ichra la'ling javharin.
498

Nihon ishqingki ko'nglum ichra tushti yuz sharor andin,
Nihoniy dog'lar qolmish ichimda yodgor andin.
Muqavvas qoshlaringning naqshidin giryon ko'zum bo'lmish
Bulutdekkim, bo'lur qavsi quzahlar oshkor andin.
Bo'luptur sarvinozim husn sham'i, boshida aning
Bo'rk zar rishtasi ulkim, yonar bir necha tor andin,
Buzug' ko'nglumki atrofida ul yuz shavqidin qondur,
Erur vayronayekim, lolalar butgay bahor andin.
Ne kirpiklar ekin ulkim, taxayyul aylamak birla
Bo'lur jism ichra har dam jonim andomi figor andin.
Qadi naxlidin o'lsam, do'stlar, budur vasiyatkim,
Boshim uzra ekib sarve qiling mili mazor andin.
Jafodin yumsa ko'z, taskin topar ko'nglum o'ti, go'yo
Qarori yo'q ko'zi har dam olur sabru qaror andin.
Jahon bahri emish muhlik, tuman ming shukrkim, garchi
Ko'p urdum dastupo, tuttum valek oxir kanor andin,
Navoiy yanglig' o'lmish xonaqah ahli surug' majnun,
Magarkim sarxush o'tmish ul pariy devonavor andin.
499

Dema mehnat tog'ining Farhodi sargardonimen,
Toza yuz ming dog' ila ul qullaning qaplonimen.
Lam'ai ruxsoridin parvonadek kuysam ne tong
Menki, yillar ul malohat sham'i sargardonimen.
Husnungga hayron esam, kelmas ulus hayronlig'i,
Kimki hayroning emastur, men aning hayronimen.
Men o'lar holatdavu jon qasdi aylar ul pari,
Odamiylik ko'rg'uzurkim, bir nafas mehmonimen.
Gar ko'ngul buzdi meni, yor erdi bois shukrkim,
Chug'zning yo'q bir malohat ganjining vayronimen.
Dayr piri tutsa may, no'sh etsam ermas aybkim,
Zahr agar ich derkim, aning bandayi farmonimen.
Telbalikdin aql sari istamish zohid meni,
Ey Navoiy, muncha nodon bilmas erdim ani men.
500

Subhi vaslin elga ko'rgandin parishonmen bugun,
Shomi hajrin ulki nafi ettim, pushaymonmen bugun.
Subhi vasl ul, shomi hijron bu, meni sargashta, vah,
Naylagaymen deb, o'z ahvolimg'a hayronmen bugun.
Qayda bilgaymen visol ahli nishotu ayshini
Menki, zoru muhtaloyi dardi hijronmen bugun.
Doyimo mehmonim erdi yor ko'yi itlari,
Jam' o'lupturlarki, men borig'a mehmonmen bugun.
Parlar o'rnig'a baliyyat o'qlarining zaxmidur,
Menki parsiz qush kebi hajringda uryonmen bugun.
Soqiyo, bir may bila vahmimni kamroq aylakim,
Shomi hajr osibidin behad harosonmen bugun.
Chun xayoli mehmonimdur Navoiy, ne ajab,
Gar taxayyul shaxsidek ko'zlarga pinhonmen bugun.
501

Firoqinda ko'zumdin yig'lamoq bo'lg'aymu kam bir kun,
Kulub kirgaymu vayron kulbam ichra ul sanam bir kun?
Maloyik, tarqashimgim, ul quyosh hajrinda qo'rqarmen,

Teshib o'tgay falakni ohim o'tidin alam bir kun.
Harimi vaslig'a mahramlar oxir shukr eting, kulmang,
Meni mahrum debkim, men ham erdim muhtaram bir kun.
Fasonam yozg'uchi, bilkim, bitik uzra sochar kuldek,
Kuyub sochilg'usi kog'azga ilgingdin qalam bir kun.
Emas g'am shomi anjum, qatralar ohim tafidin bil,
Ne tong kun ko'zgunin gar tiyra qilsa ushbu nam bir kun.
Eshittim, telba it ko'yida qatl aylar emish, ayting
Kim, ul ko'y itlaridin erdi bu devona ham bir kun.
Talab dashtida yillar po'ya aylab, vahki, to yettim
Harimi vaslig'a derkim, bo'lur tavfi haram bir kun.
Ko'nguldin tavba qaydin raf qilmas xonaqah shayxi,
Magarkim, dayr piri zohir etkay bu karam bir kun.
Navoiy, ruhparvar nuktavu muhlik tajarruddin
Ajab, gar qo'ymag'ay ko'kka Masihodek qadam bir kun.

502

Jamoling shavqidin g'am shomi kuymak ibtilosidin,
Ko'zum sham'i kul aylaptur ayon qonlig' qarosidin.
Firoqingda tugan uzra tugon qo'y dum ne hosilkim,
Manga un bo'lmadi hosil, bu ikki tosh arosidin.
Quyoshni Yusufum bay'ig'a bermak bor esa mumkin,
Degaymen tangai bay'onadur, ermas bahosidin.
Chekay ishqing yukin deb, xasta ko'nglum qon yutub g'am yer,
Ne quvvat kasb eta olg'ay bu sharbat, ul g'izosidin.
Jafosi tirguzur elniyu men bu ayshdin mahrum,
Musulmonlar bilingkim, o'lgum ul kofir jafosidin.
Erur majnun ko'ngulda yuz girihkim, ne sababdindur
Musalsal qissalar el ichra zulfung mojarosidin.
Xumori hajrdindur tiyra ko'zu ko'nglum, ey soqiy,
Yorutqil ham jamoling sham'idin, ham man safosidin.
Gar o'lsam, dayr piri tong belim zunnor ila mahkam!
Manga tobutpo'sh aylab fano dayri palosidin.
Adam farshida to qo'ydi fano toshi uza boshin,
Navoiy or etar yer nat'iyu ko'k muttakosidin.

503

Man' qilmas ashk la'lingdin tutashqon jon o'tin,
Past ne nav' aylagay daryo suyi marjon o'tin.
Ulki aytur hajr taskini uchun dog' o'rtagil,
Ko'rmamish boshtin-oyog'im o'rtagan hijron o'tin.
Ishq dashtining samumidin gumon etkay quyun,
Vodiyi hijron aro ko'rgan bu sargardon o'tin.
Bul'ajablig' ishq aro ko'rgilki, ko'nglum cheksa oh
Zaxmi og'zidin musha'biddek sochar har yon o'tin.
Otashin guldin qizarmish bog' yoxud andalib,
Urdu gulbunlarg'a gul hijronidin afg'on o'tin.
Charx uza ermas shafaqkim, o'rtanurga ahli dard
Tez etar har tun qazo otashgahi davron o'tin.
Ey Navoiy, har nasim ul gul harimi tavfidin
Kim, yetar ravshan qilur ko'nglumdagi hirmon o'ti

504

Sirishk qonin oyog'ing uchun xino qilayin,
Qabul tushsa qarog'im ezib qaro qilayin.
Aqiqi la'linga jon javharin nisor aylay,
Savodi xolingg'a ko'z mardumin fido qilayin.
Qora menging bila qadding xayoli kelsa, vatan
Munga ko'z ichra yasay, anga jon aro qilayin.
Qadingki soya soliptur, ulay anga, ya'ni
Ki, ishq ilmin alifbedin ibtido qilayin.
Labini qasdima tishlar, yuziga telmursam,
Boqib turub necha o'z jonima jafu qilayin.
Ko'ngul qushikim erur jilvagohi gulshani quds,
Bu domgohda nedin ani muftalo qilayin.
Navoiyo, g'amim ahli vara'din o'lmadi kam,
Qo'y emdi maykada piriga iltijo qilayin.

505

This is not registered version of TotalDocConverter

Chekkanda naqqoshi qazo ul sarvi gulrux suvratin,
Go'yo beganmay tashlamish tarh aylab oy, kun hay'atin
To jilva qildi ul sanam, Laylo so'zi bo'ldi adam
Savdom o'ti chekkach alam, past etti Majnun shuhratin.
Ruxsor ochib ul siymbar, qomatni aylab jilvagar,
Uzdiyu kesdi sarbasar gul rag'batin, sarv ulfatin.
Ko'nglum yuzung bechorasi, jonim labing xunxorasi,
So'r, ey jahon ayyorasi, gohe alarning holatin.
Taqvo evi hamvor erur, subham ipi zunnor erur,
Uy kulbayi xammor erur, to ko'r'dum ul Chin lu'batin
Jannatqa qilmasmen nuzul, ul ko'y aro topsam vusul,
Do'zaxni aylarmen qabul, ammo yo'q aning furqatin.
Aylab salosil orzu, ortar jununum mo'-bamo',
Nogah nasimi mushkbo' yetkursa zulfung nakhatin.
Ish sirrin oyo kim bilur, kimdin bu mushkil ochilur,
Zahkim, bu g'am muhlik qilur, har lahza ko'nglum holatin.
Bo'lg'il, Navoiy, ro'barah, qilg'il fano ko'yin panah,
Tark ayla zuhdu xonaqah, qil dayr piri xidmatin.

AvvalgiII- qismB Keyingi